

STORTINGET

Innst. 7 S

(2020–2021)

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2021, kapitler under Utenriksdepartementet mv. (rammeområde 4) og Forsvarsdepartementet mv. (rammeområde 8)

Prop. 1 S (2020–2021) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2020–2021)

Innhold

	Side
1. Innledning	1
2. Komiteens merknader	1
Oversikt over budsjettkapitler og poster i rammeområde 4 (Utenriks) 1	
2.1.1 Sammen drag.....	5
2.1.2 Justis- og beredskapsdepartementet, kap. 480 Svalbardbudsjettet	5
2.1.3 Justis- og beredskapsdepartementet, kap. 481 og kap. 3481 Samfunnet Jan Mayen	5
2.2 Komiteens generelle merknader – rammeområde 4	6
2.2.1 Hovedprioritering for fraksjonene – rammeområde 4	6
2.2.2 Anmodningsvedtak	17
2.2.3 Komiteens merknader til de enkelte budsjettkapitler innenfor ramme 4 (Utenriks)	17
2.3 Oversikt over budsjettkapitler og poster i rammeområde 8 (Forsvar).....	38
2.3.1 Sammen drag.....	40
2.4 Komiteens generelle merknader – rammeområde 8	41
2.4.1 Hovedprioritering for fraksjonene – rammeområde 8	41
2.4.2 Anmodningsvedtak	47
2.4.3 Komiteens merknader til de enkelte budsjettkapitler innenfor ramme 8 (Forsvar).....	48
3. Forslag fra mindretall	56
4. Komiteens tilråding	56

STORTINGET

Innst. 7 S

(2020–2021)

Innstilling til Stortinget
fra utenriks- og forsvarskomiteen

Prop. 1 S (2020–2021) og Prop. 1 S Tillegg 1 (2020–2021)

Innstilling fra utenriks- og forsvarskomiteen om bevilgninger på statsbudsjettet for 2021, kapitler under Utenriksdepartementet mv. (rammeområde 4) og Forsvarsdepartementet mv. (rammeområde 8)

Til Stortinget

1. Innledning

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Jette F. Christensen, lederen Anniken Huitfeldt, Martin Kolberg, Marianne Marthinsen og Jonas Gahr Støre, fra Høyre, Hårek Elvenes, Trond Helleland, Ingjerd Schou og Michael Tetzschner, fra Fremskrittspartiet, Siv Jensen, Christian Tybring-Gjedde og Morten Wold, fra Senterpartiet, Emilie Enger Mehl og Liv Signe Navarsete, fra Sosialistisk Venstre-

parti, Audun Lysbakken, fra Venstre, Trine Skei Grande, og fra Kristelig Folkeparti, Geir Sigbjørn Toskedal, fremmer i denne innstillingen forslag om bevilgninger på statsbudsjettet for 2021 under de kapitler som ble fordelt til komiteen på rammeområde 4 (utenriks) og rammeområde 8 (forsvar) ved Stortingets vedtak 15. oktober 2020, jf. Innst. 1 S (2020–2021).

2. Komiteens merknader

2.1 Oversikt over budsjettkapitler og poster i rammeområde 4 (Utenriks)

Oversikt over bevilgningsforslagene på de ulike kapitler og poster under rammeområde 4 i Prop. 1 S (2020–2021).

Bevilgningsforslag under 90-poster behandles av finanskomiteen utenfor rammesystemet. Det vises til Innst. 5 S (2020–2021).

Oversikt over budsjettkapitler og poster i rammeområde 4

			Prop. 1 S med Tillegg 1 (2020–2021)
Kap.	Post	Formål	
Utgifter			
<i>Utenriksdepartementet</i>			
100		Utenriksdepartementet	
	1	Driftsutgifter	2 454 742 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	38 630 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	25 522 000
	70	Erstatning av skader på utenlandske ambassader	1 156 000
	71	Hjelp til norske borgere i utlandet	196 000
103		Regjeringens representasjon	

			Prop. 1 S med Tillegg 1
Kap.	Post	Formål	(2020–2021)
	1	Driftsutgifter	67 355 000
104		Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet	
	1	Driftsutgifter	10 341 000
115		Næringsfremme, kultur og informasjon	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70 og 71</i>	13 192 000
	70	Kultur- og informasjonsformål, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	28 752 000
	71	Næringsfremme, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	8 070 000
116		Internasjonale organisasjoner	
	70	Pliktige bidrag	1 418 050 000
117		EØS-finansieringsordningene	
	77	EØS-finansieringsordningen 2014–2021, <i>kan overføres</i>	3 311 000 000
	78	Den norske finansieringsordningen 2014–2021, <i>kan overføres</i>	2 678 000 000
118		Utenrikspolitiske satsinger	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70, 71, 72 og 73</i>	95 038 000
	70	Nordområdetiltak, samarbeid med Russland og atomsikkerhet, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	255 081 000
	71	Globale sikkerhetsspørsmål, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	11 889 000
	72	Nedrustning, ikke-spredning og kjernefysisk sikkerhet mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	14 886 000
	73	Klima, miljøtiltak og hav mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	22 392 000
	74	Forskning, dialog og menneskerettigheter mv.	53 490 000
140		Utenriksdepartementet	
	1	Driftsutgifter	1 711 247 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	136 298 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	37 570 000
141		Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad)	
	1	Driftsutgifter	291 241 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	23 896 000
144		Norsk senter for utvekslingssamarbeid (Norec)	
	1	Driftsutgifter	54 822 000
	70	Utvekslingsordninger, <i>kan overføres</i>	140 477 000
150		Humanitær bistand	
	70	Nødhjelp og humanitær bistand, <i>kan overføres</i>	4 803 354 000
	71	Verdens matvareprogram (WFP), <i>kan overføres</i>	300 000 000
	72	FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR)	380 000 000
151		Fred, sikkerhet og globalt samarbeid	
	70	Fred og forsoning, <i>kan overføres</i>	418 260 000
	71	Globale sikkerhetsspørsmål og nedrustning, <i>kan overføres</i>	270 060 000
	72	Stabilisering av land i krise og konflikt, <i>kan overføres</i>	764 829 000
	73	FN og globale utfordringer, <i>kan overføres</i>	268 138 000
	74	Pliktige bidrag til FN-organisasjoner mv., <i>kan overføres</i>	274 690 000
152		Menneskerettigheter	
	70	Menneskerettigheter, <i>kan overføres</i>	633 817 000
	71	FNs høykommissær for menneskerettigheter (OHCHR), <i>kan overføres</i>	165 000 000
159		Regionbevilgninger	
	70	Midtøsten og Nord-Afrika, <i>kan overføres</i>	634 011 000
	71	Europa og Sentral-Asia, <i>kan overføres</i>	792 134 000
	72	Afghanistan, <i>kan overføres</i>	510 241 000
	75	Afrika, <i>kan overføres</i>	2 402 693 000
	76	Asia, <i>kan overføres</i>	483 503 000
	77	Latin-Amerika og Karibia, <i>kan overføres</i>	210 339 000

			Prop. 1 S med Tillegg 1 (2020–2021)
Kap.	Post	Formål	
160		Helse	
	70	Helse, kan overføres	3 681 186 000
	71	Verdens helseorganisasjon (WHO), kan overføres	235 500 000
	72	FNs aidsprogram (UNAIDS), kan overføres	45 000 000
161		Utdanning, forskning og faglig samarbeid	
	70	Utdanning, kan overføres	1 978 798 000
	71	Forskning, kan overføres	76 298 000
	72	Kunnskapsbanken og faglig samarbeid, kan overføres	793 714 000
162		Næringsutvikling, landbruk og fornybar energi	
	70	Næringsutvikling og handel, kan overføres	402 736 000
	71	Matsikkerhet, fisk og landbruk, kan overføres	715 966 000
	72	Fornybar energi, kan overføres	439 000 000
	73	Det internasjonale finansieringsinstituttet (IFC), kan overføres	124 000 000
	75	Norfund – tapsavsetning	438 288 000
163		Klima, miljø og hav	
	70	Miljø og klima, kan overføres	1 228 218 000
	71	Bærekraftige hav og tiltak mot marin forsøpling, kan overføres	281 967 000
164		Likestilling	
	70	Likestilling, kan overføres	158 319 000
	71	FNs organisasjon for kvinners rettigheter og likestilling (UN Women), kan overføres	100 300 000
	72	FNs befolkningsfond (UNFPA)	538 600 000
	73	Sårbare grupper, kan overføres	522 000 000
170		Sivilt samfunn	
	70	Sivilt samfunn, kan overføres	2 028 471 000
171		FNs utviklingsarbeid	
	70	FNs utviklingsprogram (UNDP)	598 400 000
	71	FNs barnefond (UNICEF)	426 600 000
	72	FNs fellesfond for bærekraftig utvikling, kan overføres	70 000 000
	73	Internasjonale rekrutteringer og tilskudd til andre tiltak i FN, kan overføres	59 099 000
172		Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette	
	70	Verdensbanken, kan overføres	1 086 000 000
	71	Regionale banker og fond, kan overføres	847 000 000
	72	Strategisk samarbeid, kan overføres	90 000 000
	73	Gjeldslette, kan overføres	355 700 000
179		Flyktningiltak i Norge	
	21	Spesielle driftsutgifter	550 808 000
<i>Justis- og beredskapsdepartementet</i>			
480		Svalbardbudsjettet	
	50	Tilskudd	377 978 000
481		Samfunnet Jan Mayen	
	1	Driftsutgifter	56 108 000
Sum utgifter rammeområde 4			44 520 456 000

Inntekter

Inntekter under departementene

3100		Utenriksdepartementet	
	1	Diverse gebyrer ved utenriksstasjonene	36 656 000
	2	Gebyrer for utlendingssaker ved utenriksstasjonene	131 400 000

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 1 (2020–2021)
	5	Refusjon spesialutsendinger mv.	45 312 000
3481		Samfunnet Jan Mayen	
	1	Refusjoner og andre inntekter	6 502 000
		Sum inntekter rammeområde 4	219 870 000
		Netto rammeområde 4	44 300 586 000

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettforliket der det blir foreslått at driftskuttet som er knyttet til regjeringens avbyråkratiserings- og effektiviseringsreform, økes

med 0,1 prosentpoeng sammenlignet med regjeringens forslag, fra 0,5 til 0,6 under alle rammeområder, med en budsjettendring på 4,846 mill. kroner innenfor dette rammeområdet. Dette innebærer at flertallet foreslår en reduksjon av følgende poster:

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 1	Ekstra ABE-kutt
Utgifter i tusen kroner				
100		Utenriksdepartementet		
	1	Driftsutgifter	2 454 742	-2 334
	21	Spesielle driftsutgifter	38 630	-14
103		Regjeringens representasjon		
	1	Driftsutgifter	67 355	-48
104		Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet		
	1	Driftsutgifter	10 341	-10
115		Næringsfremme, kultur og informasjon		
	21	Spesielle driftsutgifter	13 192	-13
118		Utenrikspolitiske satsinger		
	21	Spesielle driftsutgifter	95 038	-78
140		Utenriksdepartementet		
	1	Driftsutgifter	1 711 247	-1 640
	21	Spesielle driftsutgifter	136 298	-156
141		Direktoratet for utviklingssamarbeid Norad		
	1	Driftsutgifter	291 241	-285
	21	Spesielle driftsutgifter	23 896	-23
144		Norsk senter for utvekslingssamarbeid Norec		
	1	Driftsutgifter	54 822	-55
179		Flyktningtiltak i Norge		
	21	Spesielle driftsutgifter	550 808	-406
481		Samfunnet Jan Mayen		
	1	Driftsutgifter	56 108	-56
		Sum utgifter	44 520 456	-5 118
Inntekter i tusen kroner				
3100		Utenriksdepartementet		
	1	Diverse gebyrer ved utenriksstasjonene	36 656	-27
	2	Gebyrer for utlendingssaker ved utenriksstasjonene	131 400	-199
	5	Refusjon spesialutsendinger mv.	45 312	-46
		Sum inntekter	219 870	-272
		Sum netto	44 300 586	-4 846

2.1.1 *Sammendrag*

Regjeringen Solberg la 7. oktober 2020 frem Prop. 1 S (2020–2021).

Ved vedtak i Stortinget 3. desember 2020 er netto utgiftsramme for rammeområde 4 endelig fastsatt til 44 120 740 000 kroner. De fremsatte bevilgningsforslag i Innst. 7 S (2020–2021) bygger på denne rammen, jf. Stortingets forretningsorden § 43.

PROGRAMOMRÅDENE

I Prop. 1 S (2020–2021) fra Utenriksdepartementet er det i del II pkt. 7 gitt en nærmere beskrivelse av programområde 2, som omfatter utenriksforvaltningen, og programområde 3, som dekker internasjonal bistand.

OMTALE AV SPESIELLE TEMA

I proposisjonen del III gis det en omtale av følgende spesielle tema:

- Nordområdepolitikken.
- EU-programmer 2021–2027.
- 2030-agendaen med bærekraftsmålene – status for måloppnåelse og Norges bidrag.
- Rapport om norsk utviklingssamarbeid i 2019.
- Sektorovergripende miljø- og klimapolitikk.
- Kvinners rettigheter og likestilling i utenriks- og utviklingspolitikken.
- Likestilling og ikke-diskriminering i utenrikstjenesten.
- Omtale av ledes ansettelsesvilkår i statlige foretak under Utenriksdepartementet.

Det vises også til proposisjonens vedlegg vedrørende:

- Bilateral bistand i 2019.
- Bistand gjennom norske frivillige organisasjoner og stiftelser i 2019.
- Bistand gjennom ikke-norske, ikke-statlige organisasjoner og stiftelser i 2019.
- Bistand gjennom multilaterale organisasjoner i 2019.
- Største mottakerland av bilateral bistand i 2019.
- Bistand som andel av BNI i OECD/DAC-land 2019.
- Utviklingsbankene.

2.1.2 *Justis- og beredskapsdepartementet, kap. 480 Svalbardbudsjettet*

Justis- og beredskapsdepartementet fremmer Svalbardbudsjettet som en egen budsjettproposisjon samtidig med statsbudsjettet, jf. Prop. 1 S (2020–2021) Svalbardbudsjettet. Et eget svalbardbudsjett synliggjør inntekter og utgifter på øygruppa. Stortinget sluttet seg til regjeringens ønske om å videreføre ordningen med et eget svalbardbudsjett under behandlingen av Meld. St. 32 (2015–2016) Svalbard.

I Prop. 1 S (2020–2021) foreslår regjeringen en budsjetttramme for Svalbardbudsjettet for 2021 på 570,2 mill. kroner. Dette er en økning på 3,9 mill. kroner i forhold til vedtatt budsjett for 2020. Det vises til komiteens innstilling om Svalbardbudsjettet 2021, Innst. 17 S (2020–2021).

2.1.3 *Justis- og beredskapsdepartementet, kap. 481 og kap. 3481 Samfunnet Jan Mayen*

Utenriks- og forsvarskomiteen har siden 2017 behandlet budsjettkapitlene for Jan Mayen, ref. Innst. 487 S (2016–2017), jf. Dokument 19 (2016–2017).

2.2 Komiteens generelle merknader – rammeområde 4

2.2.1 Hovedprioritering for fraksjonene – rammeområde 4

SAMMENLIGNING AV BUDSJETTALL, KAPITLER OG POSTER. RAMMEOMRÅDE 4

Kap.	Post	Formål	H, FrP, V og Krf –					SV
			Prop. 1 S med Tillegg 1	budsjettforlik	A	FrP	Sp	
Utgifter (i tusen kroner)								
100		Utenriksdepartementet						
	1	Driftsutgifter	2 454 742	2 452 408	2 454 742	2 332 181	2 356 742	2 454 742
				(-2 334)	(0)	(-122 561)	(-98 000)	(0)
	21	Spesielle driftsutgifter	38 630	38 616	38 630	38 630	38 630	38 630
				(-14)	(0)	(0)	(0)	(0)
103		Regjeringens representasjon						
	1	Driftsutgifter	67 355	67 307	67 355	67 355	53 955	67 355
				(-48)	(0)	(0)	(-13 400)	(0)
104		Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet						
	1	Driftsutgifter	10 341	10 331	10 341	10 341	10 341	10 341
				(-10)	(0)	(0)	(0)	(0)
115		Næringsfremme, kultur og informasjon						
	21	Spesielle driftsutgifter	13 192	13 179	13 192	13 192	13 192	13 192
				(-13)	(0)	(0)	(0)	(0)
	70	Kultur- og informasjonsformål	28 752	28 752	43 752	28 752	28 752	28 752
				(0)	(+15 000)	(0)	(0)	(0)
117		EØS-finansieringsordningene						
	77	EØS-finansieringsordningen 2014–2021	3 311 000	3 036 000	2 651 000	3 311 000	1 411 000	3 311 000
				(-275 000)	(-660 000)	(0)	(-1 900 000)	(0)
	78	Den norske finansieringsordningen 2014–2021	2 678 000	2 678 000	2 138 000	2 678 000	1 078 000	2 678 000
				(0)	(-540 000)	(0)	(-1 600 000)	(0)
118		Utenrikspolitiske satsinger						
	21	Spesielle driftsutgifter	95 038	94 960	95 038	95 038	95 038	95 038
				(-78)	(0)	(0)	(0)	(0)
	70	Nordområdetiltak, samarbeid med Russland og atomsikkerhet	255 081	255 081	270 081	255 081	255 081	285 081
				(0)	(+15 000)	(0)	(0)	(+30 000)
	72	Nedrustning, ikke-spredning og kjernefysisk sikkerhet mv.	14 886	14 886	19 886	9 886	14 886	14 886
				(0)	(+5 000)	(-5 000)	(0)	(0)

Kap.	Post	Formål	H, FrP, V og Krf –					SV
			Prop. 1 S med Tillegg 1	budsjettforlik	A	FrP	Sp	
140		Utenriksdepartementet						
	1	Driftsutgifter	1 711 247	1 709 607 (-1 640)	1 711 247 (0)	1 198 702 (-512 545)	1 661 247 (-50 000)	1 711 247 (0)
	21	Spesielle driftsutgifter	136 298	136 142 (-156)	136 298 (0)	136 298 (0)	136 298 (0)	136 298 (0)
141		Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad)						
	1	Driftsutgifter	291 241	290 956 (-285)	291 241 (0)	175 135 (-116 106)	285 441 (-5 800)	291 241 (0)
	21	Spesielle driftsutgifter	23 896	23 873 (-23)	23 896 (0)	23 896 (0)	23 896 (0)	23 896 (0)
144		Norsk senter for utvekslingssamarbeid (Norec)						
	1	Driftsutgifter	54 822	54 767 (-55)	54 822 (0)	32 960 (-21 862)	54 822 (0)	54 822 (0)
	70	Uttekslingsordninger	140 477	115 477 (-25 000)	140 477 (0)	84 286 (-56 191)	140 477 (0)	140 477 (0)
150		Humanitær bistand						
	70	Nødhjelp og humanitær bistand	4 803 354	4 778 354 (-25 000)	3 183 354 (-1 620 000)	5 803 354 (+1 000 000)	4 803 354 (0)	4 803 354 (0)
	71	Verdens matvareprogram (WFP)	300 000	800 000 (+500 000)	300 000 (0)	600 000 (+300 000)	700 000 (+400 000)	300 000 (0)
	72	FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR)	380 000	680 000 (+300 000)	0 (-380 000)	1 080 000 (+700 000)	620 000 (+240 000)	380 000 (0)
	73	Solidaritetspott for flyktninger og fordrevne	0	0 (0)	2 500 000 (+2 500 000)	0 (0)	0 (0)	0 (0)
151		Fred, sikkerhet og globalt samarbeid						
	70	Fred og forsoning	418 260	408 260 (-10 000)	418 260 (0)	41 826 (-376 434)	418 260 (0)	418 260 (0)
	71	Globale sikkerhetsspørsmål og nedrustning	270 060	270 060 (0)	270 060 (0)	189 042 (-81 018)	270 060 (0)	280 060 (+10 000)
	72	Stabilisering av land i krise og konflikt	764 829	864 829 (+100 000)	614 829 (-150 000)	764 829 (0)	664 829 (-100 000)	764 829 (0)

			H, FrP, V og KrF –					
Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 1	budsjettforlik	A	FrP	Sp	SV
	73	FN og globale utfordringer	268 138	218 138 (-50 000)	268 138 (0)	107 255 (-160 883)	268 138 (0)	268 138 (0)
152		Menneskerettigheter						
	70	Menneskerettigheter	633 817	633 817 (0)	633 817 (0)	380 290 (-253 527)	633 817 (0)	673 817 (+40 000)
	71	FNs høykommissær for menneskerettigheter (OHCHR)	165 000	165 000 (0)	165 000 (0)	33 000 (-132 000)	165 000 (0)	165 000 (0)
159		Regionbevilgninger						
	70	Midtøsten og Nord-Afrika	634 011	589 011 (-45 000)	634 011 (0)	126 802 (-507 209)	534 011 (-100 000)	634 011 (0)
	71	Europa og Sentral-Asia	792 134	776 134 (-16 000)	572 134 (-220 000)	316 854 (-475 280)	542 134 (-250 000)	720 134 (-72 000)
	72	Afghanistan	510 241	475 241 (-35 000)	510 241 (0)	255 120 (-255 121)	510 241 (0)	510 241 (0)
	75	Afrika	2 402 693	2 177 693 (-225 000)	1 437 693 (-965 000)	1 081 212 (-1 321 481)	2 152 693 (-250 000)	2 402 693 (0)
	76	Asia	483 503	483 503 (0)	433 503 (-50 000)	193 401 (-290 102)	433 503 (-50 000)	483 503 (0)
	77	Latin-Amerika og Karibia	210 339	177 339 (-33 000)	210 339 (0)	84 136 (-126 203)	210 339 (0)	210 339 (0)
160		Helse						
	70	Helse	3 681 186	3 681 186 (0)	3 681 186 (0)	3 313 067 (-368 119)	3 691 186 (+10 000)	3 651 186 (-30 000)
	71	Verdens helseorganisasjon (WHO)	235 500	235 500 (0)	235 500 (0)	190 785 (-44 715)	235 500 (0)	235 500 (0)
	72	FNs aidsprogram (UNAIDS)	45 000	45 000 (0)	60 000 (+15 000)	9 000 (-36 000)	45 000 (0)	75 000 (+30 000)
161		Utdanning, forskning og faglig samarbeid						
	70	Utdanning	1 978 798	1 978 798 (0)	1 978 798 (0)	1 681 978 (-296 820)	1 978 798 (0)	2 038 798 (+60 000)
	71	Forskning	76 298	76 298 (0)	76 298 (0)	38 149 (-38 149)	76 298 (0)	76 298 (0)
	72	Kunnskapsbanken og faglig samarbeid	793 714	683 714 (-110 000)	893 714 (+100 000)	476 228 (-317 486)	793 714 (0)	883 714 (+90 000)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 1	H, FrP, V og KrF – budsjettforlik	A	FrP	Sp	SV
162		Næringsutvikling, landbruk og fornybar energi						
	70	Næringsutvikling og handel	402 736	452 736 (+50 000)	402 736 (0)	602 736 (+200 000)	402 736 (0)	342 736 (-60 000)
	71	Matsikkerhet, fisk og landbruk	715 966	815 966 (+100 000)	715 966 (0)	715 966 (0)	715 966 (0)	715 966 (0)
	72	Fornybar energi	439 000	399 000 (-40 000)	889 000 (+450 000)	263 400 (-175 600)	439 000 (0)	573 000 (+134 000)
	75	Norfund – tapsavsetning	438 288	438 288 (0)	438 288 (0)	438 288 (0)	438 288 (0)	338 288 (-100 000)
163		Klima, miljø og hav						
	70	Miljø og klima	1 228 218	1 128 218 (-100 000)	1 228 218 (0)	122 822 (-1 105 396)	1 228 218 (0)	1 358 218 (+130 000)
	71	Bærekraftige hav og tiltak mot marin for- søpling	281 967	331 967 (+50 000)	281 967 (0)	531 967 (+250 000)	281 967 (0)	356 967 (+75 000)
164		Likestilling						
	70	Likestilling	158 319	158 319 (0)	421 319 (+263 000)	144 991 (-13 328)	158 319 (0)	241 319 (+83 000)
	71	FNs organisasjon for kvinners rettigheter og likestilling (UN Women)	100 300	100 300 (0)	100 300 (0)	50 150 (-50 150)	100 300 (0)	100 300 (0)
	72	FNs befolkningsfond (UNFPA)	538 600	453 600 (-85 000)	638 600 (+100 000)	269 300 (-269 300)	538 600 (0)	538 600 (0)
	73	Sårbare grupper	522 000	522 000 (0)	472 000 (-50 000)	313 200 (-208 800)	522 000 (0)	464 000 (-58 000)
170		Sivilt samfunn						
	70	Sivilt samfunn	2 028 471	2 028 471 (0)	2 028 471 (0)	912 812 (-1 115 659)	2 128 471 (+100 000)	2 118 471 (+90 000)
171		FNs utviklingsarbeid						
	70	FNs utviklingsprogram (UNDP)	598 400	397 400 (-201 000)	598 400 (0)	239 360 (-359 040)	598 400 (0)	598 400 (0)
	71	FNs barnefond (UNICEF)	426 600	426 600 (0)	426 600 (0)	170 640 (-255 960)	426 600 (0)	426 600 (0)
	72	FNs fellesfond for bærekraftig utvikling	70 000	70 000 (0)	70 000 (0)	0 (-70 000)	70 000 (0)	70 000 (0)

Kap.	Post	Formål	H, FrP, V og KrF –					
			Prop. 1 S med Tillegg 1	budsjettforlik	A	FrP	Sp	SV
	73	Internasjonale rekrutteringer og tilskudd til andre tiltak i FN	59 099	59 099 (0)	59 099 (0)	0 (-59 099)	59 099 (0)	59 099 (0)
172		Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette						
	70	Verdensbanken	1 086 000	1 086 000 (0)	1 086 000 (0)	651 600 (-434 400)	1 086 000 (0)	886 000 (-200 000)
	71	Regionale banker og fond	847 000	847 000 (0)	847 000 (0)	508 200 (-338 800)	847 000 (0)	772 000 (-75 000)
	72	Strategisk samarbeid	90 000	90 000 (0)	90 000 (0)	54 000 (-36 000)	90 000 (0)	70 000 (-20 000)
	73	Gjeldslette	355 700	355 700 (0)	355 700 (0)	355 700 (0)	355 700 (0)	405 700 (+50 000)
179		Flyktningiltak i Norge						
	21	Spesielle driftsutgifter	550 808	550 402 (-406)	557 808 (+7 000)	150 808 (-400 000)	550 808 (0)	590 608 (+39 800)
480		Svalbardbudsjettet						
	50	Tilskudd	377 978	377 978 (0)	377 978 (0)	377 978 (0)	377 978 (0)	397 978 (+20 000)
481		Samfunnet Jan Mayen						
	1	Driftsutgifter	56 108	56 052 (-56)	56 108 (0)	56 108 (0)	56 108 (0)	56 108 (0)
		Sum utgifter	44 520 456	44 340 338 (-180 118)	43 355 456 (-1 165 000)	36 164 112 (-8 356 344)	40 853 256 (-3 667 200)	44 787 256 (+266 800)
			Inntekter (i tusen kroner)					
3100		Utenriksdepartementet						
	1	Diverse gebyrer ved utenriksstasjonene	36 656	36 629 (-27)	36 656 (0)	36 656 (0)	36 656 (0)	36 656 (0)
	2	Gebyrer for utlendingssaker ved utenriksstasjonene	131 400	131 201 (-199)	131 400 (0)	131 400 (0)	131 400 (0)	131 400 (0)
	5	Refusjon spesialutsendinger mv.	45 312	45 266 (-46)	45 312 (0)	45 312 (0)	45 312 (0)	45 312 (0)
		Sum inntekter	219 870	219 598 (-272)	219 870 (0)	219 870 (0)	219 870 (0)	219 870 (0)
		Sum netto	44 300 586	44 120 740 (-179 846)	43 135 586 (-1 165 000)	35 944 242 (-8 356 344)	40 633 386 (-3 667 200)	44 567 386 (+266 800)

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, slutter seg til proposisjonens innledende oppsummering av norsk utenrikspolitikkens fremste mål: å ivareta norske interesser – vår sikkerhet, frihet, økonomi og velferd, og til presiseringen at herunder ligger også NATO-samarbeid og arbeid for fellesskapsløsninger knyttet til blant annet klimendringer, folkerett og menneskerettigheter.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti slutter seg til de overordnede målene for utenrikspolitikken bør være sentrert rundt vår evne til å sikre vår sikkerhet, frihet, økonomi og velferd. Samtidig vil dette medlem fremheve proposisjonens innledende merknad om at norsk utenriks- og utviklingspolitikk skal ha en tydelig verdimeisig forankring, og baseres på respekt for demokrati, rettsstat og menneskerettigheter. Videre mener dette medlem at pandemien og den økende globalpolitiske usikkerheten bør anspore til et sterkere norsk engasjement for både globalt samarbeid, hvor det bygges broer mellom land som i utgangspunktet står langt fra hverandre, og et sterkere samarbeid mellom de nordiske landene, som sammen kan utgjøre en positivt kraft i internasjonale fora, i en tid der tradisjonelle samarbeid og allianser blir utfordret.

Komiteen viser til at verden er preget av uro og uforutsigbarhet, og vi står midt oppi en verdensomspennende pandemi. Covid-19-pandemien er bare ett eksempel på en stor global utfordring som ingen enkeltstat kan løse alene. Et velfungerende multilateralt system har avgjørende betydning for verden og for Norge. Men det internasjonale systemet slik vi kjenner det, er under press og kan ikke tas for gitt.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, viser til at gjennom medlemskap i FNs sikkerhetsråd i 2021–2022 har Norge muligheten til å fremme norske interesser. Det er i Norges interesse at trusler mot internasjonal fred og sikkerhet håndteres i Sikkerhetsrådet, framfor direkte mellom stormaktene. Derfor må Norge selv med jevne mellomrom ta det ansvaret det er å være med i Sikkerhetsrådet. Vi kan ikke overlate forsvaret av norske interesser til andre. Norge er et av verdens mest velstående land. Vi har både et ansvar for – og egeninteresse i – å delta i bekjempingen av fattigdom globalt. Norske myndigheter må føre en samstemt politikk for å bidra best mulig til å nå de globale bærekraftsmålene.

NORSKE INTERESSER I UTENRIKSPOLITIKKEN

Komiteen viser til regjeringens svar i budsjettproposisjonen på Stortingets anmodningsvedtak nr. 326, 25. februar 2020:

«Stortinget ber regjeringen komme tilbake til Stortinget på egnet måte med en oppdatert definisjon av begrepet 'norske interesser i utenrikspolitikken'».

I 2009 ble norske interesser i utenrikspolitikken definert gjennom behandlingen av stortingsmeldingen «Interesser, ansvar og muligheter. Hovedlinjer i norsk utenrikspolitikk», Innst. S. nr. 306 (2008–2009), jf. St.meld. nr. 15 (2008–2009). Stortingsmeldingens innledning beskriver hvordan interessebegrepet skal bli brukt og forstått. Norske interesser ble definert gjennom seks sentrale interesseområder: sikkerhet, engasjement, økonomi, energi, klima og miljø og internasjonal organisering.

Komiteen er enig i at det er viktig å begrunne og forklare hvordan fremme av norske interesser i utenrikspolitikken tjener norske borgere indirekte og direkte – men komiteen vil samtidig understreke at det også er nødvendig å beskrive og avklare innholdet i begrepet «norske interesser». Komiteen viser til at bakgrunnen for anmodningsvedtaket var at en samlet komité i Innst. 145 S (2019–2020), jf. Meld. St. 27 (2018–2019), mente at det i lys av en raskt endret verdenssituasjon, sikkerhetsmessig og politisk, var behov for en oppdatert definisjon og beskrivelse av hva norske interesser er og hvordan de skal forstås. Komiteen påpekte også at verdien av demokrati, menneskerettigheter, folkeretten og multinasjonalt samarbeid kunne blitt nevnt som en grunnleggende verdi for norsk utenrikspolitikk. Komiteen mener det ikke er behov for en annen definisjon enn tidligere, men en oppdatert tilslutning til at det er i Norges interesse å forsvare en global verdensorden bygget på rettstats- og demokratiprinsipper.

Gjennom Innst. 145 S (2019–2020) viste komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, til at en av problemstillingene man frem til nå har tatt for gitt svaret på, men som det er behov for å beslutte på nytt, er hvorvidt Norge skal være deltager eller tilskuer. Flertallet mente det er all grunn for et land som Norge til å ha ambisjoner i utenrikspolitikken. Vårt fravær av kolonihistorie, vår høye internasjonale anseelse, vår kompetanse, politiske og økonomiske kapital, vår plassering og vårt internasjonale nettverk gir oss i sum en unik posisjon. Vi har ressurser til å være pådriver for en utvikling vi ønsker, ikke bare å være vitne til en utvikling vi ikke ønsker. Flertallet så behov for å formulere dette i en stortingsinnstilling for å illustrere at dette fremdeles er landets folkevalgte organs vilje.

Komiteen viser til at regjeringen i budsjettproposisjonen definerer «norske interesser» til å innebefatte «forhold som er avgjørende for norske borgeres sikkerhet, velferd og økonomi, direkte eller indirekte, og som bygger på liberale verdier, som individuelle rettigheter og friheter, rettssikkerhet og demokrati». Komiteen ser ikke noe motsetning i meningsinnholdet sammenliknet med den forrige definisjonen av norske interesser

fra St.meld. nr. 15 (2008–2009), men mener at denne oppdateringen var riktig å gjøre for å beskrive og knesette enighet om retning i en tid der enkelte stiller spørsmål ved verdien av internasjonalt samarbeid, og hvor demokrati og menneskerettigheter er under press, også på vårt eget kontinent.

Komiteen viser og slutter seg til regjeringens beskrivelse av at vi ikke kan overlate til andre å fremme norske interesser, men at Norge må være en aktiv deltager for å forsvare og fremme den regelbaserte verdensorden som har tjent norsk økonomi, sikkerhet og velferd godt etter andre verdenskrig.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkeparti og Venstre mener at norsk utenriks- og utviklingspolitikk skal være bygget på tydelige prioriteringer, ivareta våre forpliktelser overfor våre allierte, være forankret i liberale verdier og ha som formål å oppfylle bærekraftsmålene og sikre sentrale nasjonale interesser. Forpliktende internasjonalt samarbeid er forutsetningen for å realisere målene i norsk utenriks- og utviklingspolitikk.

Disse medlemmer mener at Norge skal være en konstruktiv part i FN, NATO og andre internasjonale organisasjoner, samt føre en offensiv europapolitikk med mål om økt medvirkning og påvirkning gjennom EØS-avtalen og Norges øvrige avtaler med EU. Norge skal, ifølge disse medlemmer, prioritere samarbeidet med våre allierte i NATO og våre europeiske partnere. Disse medlemmer vil mene at en klar og konsekvent utenriks- og sikkerhetspolitikk er viktigere enn noen gang når det internasjonale konfliktbildet er komplekst og uoversiktlig.

Disse medlemmer ønsker å trekke frem at regjeringen førte en vellykket kampanje for å sikre Norge et sete i FNs sikkerhetsråd, fra januar 2021 til og med desember 2022. Disse medlemmer er innforstått med at arbeidet i Sikkerhetsrådet vil bli krevende, men samtidig gi Norge en viktig arena for å fremme norske synspunkter og utdype våre relasjoner til det internasjonale samfunn. Disse medlemmer mener det er i Norges interesse at trusler mot internasjonal fred og sikkerhet håndteres i FNs sikkerhetsråd, framfor direkte mellom stormaktene.

Disse medlemmer viser til at covid-19-pandemien har rammet hele verden og satt helsesystemer og økonomier under sterkt press. Pandemien illustrerer tydelig behovet for internasjonalt samarbeid på helseområdet, og for styrket beredskap. Ikke minst har pandemien tydeliggjort Norges avhengighet av samarbeidet med EU og Norden. Disse medlemmer viser til at kombinasjonen av økt behov for innsats på helsefeltet kombinert med lavere økonomiske rammer har gjort det nødvendig med klarere prioriteringer på andre områder, og støtter de hovedvalgene regjeringen har gjort. Spesielt

ønsker disse medlemmer å trekke frem økningen av den internasjonale helseinnsatsen, deltagelsen i Vaksinekoalisjonen CEPI og bidragene til Vaksinealliansen GAVI, som kjøper vaksiner og bidrar til å styrke vaksinasjonsprogrammer og helsesystemer i lavinntektsland. I tillegg har Norge påtatt seg en lederrolle i Act-A, som er et omfattende globalt samarbeid for rettferdig tilgang til vaksiner, legemidler og diagnostisk utstyr til covid-19, lansert våren 2020.

Disse medlemmer viser til at bistandsrammen i budsjettforslaget for Utenriksdepartementet er foreslått senket med 1,1 mrd. kroner i forhold til saldert budsjett for 2020, til en samlet bevilgning på 34,8 mrd. kroner. Nedgangen er forbundet med et fall i Norges bruttonasjonalinntekt som følge av covid-19-pandemien, men andelen på 1 pst. av BNI forblir den samme. Bevilgningene til EØS-finansieringsordningene foreslås økt med mer enn 1 mrd. kroner i 2021 i forhold til saldert budsjett for 2020. Disse medlemmer viser til at overføringer til helse, humanitær bistand, utdanning, likestilling og klima er prioritert i budsjettforslaget. Disse medlemmer viser til at pandemien rammer utviklingsland hardt, og forsterker de strukturelle problemene disse landene har fra før. Disse medlemmer viser til at dette er reflektert i de føringene som er lagt i budsjettproposisjonen. Pandemien bremser velstandsutviklingen og skaper flere fattige som en konsekvens av nedstenging og påfølgende inntektssvikt.

Disse medlemmer viser til at nordområdene er Norges viktigste strategiske satsingsområde, og at internasjonalt samarbeid er viktig for å ivareta norske interesser knyttet til sikkerhet, miljø og ressurser i Arktis for å utløse potensialet for bærekraftig vekst. Disse medlemmer påpeker at covid-19-pandemien har hemmet det internasjonale samarbeidet i nord, både for næringsaktivitet i nordnorske lokalsamfunn, for kontakt gjennom internasjonale samarbeidsfora og folk-til-folk-samarbeid over grensene. Disse medlemmer viser til at Stortinget etter forslag fra regjeringen har vedtatt en rekke krisepakker som også kommer lokalsamfunnene i Nord-Norge til gode, og at det i forslag til budsjett for 2021 foreslås bevilget over 250 mill. kroner til Nordområdetiltak og samarbeidet med Russland om atomsikkerhet.

Disse medlemmer viser til at klimaendringer i verden undergraver fattigdomsbekjempelse, og at klimatilpasning, forebygging av klimaendringer og bekjempelse av sult er en hovedprioritet i utviklingsarbeidet. Disse medlemmer støtter regjeringens prioriteringer av fornybar energi i utviklingspolitikken innenfor områder der Norge har et fortrinn, slik som utbygging, oppgradering, drift og vedlikehold av strømmnett og kapasitetsutbygging. Disse medlemmer vil i denne sammenheng fremheve satsinger på fornybar energi i utviklingsland. Smarte, grønne og bærekraftige investere-

ringer i utviklingsland skal ikke bare være lønnsomme, men i et større perspektiv også være med på å løse klimakrise og redusere fattigdom.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet legger til grunn at Norges utenrikspolitikk skal ivareta norske interesser og vil føre en utenriks- og utviklingspolitikk forankret i grunnleggende sosialdemokratiske verdier: frihet, likhet og solidaritet. På starten av 2020-tallet kjennetegnes verden av mer uro, endring og uforutsigbarhet. Covid-19-pandemien vil prege store deler av verden også i 2021, med konsekvenser for norsk utenriks- og utviklingspolitikk.

Disse medlemmer vil understreke at det er av avgjørende betydning for Norge å bidra til en fredelig og regelstyrt utvikling i våre nærområder. Nordområdepolitikken er derfor Norges viktigste fredsprosjekt. Vårt naboskap med Russland må være basert på fasthet og forutsigbarhet, samarbeid og dialog. Vi må hegne om samvirket i nord, ikke minst folk-til-folk-samarbeidet. Disse medlemmer vil derfor avvise regjeringens kuttforslag og viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett hvor bevilgningen til nordområdetiltak og samarbeid med Russland foreslås økt med 15 mill. kroner.

Disse medlemmer legger til grunn at målet for norsk utviklingspolitikk må være samfunnsendring, ikke bare verdighet eller veldedighet. Klimaendringene utgjør en global trussel. De fattigste blir rammet først og hardest. Samtidig trenger utviklingsland tilgang på energi for å komme seg ut av fattigdom. Satsing på fornybar energi har positiv både klima- og utviklingseffekt. De siste årene har høyre regjeringen dessverre kuttet milliardbeløp i bevilgningene til fornybar energi i utviklingsland. Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett hvor det foreslås en kraftig styrking av klimasatsingen i utviklingspolitikken, en økning av støtten til ren energi på 450 mill. kroner.

Veien ut av fattigdom går gjennom bærekraftig økonomisk vekst, jobbskaping og rettferdig fordeling innenfor rammen av stabile stater. Gjennom statsbygging må offentlig sektor i utviklingslandene settes i stand til selv å levere blant annet helse- og utdanningstjenester. Skal et land ha mål om å klare seg selv, er et fungerende og rettferdig skattesystem med en bred skattebase uunnværlig. Disse medlemmer vil styrke utviklingslands kapasitet til å innhente skatteinntekter til fellesskapet og viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett hvor satsingen på «skatt for utvikling»-programmet foreslås økt med 100 mill. kroner.

Disse medlemmer viser til at likestillingen har gjort viktige framskritt i mange land, men at det nå skylles en konservativ bølge over verden med mål om å innskrenke kvinners rett til å bestemme over egen kropp. Senest i oktober 2020 ble abort i realiteten forbudt i Po-

len. Mens USA tidligere har vært en viktig alliert i arbeidet for kvinners rettigheter, har Trump-administrasjonen kuttet drastisk i støtten til dette arbeidet. Bare i Mosambik har 380 000 mennesker mistet tilgang til prevensjonsmidler. Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett hvor det foreslås å doble norsk innsats for å styrke kvinners rett til å bestemme over egen kropp gjennom en økning av bevilgningene til seksuell og reproduktiv helse med 363 mill. kroner.

Disse medlemmer viser til at det ifølge FNs flyktningekommissær UNHCR er 80 millioner mennesker på flukt i verden. 85 pst. oppholder seg i utviklingsland og konfliktenes nærområder. Den aller viktigste innsatsen for å bistå flyktninger og fordrevne skjer derfor i disse områdene. Samtidig er det en ekstrem skjevfordeling i ressursbruken for verdens flyktninger og fordrevne. Utrekninger har vist at for hver krone europeiske land i dag bruker på hjelp til flyktninger i nærområdene, bruker de samme landene 135 kroner på asylsøkere som kommer til Europa. Disse medlemmer vil derfor fortsette oppbyggingen av en egen solidaritetspott for flyktninger og fordrevne på utviklingsbudsjettet, i denne omgang på 2,5 mrd. kroner, og viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett hvor det foreslås etablert en ny budsjettpost 150.73 «Solidaritetspott for flyktninger og fordrevne». Solidaritetspotten skal bidra til beskyttelse og verdige humanitære forhold for mennesker på flukt, og samtidig gi fattige vertsland i nærområdene bedre muligheter til å ivareta flyktningenes langsiktige behov. Det handler om tak over hodet, mat, vann, helse og utdanning, men også prosjekter som gir flyktninger muligheten til arbeid for å kunne forsørge seg selv og sine familier.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at norsk utenrikspolitikk fremste oppgave er å sikre norske interesser, og at vi er avhengige av å bygge sterke allianser for å ivareta norsk sikkerhet. Disse medlemmer vil prioritere å bygge allianser med land som ligger nær oss geografisk, kulturelt, verdimeisig og historisk, og der vi har sammenfallende interesser. Disse medlemmer mener at utenriksrepresentasjonen må stå i forhold til norske interesser i de enkelte land, og særlig ta sikte på å bistå næringsliv og norske statsborgere. Disse medlemmer mener at vi må prioritere bedre i vårt internasjonale engasjement. Ambisjoner om bred deltakelse i organisasjoner, forum, fredsinitiativ og operasjoner vil føre til at våre knappe ressurser spres for tynt ut. Disse medlemmer viser til at Norge har en lang historie som handels- og sjøfartsnasjon. Dette har gitt økonomisk vekst og arbeidsplasser i generasjoner. Disse medlemmer mener derfor at det er blant Norges fremste

interesser å sikre trygg og regulert sjøfart, og gode handelsvilkår og -avtaler.

Disse medlemmer viser til Fremskrittspartiets alternative budsjett, der de ODA-godkjente bistandsmidlene reduseres fra én pst. av BNI til 0,7 pst., som er FN's målsetting. Dette innebærer en reduksjon på 11,4 mrd. kroner i forhold til regjeringens budsjettforslag. De fleste poster får derfor betydelige kutt. Disse medlemmer understreker at satsingene innen partiets alternative bistandsbudsjett tas innenfor prosentgrensen på 0,7.

Disse medlemmer mener at målet til norsk utviklingspolitikk bør være at utviklingslandene kommer seg ut av fattigdom og blir bistandsuavhengige. Bistandsmidlene må derfor bidra til økonomisk vekst og bedre utnyttelse av landenes egne ressurser. Disse medlemmer prioriterer derfor næringsutvikling, jobbskaping og økt handel i sitt alternative budsjett. Disse medlemmer mener at det er gjennom utvikling av privat sektor, markeder og handel at folk og samfunn løftes ut av fattigdom. Disse medlemmer merker seg i tillegg at utvikling av handel og næringsliv også er en god mulighet for det norske næringslivet til å utvide sine muligheter i nye markeder.

Disse medlemmer viser til at flukt og masseinnvandringer er blant de største utfordringene globalt, og legger et stort press på mottakerland og lokalsamfunn. Disse medlemmer påpeker at vi vil hjelpe langt flere ved å gi mer hjelp i nærområdene. Disse medlemmer merker seg at behovet for finansiering er stort for flyktninger i nærområdene, og det trengs gode løsninger for store flyktningkriser. Derfor er hjelp til flyktninger i nærområdene og andre katastroferammede høyt prioritert i Fremskrittspartiets alternative budsjett.

Disse medlemmer vil understreke at utvikling er det enkelte lands ansvar, og mener at virkelig utvikling først skjer når myndighetene selv tar initiativ og eierskap til utvikling av sitt eget land. Disse medlemmer har notert seg at i mange tilfeller er hovedproblemet i land som er mottakere av norsk bistand, ikke mangel på midler, men mangel på evne til å prioritere og på kapasitet til å håndtere og gjøre seg god bruk av midlene. Disse medlemmer mener at norske skattepenger ikke skal gå til å betale for skoler og helsetiltak hvis landets myndigheter velger å bruke penger på privat luksus eller tiltak som ikke er til gagn for egen befolkning. Disse medlemmer mener at alle bistandsprosjekter må ha klare mål som skal oppnås og en slutt dato slik at ikke pengene tas for gitt, men brukes slik at kapasiteten hos landets myndigheter økes og at de selv kan ta ansvar for finansiering av viktige sektorer.

Disse medlemmer merker seg at Norge gir bistandsmidler til ulike prosjekter i Kina. Disse medlemmer mener at det er unaturlig at bistandsmidler fra Norge skal gå til formål i verdens nest største økono-

mi, som bør ha tilstrekkelig med ressurser og kapasitet til å ta hånd om egne utfordringer. Disse medlemmer finner det også unaturlig at Norge gir budsjettstøtte til de palestinske selvstyremyndighetene, mens disse prioriterer å kanalisere midler til dømte terrorister over sitt budsjett. Disse medlemmer merker seg at Norge blant annet gir midler til den palestinske utdanningssektoren, samtidig som skolebøker som benyttes, bygges opp under en kultur av vold og hat mot Israel. Disse medlemmer mener at Norge ikke kan fortsette å støtte myndigheter som viser liten vilje til fred og forsoning, og vil derfor kutte all støtte til de palestinske selvstyremyndighetene.

Disse medlemmer viser til at rask befolkningsvekst er en av de største utfordringene som møter afrikanske land, og merker seg at dette vil legge et stort press på land som allerede har mange utfordringer. Disse medlemmer mener at dette understreker behovet for å skape jobber i disse landene, men også at seksuell og reproduktiv helse prioriteres for å få kontroll på befolkningsveksten. Disse medlemmer vil at dette skal være et prioritert formål i norsk bistand som et bidrag til å redusere den store befolkningsveksten.

Medlemene i komiteen frå Senterpartiet legg til grunn ein utanrikspolitikk som styrkjer folkestyret, sikrar rettferdig fordeling, byggjer opp under menneskerettane og medverkar til ansvarleg forvaltning og fordeling av naturressursane. For å oppnå desse måla må Noreg vere ein aktiv pådrivar for multilateralt samarbeid, ikkje minst eit styrka FN som kan gjere kraftfulle tiltak i ei verd med veksande motsetnader og uro. Desse medlemene understrekar at Noreg må tenkje langsiktig i bistandspolitikken. Gjennom den må Noreg medverke til at alle menneske får dekt sine grunnleggjande behov. Samstundes må me leggje til rette for berekraftig økonomisk utvikling og legge til rette for eit samfunn med mindre ulikskapar, både nasjonalt og globalt.

Desse medlemene merkar seg at ved inngangen til 20-talet ser ein ei verd i endring, og eit tryggleikspolitisk bilete som har endra seg. Verda står i 2020 midt i ein global pandemi som vil påverke det globale fellesskapet i lang tid framover. Desse medlemene viser til auka spenningar mellom stormaktene, ei svekking av den multilaterale verdsorden og store globale klima- og miljøutfordringar. Desse medlemene registrerer at dette byr på store utfordringar, men at det samstundes tvingar fram prioriteringar. Senterpartiet meiner at mattryggleik, motverka fattigdom og tryggleik i nærområda bør vere sentrale satsingsområde innan norsk utanrikspolitikk i næraste framtid.

Desse medlemene merkar seg også at den aukande grada av uro skapar eit større behov for beredskap, både nasjonalt, gjennom globale organisasjonar

og multilateralt samarbeid. Desse medlemene vil understreke at eit sterkt FN og eit robust NATO er viktig for ein stabil verdsorden. Den tryggleikspolitiske utviklinga kjem til å prege Noregs val og prioriteringar i utanrikspolitikken dei neste åra. I lys av dagens tryggleikspolitiske situasjon, med eit stadig kaldare forhold mellom aust og vest, vil desse medlemene understreke at det ikkje er forsvarleg å eksperimentere med dei tryggleikspolitiske rammene Noreg har. Desse medlemene meiner Noreg må stå saman med våre allierte i NATO og ikkje byggje parallelle strukturar.

Stormaktsrivaliseringa i Arktis er eit anna element som er med på å forme Noreg sin verkelegheit og som vil prege tryggleikssituasjonen i åra som kjem. Desse medlemene merkar seg at havisen smeltar, og det vil opne seg nye sjøruter i Barentshavet. Kina har definert seg som ein «nær arktisk stat» og har vist stor interesse i å etablere seg langs dei nye sjørutene. Kina har mellom anna kjøpt opp hamner langs den nye sjøruta som vil vekse fram. Desse medlemene registrerer også at USA ikkje tek like gledeleg rolla som garantisten for Noreg og Europa sin tryggleik samstundes med at Russland har utvikla ei stadig større vilje og evne til å agere mot andre nærliggande suverene statar. Desse medlemene viser til at det er i Noregs interesse å jobbe for at det skal vere låg spenning i Arktis og i nordområda. Desse medlemene vil understreke at eit auka nærvær av stormakter i våre nærområde gjer viktigheita av eit sterkt nasjonalt forsvar til eit fundamentalt satsingsområde framover.

Desse medlemene legg til grunn at 1 pst. av BNI skal nyttast til bistand. For 2021-budsjettet betyr dette ein reduksjon, etter som den norske økonomien er svekka av covid-19-pandemien. Desse medlemene vil likevel understreke viktigheita av å vidareføre 1 prosentmålet. Dette gir føreseielege budsjett, og målet set Noreg i stand til å vere ein pådrivar for å sikre verdas mest sårbare hjelp, i ei tid kor mange vanskelege prioriteringar vert sett opp mot kvarandre.

Covid-19-pandemien råkar verdas fattigaste og mest sårbare hardt. Desse medlemene viser til at for Senterpartiet er det viktig å styrke tiltak som reduserer tap av liv og styrker, samfunna si handtering av pandemien. Dersom verda skal lukkast med å nedkjempe pandemien, er det naudsynt med auka ressursar til vaksinasjon slik at vaksinedekninga blir universell. Ein føresetnad for dette er styrka helseystem og berekraftig finansiering av nasjonale vaksineprogram. Desse medlemene vil understreke at Senterpartiet støttar opp under WHO sitt globale leiarskap og hjelpearbeid i møte med pandemien.

Desse medlemene viser til at Senterpartiet ynskjer å byggje opp under FN som eit internasjonalt samarbeid mellom suverene demokratiske nasjonalstatar der ein kan løyse globale utfordringar i fellesskap. FN

sine berekraftsmål peiker i rett lei. Medan mål ein seier at ein skal utrydde fattigdom i verda, gjer mål to det klart at ein skal utrydde svolt, oppnå mattryggleik, betre ernæring og fremje berekraftig landbruk. Verdast matvareprogram (WFP) er verdas største humanitære organisasjon og særst viktig for å nå FN's berekraftsmål ein og to. Verdast matvareprogram driv både naudhjelp og langsiktig utviklingsarbeid. Til dømes gjennom «mat for arbeid»-program bidreg organisasjonen til å hyre lokal arbeidskraft og hjelpe lokalsamfunn i ei rekkje utviklingsland med å auke sin matproduksjon. Tildelinga av Nobels fredspris til Verdast matvareprogram i år har anerkjent arbeidet med å sikre mat til alle som eit svært grunnleggjande og viktig arbeid for å hindre uro og krig, stabilisere samfunn og sikre fred.

Desse medlemene vil understreke at utfordringane kring svolt og fattigdom vil bli forsterka som følge av covid-19. For verdast fattigaste er pandemien ein katastrofe, og fokus på heilt grunnleggjande behov må liggje til grunn for bistandspolitikken i åra som kjem. Desse medlemene viser til at Senterpartiet ynskjer at Noreg skal bruke meir ressursar på å sikre fleire menneske sikker tilgang på trygg mat. Desse medlemene viser til Senterpartiet sitt alternative budsjett der støtta til Verdast matvareprogram vert auka med 400 mill. kroner ut over regjeringa sitt føreslåtte budsjett.

Desse medlemene peiker på at å sikre menneske sikker og trygg tilgang på mat vil vere avgjerande for å lukkast med all anna bistand. Ei styrka satsing på landbruksbistand går som ein grøn tråd gjennom Senterpartiet sitt bistandsbudsjett. Verdsbanken har presisert at investeringar som tener småbønder i landbruket, gjev minst dobbelt så stor effekt som anna bistand med tanke på å få landa ut av fattigdom. Tidlegare såg ein landbruket som ei årsak til fattigdom. No ser ein at landbruk og småbønder er ein viktig del av løysinga for å eliminere svolt og fattigdom. Arbeidet med å sikre folk trygg tilgang til mat og vatn er minst like viktig i dag som det har vore tidlegare. At statar evnar å produsere mat til sitt eige folk er ein av føresetnadene for stabilitet. Noreg sin utviklingspolitikk må ha hjelp til sjølvhjelp i fokus.

Desse medlemene peiker på at Noreg har høg kompetanse innan landbruk. Eit landbruk som gir auka produktivitet tufta på berekraftig forvaltning av jorda og naturressursane er avgjerande for å løfte fleire menneske ut av svolt og fattigdom. Ikkje minst har Noreg lang erfaring med å byggje rådgjevingsorgan og tilgang til marknader gjennom organisering av landbruket i samvirke. Dette er kunnskap som også kan gje bønder i utviklingsland sterkare styring over eiga næringsutvikling. Å byggje lokale og regionale marknader er ein viktig del av jobben med å sikre berekraftige matsystem.

Desse medlemene meiner at klimaendringane er den største globale utfordringa i dag. Dersom ikkje verdast statar saman finn verksame løysingar, vil klima-

endringane kunne føre til enda større mangel på vatn og mat, større migrasjonsstraumar og med det aukande uro.

Desse medlemene viser til at dei siste åra har det vore eit svært høgt tal for fordrivne flyktningar i verda. FN sin høgkommissær for flyktningar (UNHCR) har eit stort behov for vekst i sitt budsjett, men inntektene til høgkommissæren har ikkje vorte auka tilsvarende. Situasjonen i Syria og Irak er blant verdas mest underfinansierte kriser. Desse medlemene peiker på at støtte og finansiering frå Noreg gir UNHCR høve til å hjelpe dei mest sårbare flyktningane. Desse medlemene viser vidare til Senterpartiet sitt alternative budsjett kor det vert foreslått å auke løyvingane til FN sin høgkommissær for flyktningar med 240 mill. kroner ut over regjeringa sitt budsjettframlegg.

Desse medlemene viser til at Senterpartiet ynsker å støtte opp om oppbygginga av nasjonalstatar som vert styrte gjennom eit levande folkestyre og desentralisering av makt. Folkestyre og oppbygging av solide statlege strukturar med skatteinnkrevjing er ein føresetnad for at utviklingsland etter kvart skal nå målsettinga om å handtere eiga utvikling utan vedvarande hjelp utanfrå. Spreiing av makt føreset eit aktivt sivilt samfunn i kvart land. Mange av dei store demokratiske reformene verda har opplevd, har hatt utspringet sitt i arbeid i sivile organisasjonar. Desse medlemene ser med uro på den negative utviklinga og innsnevringa av menneskerettar og sivilsamfunnet sitt handlingsrom over heile verda berre dei seinaste åra. Desse medlemene vil difor prioritere støtta til sivilt samfunn, og viser til Senterpartiet sitt alternative budsjett, der denne satsinga vert auka med 100 mill. kroner ut over regjeringa sitt foreslåtte budsjett.

Desse medlemene viser til at regjeringa foreslår ei rekordstor løyving på nær 6 mrd. kroner i EØS-midlar. Dette er ein auke frå inneverande år på nær 1,5 mrd. kroner, noko som er fire gongar meir enn det som vart brukt i 2019, og ei kraftig auke frå inneverande år. Desse medlemene går imot auken foreslått av regjeringa i Prop. 1 S (2020–2021), og foreslår i staden å redusere løyvingane til EØS-midlar i 2021. Senterpartiet meiner Noreg kan motverke fattigdom meir effektivt på andre måtar enn gjennom å gje løyvingar til EØS-midlar. Både europameldinga (Meld. St. 5 (2012–2013)), NOU 2012:2 Utenfor og innenfor, Noreg sine avtalar med EU og Riksrevisjonen i sin rapport frå 2013 (Dokument 3:15 (2012–2013)) har stilt spørsmål ved om, og eventuelt i kor stor grad, EØS-midlane faktisk bidreg til utjamning av levekår i Europa. Desse medlemene viser til at Senterpartiet i sitt alternative budsjett foreslår å trappe ned løyvingane til EØS-midlar i 2021 med om lag 58 pst.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil fremheve at det i krisetid, spesielt når lan-

degrensar og land lukkes, påhviler de rikeste landene et stort ansvar å utvise internasjonal solidaritet. Covid-19-pandemien og den økonomiske krisen den har utløst truer med å sette kampen mot fattigdom og ulikhet tiår tilbake. Dette medlem er svært bekymret for krisens konsekvenser for kampen mot klimaendringer og miljødeleggelse. Kampen for en grønn fremtid må trappes kraftig opp når verden skal finne veien ut av krisene. Dette medlem er også urolig for pandemiens påvirkning på kampen for demokratiet og menneskerettighetene. Når samfunn stenges ned, blir også demokratiske spilleregler, grunnleggende menneskerettigheter og sivilsamfunnet satt under press i mange land. Det er dette medlems syn at disse kampene bør være styrende for de norske utviklingspolitiske prioriteringene, i tillegg til en storstilt mobilisering for å bekjempe den globale pandemien. Dessverre må dette medlem registrere at regjeringen i liten grad svarer på disse utfordringene.

Dette medlem ser utviklingspolitikken som et av våre viktigste virkemidler i kampen for global rettferdighet og mot klimaendringer. Selv om krisen rammer oss, kan vi ikke la det ramme kampen for et grønt og rettferdig skifte. Dette medlem må dessverre konstatere at regjeringens budsjettforslag mangler en ambisiøs satsing på klimatiltak. Dette medlem er spesielt kritisk til kuttene på fornybar energi og miljø og klima. Videre viser dette medlem til at det gjennom budsjettforliket mellom regjeringen og Fremskrittspartiet ble kuttet massivt i de norske bevilgningene til FNs grønne klimafond, som i den opprinnelige budsjettproposisjonen er omtalt som «den viktigste samarbeidspartneren for norsk multilateral klimafinansiering av utslippsreduksjoner og klimatilpasning i utviklingsland». Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, hvor Sosialistisk Venstreparti har bevilget til sammen 339 mill. kroner mer enn regjeringens opprinnelige budsjettforslag til et krafttak for klimatilpassing, miljøvern og fornybar energi.

Dette medlem mener at det er på høy tid at Norge går i front for å bekjempe global ulikhet, gjennom å gjeninnføre dette som en hovedsatsning for norsk utviklingspolitikk. Det bør gjøres gjennom å styrke arbeidet med å øke skatteinntektene i utviklingsland, et målrettet arbeid mot skatteparadiser og et krafttak for å håndtere og redusere skadelig og illegitim statsgjeld. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, hvor Sosialistisk Venstreparti har bevilget til sammen 140 mill. kroner mer enn regjeringen for å styrke nettopp kampen for rettferdige skattesystemer og mot skatteparadiser globalt. Dette medlem må dessverre registrere at regjeringen ikke har evnet å prioritere dette, men heller gjør betydelige kutt i kunnskapssamarbeid gjennom budsjettforliket med Fremskrittspartiet.

Dette medlem vil peke på at covid-19-pandemien har vist både sivilsamfunnets viktighet og sårbarhet når verden stenger ned. Dette medlem mener at sivilsamfunnet og aktivister er de viktigste aktørene i kampen for demokrati og grunnleggende friheter, og at norsk utviklingspolitikk må innrettes slik at sivilsamfunnet styrkes, spesielt i krisetid. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, hvor Sosialistisk Venstreparti har bevilget til sammen 80 mill. kroner til styrking av sivilsamfunn og beskyttelse av menneskerettighetsforkjempere i utviklingsland. Sivilsamfunnet er også en nøkkel i kampen for fred, for nedrustning og for dialog i nord. Dette medlem viser derfor til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, hvor Sosialistisk Venstreparti har bevilget til sammen 40 mill. kroner til globalt freds- og nedrustningsarbeid og tiltak som skal styrke dialog og avspenning i nord.

Dette medlem vil minne om at selv om covid-19-pandemien rammer alle, er enkelte grupper mer utsatte enn andre. Dette gjelder i høyeste grad kvinnebevegelsen og alle som kjemper for mer inkluderende samfunn. I mange land har autoritære og konservative krefter skapt et mer fiendtlig klima og et trangere rom

for kvinneaktivister og den skeive bevegelsen. Dette medlem mener at det er Norges plikt å kjempe for en likestilt verden med rom for alle, og at likestillingsperspektivet og inkludering av LHBTQI-personer må være gjennomgående prioriteringer i norsk utenriks- og utviklingspolitikk. Dette medlem viser videre til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, hvor Sosialistisk Venstreparti har bevilget til sammen 223 mill. kroner til tiltak som fremmer en feministisk og mer inkluderende utenriks- og utviklingspolitikk.

2.2.2 Anmodningsvedtak

Komiteen viser til at Prop. 1 S (2020–2021) gjør rede for oppfølging av i alt 3 anmodningsvedtak under Utenriksdepartementets ansvarsområde, jf. tabell under:

Tabell: Oversikt over anmodnings- og utredningsvedtak, ordnet etter sesjon og nummer. Det angis hvorvidt departementet planlegger for at rapportering knyttet til anmodningsvedtaket avsluttes nå, eller om man vil rapportere konkret på vedtaket også neste år.

Sesjon	Vedtaks nr.	Stikkord	Rapportering avsluttes (Ja/Nei)
2019–2020	3	Barn i Syria	Ja
2019–2020	362	Definisjon av «norske interesser» i utenrikspolitikken	Ja
2019–2020	621	Bekjempe utnyttelse av kvinner i den internasjonale surrogatiindustrien	Nei

De enkelte anmodningsvedtak er i det videre omtalt under det kapittelet der det naturlig passer. Når det gjelder de vedtakene som ikke er omtalt her, har komiteen foreløpig ingen merknader, og tar departementets oppfølging til orientering. Komiteen vil understreke at komiteens merknader til anmodningsvedtakene ikke er å anse som Stortingets kontroll av regjeringens oppfølging av vedtakene, og således ikke kan erstatte den normale behandlingen gjennom den årlige meldingen til Stortinget om anmodnings- og utredningsvedtak.

2.2.3 Komiteens merknader til de enkelte budsjettkapitler innenfor ramme 4 (Utenriks)

Regjeringen Solberg la 7. oktober 2020 frem Prop. 1 S (2020–2021). I del II til Prop. 1 S (2020–2021) fra Utenriksdepartementet gir regjeringen detaljerte beskrivelser av kapitler og poster, samt sine forslag til utgifter og inntekter for kapitlene innenfor programområde 2 utenriksforvaltning og programområde 3 internasjonal bistand.

KAP. 100 OG 3100 UTENRIKSDEPARTEMENTET

Det foreslås bevilget 2 517,1 mill. kroner på kap. 100 og inntekt på 213,7 mill. kroner på kap. 3100 for 2021, jf. Prop. 1 S (2020–2021).

Komiteen viser til at det under kap. 100 Utenriksdepartementet foreslås en bevilgning på 2 517,1 mill. kroner for 2021. Bevilgningen dekker i all hovedsak lønns- og driftsutgifter til utenrikstjenestens ansatte.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at det i budsjettforliket ble foreslått å øke proSENTSatsen i avbyråkratiserings- og effektivitetsreformen fra 0,5 pst. til 0,6 pst. Flertallet viser til at bevilgningen på post 1 og 21 under kap. 100 og post 1, 2 og 5 under kap. 3100 foreslås redusert som følge av dette.

KAP. 103 REGJERINGENS REPRESENTASJON

Det foreslås bevilget 67,4 mill. kroner på kap. 103 for 2021, jf. Prop. 1 S (2020–2021).

Komiteen merker seg at regjeringen foreslår en bevilgning på 67,4 mill. kroner, som er en økning fra saldert budsjett 2020 på 19,9 mill. kroner. Komiteen merker seg at hovedårsak til økningen er en nasjonal minnemarkering for 10-årsdagen for 22. juli i 2021, som Utenriksdepartementet skal ha prosjektlederansvaret for.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at det i budsjettforliket ble foreslått å øke prosentsatsen i avbyråkratiserings- og effektivitetsreformen fra 0,5 pst. til 0,6 pst. Flertallet viser til at bevilgningen på post 1 under dette kapitlet foreslås redusert som følge av dette.

KAP. 104 KONGEFAMILIENS OFFISIELLE REISER TIL UTLANDET

Det foreslås bevilget 10,3 mill. kroner på kap. 104 for 2021, jf. Prop. 1 S (2020–2021).

Komiteen merker seg at regjeringen foreslår en bevilgning på 10,3 mill. kroner, som er en liten økning fra saldert budsjett 2020. Komiteen viser til at bevilgningen dekker utgifter til kongefamiliens offisielle reiser og oppdrag i utlandet, og mener det er viktig at kongehusets medlemmer gjennomfører besøk som profilerer norske interesser.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at det i budsjettforliket ble foreslått å øke prosentsatsen i avbyråkratiserings- og effektivitetsreformen fra 0,5 pst. til 0,6 pst. Flertallet viser til at bevilgningen på post 1 under dette kapitlet foreslås redusert som følge av dette.

KAP. 115 NÆRINGSFREMME, KULTUR OG INFORMASJON

Det foreslås bevilget 50 mill. kroner på kap. 115 for 2021, jf. Prop. 1 S (2020–2021).

Komiteen viser til den foreslåtte bevilgningen på 50 mill. kroner, som skal dekke departementets virksomhet for å fremme norsk nærings- og kulturlivs internasjonale muligheter.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at det i budsjettforliket ble foreslått å øke prosentsatsen i avbyråkratiserings- og effektivitetsreformen fra 0,5 pst. til 0,6 pst. Flertallet viser til at bevilgningen på post 21 under dette kapitlet foreslås redusert som følge av dette.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener at utenrikstjenestens innsats innenfor Norges-fremme, kultur- og informasjonsformål og næ-

ringsfremme til sammen utgjør et viktig og samtidig forholdsvis kostnadseffektivt internasjonalt fotavtrykk for Norge. Disse medlemmer beklager både signaleffekten og usikkerheten skapt av regjeringens stadige forslag om å kutte i støtten til disse formålene.

Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett, hvor bevilgningen til kultur og Norges-fremme på Utenriksdepartementets budsjett foreslås økt med 15 mill. kroner.

KAP. 116 INTERNASJONALE ORGANISASJONER

Det foreslås bevilget 1 418,1 mill. kroner på kap. 116 for 2021, jf. Prop. 1 S (2020–2021).

Komiteen viser til at bevilgningen skal dekke Norges pliktige bidrag og kontingenter til internasjonale organisasjoner. Komiteen registrerer at de største mottakerne av pliktige bidrag er De forente nasjoner (494 mill. kroner, inkludert FNs fredsbevarende operasjoner), Nordisk ministerråd (363 mill. kroner) og EFTA (340 mill. kroner). Komiteen er oppmerksomme på at mesteparten av den betydelige nedgangen på 3 400 mill. kroner skyldes at kap. 116, post 91 Kortsiktig overgangslån til Somalia i Prop. 41 S (2019–2020) og kap. 3100, post 91 Tilbakebetaling av kortsiktig overgangslån til Somalia ble erstattet av en garantifullmakt i amerikanske dollar, jf. Innst. 160 S (2019–2020).

Komiteen vil understreke Norges interesse av en internasjonal rettsorden der forholdet mellom stater reguleres gjennom en stadig tettere vev av forpliktelser, normer og konvensjoner. Internasjonale organisasjoner spiller en viktig og nødvendig rolle i arbeidet for å sikre en slik utvikling.

KAP. 117 EØS-FINANSIERINGSORDNINGENE

Det foreslås bevilget 5 989 mill. kroner på kap. 117 for 2021, jf. Prop. 1 S (2020–2021).

Komiteen viser til at bevilgningen skal dekke anslåtte utbetalinger for 2021 som oppfølging av Norges forpliktelser gjennom EØS-avtalen om å bidra til sosial og økonomisk utjevning i Europa, regulert i avtaleverk for finansieringsperioden 2014–2021 undertegnet i Brussel i mai 2016. Komiteen registrerer at den foreslåtte bevilgningen på 5 989 mill. kroner utgjør en kraftig økning på 2 692 mill. kroner sammenliknet med bevilgningen i saldert budsjett for 2020. Dette må ses i sammenheng med at mottakerlandene av EØS-midler er blant EUs mest sårbare økonomier og er hardt rammet av covid-19-pandemien.

Komiteen viser videre til at formålet med EØS-finansieringsordningene er todelt: å bidra til å redusere økonomiske og sosiale forskjeller i EØS-området og å styrke de bilaterale forholdene mellom giver- og mottakerland.

Komiteen vil understreke betydningen av at norske myndigheter i oppfølging og styring av EØS-finansieringsordningene etterstreber gode kontrollrutiner og mest mulig åpenhet i alle ledd av saks- og søknadsbehandling under finansieringsordningene.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettenigheten mellom de fire partiene der det blir foreslått å redusere Norges bidrag til EØS-finansieringsordningene med 275 mill. kroner.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet er opptatt av at Norge skal være til å stole på. Underskrevne avtaler skal respekteres. Stortinget ga sitt samtykke til avtalen for innværende EØS-finansieringsordninger 8. juni 2016. Regjeringens foreslåtte bevilgningsbeløp for 2021 følger imidlertid ikke direkte av inngåtte avtaleforpliktelser. Norges avtaleforpliktelse gjelder et totalbeløp i euro for hele bevilgningsperioden 2016–2025. Bevilgningsforslaget for 2021 er et anslag befestet med betydelig usikkerhet, for eksempel utvikling i vekslingskursen mellom euro og kroner.

Regjeringen legger til grunn en økning av utbetalingene i 2021 på hele 2,7 mrd. kroner, sammenliknet med de siste bevilgningsanslagene for 2020. Når disse medlemmer legger til grunn en lavere utbetalingstakt enn i regjeringens opprinnelige budsjettforslag og reduserer den foreslåtte bevilgningen til de to budsjettpostene med 20 pst., vil disse medlemmer trekke fram i hovedsak tre årsaker:

For det første har regjeringen i flere år drevet en oppsiktsvekkende «overbudsjettering» av de årlige utbetalingene til EØS-finansieringsordningene, jf. Finansdepartementets svar på budsjettspørsmål 37, publisert 21. oktober 2020, på spørsmål fra Arbeiderpartiet om EØS-finansieringsordningene og forskjeller i bevilgningsforslag og faktisk utbetaling i perioden 2016–2019. En sammenlikning av det reelle forbruket på de to budsjettpostene og de foreslåtte bevilgningene viser at regjeringens overbudsjettering i 2019 for de to aktuelle budsjettpostene utgjorde 97 pst. I 2017 utgjorde overbudsjetteringen hele 146 pst. Totalt for perioden 2016–2019 har det blitt utbetalt 2 879 mill. kroner over de to budsjettpostene, mens summen av de årlige bevilgningsforslagene i Prop. 1 S (2020–2021) for de fire årene er 4970 mill. kroner – tilsvarende en samlet overbudsjettering på 72,6 pst. For 2020 har regjeringen så langt redusert de to aktuelle budsjettpostene med 1260 mill. kroner (i revidert budsjett og i salderingen), tilsvarende en foreløpig overbudsjettering på 38 pst. Disse medlemmer viser til at den foreslåtte bevilgningen for 2021 i Arbeiderpartiets alternative budsjett på 4 789 mill. kroner ville innebære at regjeringens opprinnelige

budsjettforslag utgjorde en overbudsjettering på 25 pst., et moderat forslag sammenliknet med regjeringens vedvarende overbudsjettering i perioden 2016–2020.

For det andre skaper covid-19-pandemien og omfattende smitteverntiltak stor usikkerhet for framdriften for prosjektgjennomføringen i mottakerlandene og dermed også utsettelse for utbetalingene til prosjekter og programmer. Det er først i andre halvår 2020 at mange av mottakerlandene i Sentral- og Øst-Europa virkelig har blitt hardt rammet av pandemien. Til tross for at det i løpet av de siste ukene har kommet gode nyheter om utvikling av effektive vaksiner, vil smitteverntiltakene ventelig uansett måtte vare langt ut i 2021 – med store konsekvenser for framdriften i prosjektene og programmene som skal finansieres.

For det tredje: Demokratiet og rettsstaten er under press i land som Polen og Ungarn. Avtaleverket til grunn for EØS-midlene bygger på menneskerettighetene. Det er derfor politisk riktig og legitimt å holde igjen utbetalinger for eksempel til polske kommuner og fylker som har vedtatt å være «LHBT-frie soner». Disse medlemmer vil imidlertid understreke viktigheten av at grepene som tas fra norsk side, blant annet å tilbakeholde utbetalinger til mottakerland, ikke ender opp med å strupe finansieringen av de uavhengige sivilsamfunnsorganisasjonene disse grepene er ment å beskytte.

Disse medlemmer vil igjen understreke at Norge skal være til å stole på, og at inngåtte avtaler skal respekteres, inkludert den økonomiske totalrammen for EØS-finansieringsordningene. Disse medlemmer mener imidlertid at det er grunnlag for å legge til grunn en lavere utbetalingstakt i 2021 enn i regjeringens opprinnelige budsjettforslag. Disse medlemmer registrerer også at regjeringspartiene i den inngåtte budsjettavtalen med Fremskrittspartiet allerede har redusert de foreslåtte bevilgningene til EØS-finansieringsordningene i 2021 med 275 mill. kroner.

Medlemene i komiteen frå Senterpartiet vil peike på at det i innleiinga til EØS-avtala er slått fast at EØS-avtala skal opprettast

«[...] på grunnlag av likskap og gjensidigheit og ein samla balanse av fordelar, rettigheter og forplikting for avtalepartane».

Noregs aukande utgifter til EØS-midlar og EFTA-organ ber ikkje preg av ein slik balanse. At ein part må betale for det som vert hevda å skulle sikre gjensidig marknadstilgong, bryt med EØS-avtalas prinsipp om gjensidigheit og balanse av rettar og plikter.

Desse medlemmene viser til Senterpartiet sitt alternative statsbudsjett, der Senterpartiet foreslår å kutte i løyvingane til EØS-midlar. Desse medlemmene merkar seg at EØS-midlane dei siste åra er nytta til mange ulike, dels kuriøse føremål. Døme på bruk av midlane

strekker seg frå oppussing av landemerket på torget i Krakow, til maritimt museum i Gdansk, flaggermusprosjekt i Romania og kunstklubb i Hellas. Desse medlemmene understrekar at Noreg kan motverke fattigdom meir effektivt på andre måtar enn gjennom å gje løyvingar til EØS-midlar.

Desse medlemmene viser til europameldinga (Meld. St. 5 (2012–2013)) og NOU 2012:2 Utenfor og innenfor, Norges avtaler med EU, der det er nedfelt at store delar av det norske bidraget til EØS-midlar går til støtte av kulturarv og miljøprosjekt, og at utvalet stiller spørsmål ved om og eventuelt i kor stor grad det tener føremålet om utjamning i levekår. Desse medlemmene vil peike på at Riksrevisjonen i sin rapport frå 2013 (Dokument 3:15 (2012–2013)) skriv at det er usikkert i kor stor grad det kan dokumenterast at dei norske EØS-midlane har medverka til sosial og økonomisk utjamning. Desse medlemmene viser til at Senterpartiet i sitt alternative budsjett kuttar i løyvingane til EØS-midlar.

KAP. 118 UTENRIKSPOLITISKE SATSINGER

Det foreslås bevilget 452,8 mill. kroner på kap. 118 for 2021, jf. Prop. 1 S (2020–2021).

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2020–2021) foreslår en bevilgning på 452,8 mill. kroner for 2020. Denne bevilgningen dekker spesielle driftsutgifter i forbindelse med satsingsområdene, større internasjonale arrangementer der Norge er vertskap, kvalitetssikring og evaluering av tilskuddsmidler, hospiteringer og sekonderinger, nordområdetiltak, globale sikkerhetsspørsmål, nedrustning, klimatiltak, forskning, samt andre tiltak som styrker norsk kompetanse og innsats.

Komiteen viser til at størstedelen av bevilgningene går til andre departementers og statlige etaters internasjonale oppdrag på vegne av Utenriksdepartementet. Blant disse ønsker komiteen særskilt å trekke frem følgende tiltak for 2021: Norges internasjonale forpliktelser under Prøvestansavtalen som overholdes gjennom en oppdragsavtale med NORSAR; Arbeidet med atomsikkerhet, som utføres av Direktoratet for strålevern og atomsikkerhet (DSA); Det bilaterale miljøsam arbeidet med Russland, som utføres av Klima- og miljødepartementet, herunder gjennomføring av det bilaterale arbeidsprogrammet og oppgaver knyttet til Barentssamarbeidet og NIBIO Svanhovd; Helse- og sosialsamarbeidet med Russland, under Den nordlige dimensjon og Barentssamarbeidet, som utføres av Helse- og omsorgsdepartementet.

Komiteen viser til at Nordområdene er vårt strategisk viktigste område, og at samarbeid med Russland er avgjørende for å bidra til atomsikkerhet. Utenriksdepartementet har ansvar for Norges samarbeid med

Russland. Komiteen støtter regjeringens prioriteringer av aktiviteter som følger av norsk formannskap i Barentsrådet 2019–2021, samt støtte til forskning og andre tiltak som understøtter norsk rolle og posisjon som polarnasjon.

For 2021 vil komiteen særlig framheve betydningen av nordområdesatsingen, og forslaget om en egen nordområdepott, som skal bidra i arbeidet med å styrke kompetanse, fremme næringsliv og internasjonalt samarbeid i nord. Det er avgjørende at Norge bevarer og videreutvikler gode og åpne folk-til-folk-relasjoner i Barents-regionen.

Komiteen vil redusere bevilgningen fra kap. 118, post 70 «Nordområdetiltak» med 0,8 mill. kroner for omdisponering til kap. 118 post 74, for å styrke bevilgningen til Den norsk-tyske Willy Brandt-stiftelsen med 0,35 mill. kroner og bevilgningen til Norge-Amerika Foreningen (NORAM) med 0,45 mill. kroner.

Slik komiteen ser det, er videreføringen av atom-sikkerhetssamarbeidet med Russland, Ukraina og det øvrige Eurasia i tråd med atomhandlingsplanen for 2018–2022 viktig. Det er stor internasjonal oppslutning om behovet for nedrustning og ikke-spredning av masseødeleggelsesvåpen, og komiteen støtter regjeringens prioritering av verifikasjon av kjernevåpennedrustning for å legge grunnlaget for reell fremtidig nedrustning.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, vil understreke betydningen av kompetanse om sikkerhetsutfordringer og det transatlantiske samarbeidet. Gitt dagens sikkerhetspolitiske situasjon, er NATO-samarbeidet viktigere enn på mange år, og flertallet støtter tiltak som sikrer forsvarsalliansens politiske og militære relevans.

Komiteen viser i denne forbindelse til at regjeringens handlingsplan for atomsikkerhet og miljø i 2018 ble revidert for hele perioden 2018–2022, og at firepartssamarbeidet om verifikasjon med Storbritannia, Sverige og USA (QUAD), samt engasjementet i det internasjonale partnerskapet for verifikasjon av nedrustning (IPNDV), vil videreføres.

Komiteen viser til at forslaget til statsbudsjett inneholder bevilgninger som dekker støtte til klima- og miljøinnsatser i tråd med Norges forpliktelser under Parisavtalen.

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet, er positive til prioriteringene av innsatser innenfor klima, hav og marin forsøpling, luftforurensning, utfasing og reform av subsidier til fossile brenslere, samt arbeid med klima og sikkerhet.

Komiteen støtter målsettingen om kunnskapsbasert debatt og dialog om sentrale europeiske og

internasjonale spørsmål. Vern om menneskerettighetsforsvarere, ytringsfrihet, tros- og livssynsfrihet, likestilling og menneskerettighetene til LHBTI-personer er en grunnleggende del av dette, slik komiteen ser det. Viktige virkemidler inkluderer mer forskning, støtte til deltakelse i sentrale fora og informasjonstiltak.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at det i budsjettforliket ble foreslått å øke prosentatsen i avbyråkratiserings- og effektivitetsreformen fra 0,5 pst. til 0,6 pst. Flertallet viser til at bevilgningen på post 21 under dette kapitlet foreslås redusert som følge av dette.

Post 70 Nordområdetiltak, samarbeid med Russland og atomsikkerhet

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil understreke at det er av avgjørende betydning for Norge å bidra til en fredelig og regelstyrt utvikling i våre nærområder. Nordområdene er ikke bare Norges viktigste strategiske interesseområde, nordområdepolitikken er derfor også Norges viktigste fredsprosjekt. Vårt nabolik med Russland må være basert på fasthet og forutsigbarhet, samarbeid og dialog. Vi må hegne om samvirket i nord, ikke minst folk-til-folk-samarbeidet. Disse medlemmer vil derfor avvise regjeringens kuttforslag og viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett hvor bevilgningen til nordområdetiltak og samarbeid med Russland foreslås økt med 15 mill. kroner.

Disse medlemmer viser videre til at Norges vitenskapsakademi for polarforskning arbeider tverrfaglig med viktige spørsmål knyttet til polarområdene. Akademiet har et utstrakt samarbeid med institusjoner i andre land og Universitetssenteret på Svalbard (UNIS). Disse medlemmer vil understreke betydningen av at Norge opprettholder sin posisjon som ledende polarnasjon. På denne bakgrunn setter Arbeiderpartiet av 1 mill. kroner til Norges vitenskapsakademi for polarforskning i sitt alternative budsjett, budsjettpost 70.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener at det i en situasjon med økt spenning er behov for en mer offensiv satsing på avspenningstiltak og dialog i nordområdene. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, hvor det legges opp til en økning på 30 mill. kroner til dette formålet. Dette medlem vil spesielt fremheve en styrking av Barentssekretariatet, prosjektsamarbeid med Russland og en opptrapping av folk-til-folk-samarbeid og grenseoverskridende sivilsamarbeid.

Post 72 Nedrustning, ikke-spredning og kjernefysisk sikkerhet mv.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener det er en viktig demokratisk oppgave å finansiere organisasjoner som er aktive innenfor freds- og nedrustningsarbeid. Disse medlemmer viser derfor til Arbeiderpartiets alternative budsjett, hvor det er foreslått bevilget 5 mill. kroner til en egen søknadsbasert støtteordning for opplysningsarbeid om freds- og nedrustningsspørsmål. Organisasjonene det her vil være snakk om, har også uttrykt seg kritisk om Arbeiderpartiets politikk, men regjeringen kan på sin side vanskelig sies å utvise demokratisk storsinn ved gang på gang å foreslå å avskaffe og/eller redusere denne støtteordningen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti må dessverre konstatere at Norges viktige rolle som leder og pådriver for nedrustning og arbeidet med det humanitære initiativet på atomvåpen er neglisjert av regjeringen. Disse medlemmer vil understreke viktigheten av at den søknadsbaserte ordningen til arbeid for nedrustning av kjernevåpen og andre masseødeleggelsesvåpen foreslås videreført.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener denne ordningen må styrkes og gjøres mer langsiktig, slik at organisasjonene som jobber for nedrustning, opplever mer økonomisk forutsigbarhet. Sosialistisk Venstreparti foreslår å trappe opp arbeidet for en atomvåpenfri verden. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, hvor det bevilges 10 mill. kroner til å styrke sivilsamarbeid for fred og nedrustning. Dette medlem viser til at det humanitære initiativet mot atomvåpen ble den direkte foranledningen til at FN tok et stort skritt i arbeidet for en verden fri for atomvåpen og i 2017 vedtok FN-traktaten som forbyr atomvåpen. Dette medlem viser til at over 50 land nå har ratifisert avtalen, hvilket betyr at avtalen vil tre i kraft 22. januar 2021. Dette mener Norge bør ønske traktaten velkommen, signere og ratifisere den og støtte arbeidet for å fremme den. Anmodningsvedtak nr. 623 av 26. april 2016 om kjernefysisk nedrustning og ikke-spredning samt Norges lojalitet til en FN-ledet verdensorden og et regelbasert internasjonalt system understreker norsk støtte til arbeid som støtter opp om FNs arbeid for å avskaffe atomvåpen. Dette medlem mener at det også bør prioriteres midler til norsk støtte til følgende formål: FNs arbeid med å universalisere og iverksette FN-traktaten som forbyr atomvåpen, med mål om økt oppslutning om den normen som traktaten nedsetter, og analyse og formidling av kunnskap rundt den betydning FN-traktaten som forbyr atomvåpen,

har for NATO-land som ikke har atomvåpen, og hvordan de kan forholde seg til den.

Post 74 Forskning, dialog og menneskerettigheter mv.

Komiteen vil øke bevilgningen til Den norsk-tyske Willy Brandt-stiftelsen med 0,35 mill. kroner og Norge-Amerika Foreningen (NORAM) med 0,45 mill. kroner. Økningen skjer gjennom en omdisponering fra kap. 118, post 70 «Nordområdetiltak».

KAP. 140 UTENRIKSDEPARTEMENTET

Det foreslås bevilget 1 886,3 mill. kroner på kap. 140 for 2021, jf. Prop. 1 S (2020–2021).

Komiteen viser til at det til administrasjon av utviklingssamarbeidet foreslås en bevilgning på 1 886,3 mill. kroner for 2021. Bevilgningen dekker i all hovedsak lønns- og driftsutgifter til utenriktjenestens ansatte med arbeidsoppgaver tilknyttet forvaltningen av utviklingssamarbeidet. Dette er utgifter som kan klassifiseres som offisiell utviklingsbistand i henhold til regelverket til OECDs komité for utviklingspolitikk (OECD DAC).

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at det i budsjettforliket ble foreslått å øke proSENTSatsen i avbyråkratiserings- og effektivitetsreformen fra 0,5 pst. til 0,6 pst. Flertallet viser til at bevilgningen på post 1 og 21 under dette kapitlet foreslås redusert som følge av dette.

KAP. 141 DIREKTORATET FOR UTVIKLINGSSAMARBEID (NORAD)

Det foreslås bevilget 314,2 mill. kroner på kap. 141 for 2021, jf. Prop. 1 S (2020–2021).

Komiteen viser til at den foreslåtte bevilgningen på 314,2 mill. kroner skal dekke administrasjonsutgifter for Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad).

Komiteen har merket seg at Norad har fått fastsatt ny instruks som følge av den avsluttede reformen for bistandsforvaltningen og endret oppgavefordeling mellom Utenriksdepartementet og Norad. Komiteen registrerer at reformen bl.a. har medført at Norad skal forvalte en større andel av bistandsmidlene enn før og skal utvikle og drifte systemene for tilskuddsforvaltning, samtidig som oppgaver innen politikktutforming på utviklingsområdet har blitt overført til Utenriksdepartementet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at det i budsjettforliket ble foreslått å øke proSENTSatsen i avbyråkratiserings- og effektivitetsreformen fra 0,5 pst. til 0,6 pst. Flertallet vi-

ser til at bevilgningen på post 1 og 21 under dette kapitlet foreslås redusert som følge av dette.

KAP. 144 NORSK SENTER FOR UTVEKSLINGSSAMARBEID (NOREC)

Det foreslås bevilget 195,1 mill. kroner på kap. 144 for 2021, jf. Prop. 1 S (2020–2021).

Komiteen viser til at den foreslåtte bevilgningen på 195,1 mill. kroner skal dekke samtlige utgifter tilknyttet virksomheten til Norsk senter for utvekslings-samarbeid (Norec), både drifts- og tilskuddsmidler til utvekslingsordninger. Komiteen har merket seg at nedgangen på 5 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett for 2020 skyldes en forventet reduksjon i utvekslings- og reiseaktiviteten i 2021 som følge av covid-19-pandemien.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at det i budsjettforliket ble foreslått å øke proSENTSatsen i avbyråkratiserings- og effektivitetsreformen fra 0,5 pst. til 0,6 pst. Flertallet viser til at bevilgningen på post 1 under dette kapitlet foreslås redusert som følge av dette.

Flertallet viser til budsjettenigheten mellom de fire partiene der det blir foreslått å redusere bevilgningen til Norecs utvekslingsordninger med 25 mill. kroner, basert på antagelser om mindre behov som et resultat av restriksjoner knyttet til at covid-19 vedvarer i 2021. Midlene omdisponeres innenfor bistandsrammen.

KAP. 150 HUMANITÆR BISTAND

Det foreslås bevilget 5 483,4 mill. kroner på kap. 150 for 2021, jf. Prop. 1 S (2020–2021).

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2020–2021) foreslår en bevilgning på 5 483,4 mill. kroner på kap. 150 for 2021. Komiteen viser til at FN's nødhjelpsappell for 2020 anslår at nærmere 168 millioner mennesker trenger humanitær bistand og beskyttelse. Komiteen viser videre til at covid-19-pandemien har forverret en allerede svært vanskelig situasjon i land og områder som er rammet av humanitære kriser. Nedstengingen av samfunnet har i tillegg rammet de mest marginaliserte hardest og har ført nye grupper ut i fattigdom på grunn av bortfall av inntekt og næringsmulighet. Komiteen viser også til indirekte konsekvenser av pandemien som beskyttelsesutfordringer, blant annet på bakgrunn av en økning i seksualisert og kjønnsbasert vold.

Komiteen viser til at regjeringen i proposisjonen anslår at antallet mennesker som står overfor akutt matmangel i land som er rammet av konflikt, naturka-

tastrofer og økonomisk krise er forventet å øke til 270 millioner innen utgangen av 2020.

Komiteen støtter at humanitær innsats skal være et prioritert område også i 2021.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti mener lokal medbestemmelse bør være en prioritet, også i humanitær bistand. Disse medlemmer minner videre om at lokale aktører har vist seg å være essensielle i den humanitære innsatsen under covid-19-pandemien, da de har kunnet fortsette operasjoner når samfunn har stengt ned. Disse medlemmer mener derfor at regjeringen bør intensivere arbeidet med å oppfylle Norges forpliktelser på lokalisering i Grand Bargain, og øke kanaliseringen av nødhjelp til lokale aktører til 20 pst. på sikt.

Post 70 Nødhjelp og humanitær bistand, kan overføres

Komiteen viser til at regjeringen i proposisjonen foreslår en bevilgning på 4 803,4 mill. kroner for 2021.

Komiteen viser til at bevilgningen går til å møte humanitære behov i akutte og mer langvarige kriser, samt at det kan gis støtte til humanitære tiltak som bidrar til redusert sårbarhet.

Komiteen merker seg at regjeringen, i tråd med prioriteringene i strategien for norsk humanitær politikk, legger særlig vekt på beskyttelse mot seksualisert og kjønnsbasert vold, beskyttelse av barn og unge, beskyttelse av flyktninger og internt fordrevne mennesker, og beskyttelse av sivile mot miner og andre eksplosiver.

Komiteen merker seg videre at Norge følger opp sine forpliktelser i «Grand Bargain»-erklæringen gjennom effektivisering og nye måter å arbeide på.

Komiteen viser til at bevilgningen i hovedsak kanaliseres gjennom FN, Røde Kors-bevegelsen og norske humanitære organisasjoner. Komiteen merker seg at Utenriksdepartementet i 2020 har inngått strategiske partnerskapsavtaler med seks norske humanitære organisasjoner. Disse er Caritas Norge, Flyktinghjelpen, inkludert Norcap, Kirkens Nødhjelp, Norges Røde Kors, Norsk Folkehjelp og Redd Barna Norge. Komiteen er tilfreds med dette, og understreker at dette er en fornuftig oppfølging av den humanitære strategien og bidrar til bedre humanitær respons gjennom forutsigbare rammer og større fleksibilitet for organisasjonene.

Komiteen viser til komitémerknad i fjorårets innstilling (Innst. 7 S 2019–2020) om barneekteskap i sårbare stater. Komiteen merker seg at Unicef rapporterer at økende vold og uro i Sahel har ført til at mer enn 3 300 skoler har blitt stengt mellom 2017 og 2019. Dette har ført til at nesten 650 000 barn ikke lenger har et skoletilbud. Komiteen frykter at mer uro og skolestengninger vil innebære at jenter blir enda mer sårbare for

barneekteskap og kjønnsbasert vold. Komiteen har med uro merket seg at det rapporteres om at dette problemet er forsterket som følge av nedstenging og inntektsbortfall på grunn av pandemien. Komiteen mener derfor det er et økende behov for en tydelig prioritering av kampen mot barneekteskap som en integrert del av regjeringens innsats mot seksualisert og kjønnsbasert vold i humanitære kriser. Komiteen peker på at kampen mot barneekteskap best kan lykkes med en målrettet styrking av lokale aktører som arbeider mot tvangs- og barneekteskap og som har tilgang til de mest sårbare gruppene under humanitære kriser, og foreslår et fortsatt høyt nivå på denne innsatsen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettenigheten mellom de fire partiene der det blir foreslått å redusere bevilgningen til humanitær bistand med 25 mill. kroner. Midlene omdisponeres innenfor bistandsrammen.

Post 71 Verdens matvareprogram (WFP), kan overføres

Komiteen viser til at regjeringen i proposisjonen foreslår en bevilgning på 300 mill. kroner til kjernestøtte til Verdens matvareprogram for 2021. Komiteen støtter dette og vil framheve Verdens matvareprogrammes sentrale rolle i å oppnå FNs bærekraftsmål 2 om å utrydde sult innen 2030.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettenigheten mellom de fire partiene der det blir foreslått å bevilge ytterligere 500 mill. kroner til World Food Programmes hjelp til flyktninger i nærområder, gjennom en intern omdisponering innenfor bistandsrammen.

Medlemene i komiteen frå Senterpartiet meiner FN sine berekraftsmål peikar i rett lei. Berekraftsmåla om avskaffing av svolt og fattigdom, og å fremje god helse, er heilt avgjerande dersom me skal klare å nå dei andre måla. Vinnaren av Nobels fredpris for 2020, Verdas matvareprogram (WFP), er verdas største humanitære organisasjon, og særst viktig for å nå FNs berekraftsmål ein og to.

Desse medlemene viser til at Verdas matvareprogram driv både naudhjelp og viktig langsiktig utviklingsarbeid som desse medlemene vil støtte opp om. Til dømes gjennom «mat for arbeid»-program bidreg organisasjonen til å hyre lokal arbeidskraft og hjelpe lokalsamfunn i ei rekkje utviklingsland med å auke sin matproduksjon. Desse medlemene viser til at FN varslar at korona-pandemien kan doble talet på menneske i akutt svolt. Det er allereie i dag 140 millionar menneske som lever med akutt svolt og 690 millionar menneske som går svoltne til sengs. Desse med-

le m e n e vil understreke at for Senterpartiet er mattryggleik ei hovudsatsing innan bistandspolitikken i åra som kjem. Desse medlemene viser til at Senterpartiet føreslår å auke løyvingane til Verdas matvareprogram med 400 mill. kroner.

Post 72 FNs høyskommissær for flyktninger (UNHCR)

Komiteen viser til at regjeringen i proposisjonen foreslår en bevilgning på 380 mill. kroner til UNHCR, og at dette dekker de norske kjernebidragene til FNs høyskommissær. Komiteen merker seg at øremerkede bidrag og bidrag til enkeltland dekkes under post 70.

Komiteen understreker at UNHCR er den viktigste globale aktøren for beskyttelse og assistanse til flyktninger. UNHCR har fått en enda større utfordring i sitt arbeide i og med covid-19-pandemien. Flyktninger og internt fordrevne er ofte særlig sårbare.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettenigheten mellom de fire partiene der det blir foreslått å bevilge ytterligere 300 mill. kroner til FNs høyskommissær for flyktninger (UNHCR), gjennom en intern omdisponering innenfor bistandsrammen.

Medlemene i komiteen frå Senterpartiet viser til at Senterpartiet ynskjer internasjonalt samarbeid mellom suverene demokratiske nasjonalstatar og eit sterkt FN for å løyse globale utfordringar i fellesskap. Det er både i Noreg og verda si interesse å sikre eit sterkt FN.

Desse medlemene viser til at det i dag er fleire fordrivne i verda enn nokon gong sidan FN sin høyskommissær for flyktningar (UNHCR) starta å føre statistikk i 1951. Å styrke FN sin høyskommissær for flyktningar er eit av dei aller mest effektive tiltaka me kan gjere for å avhjelpe situasjonen. Desse medlemene viser til at Senterpartiet føreslår å auke løyvingane til FN sin høyskommissær for flyktningar med 240 mill. kroner. Desse medlemene vil at Noreg, i samråd med FN sin høyskommissær for flyktningar, tek stilling til om ein tredjedel av midlane kan brukast slik at ein kan hjelpe fleire ved å bruke midlane i FN sine eigne leirar.

Post 73 Solidaritetspott for flyktninger og fordrevne

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at det ifølge FNs flyktningekommissær UNHCR er 80 millioner mennesker på flukt i verden. 85 pst. oppholder seg i utviklingsland og konfliktenes nær-områder. Den aller viktigste innsatsen for å bistå flyktninger og fordrevne skjer derfor i disse områdene. Samtidig er det en ekstrem skjevfordeling i ressursbruken for verdens flyktninger og fordrevne. Utrekninger har vist at for hver krone europeiske land i dag bruker på

hjelp til flyktninger i nærområdene, bruker de samme landene 135 kroner på asylsøkere som kommer til Europa.

Disse medlemmer vil derfor fortsette oppbyggingen av en egen solidaritetspott for flyktninger og fordrevne på utviklingsbudsjettet, i denne omgang på 2,5 mrd. kroner, og viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett hvor det foreslås etablert en ny budsjettpost 73 «Solidaritetspott for flyktninger og fordrevne». Solidaritetspotten skal bidra til beskyttelse og verdige humanitære forhold for mennesker på flukt, og samtidig gi fattige vertsland i nærområdene bedre muligheter til å ivareta flyktningenes langsiktige behov. Det handler om tak over hodet, mat, vann, helse og utdanning, men også prosjekter som gir flyktninger muligheten til arbeid for å kunne forsørge seg selv og sine familier. En egen solidaritetspott for mennesker på flukt representerer et nytt virkemiddel i norsk utviklingspolitikk i bred forstand – en bro for å lukke gapet mellom humanitær nødhjelp og den mer langsiktige utviklingsbistanden, ikke ulikt bistandskategorien tidligere kjent som overgangsbistand.

Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett, hvor bevilgningen til FNs flyktningekommissær (UNHCR) (post 72) foreslås flyttet inn i den nye budsjettposten 73. Regjeringens forslag om å bevilge 380 mill. kroner til UNHCR i 2021 – samme beløp som i 2019 og 2020 – utgjør i praksis en realnedgang. Disse medlemmer er opptatt av å styrke UNHCRs rolle for bedre å kunne koordinere og effektivisere den internasjonale flyktninginnsatsen og legger til grunn at det innenfor den nye budsjettposten 73 settes av en bevilgning på 700 mill. kroner til UNHCR i 2021, dvs. en økning på 320 mill. kroner sammenliknet med regjeringens budsjettforslag.

KAP. 151 FRED, SIKKERHET OG GLOBALT SAMARBEID

Det foreslås bevilget 1 996 mill. kroner på kap. 151 for 2021, jf. Prop. 1 S (2020–2021).

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2020–2021) foreslår en bevilgning på 1 996 mill. kroner for 2020 til Fred, sikkerhet, og globalt samarbeid. Komiteen er innforstått med at reduksjonen fra inneværende års bevilgning dette medfører, følger av nedgangen i Norges inntekter som et direkte resultat av covid-19-pandemien.

Det er komiteens oppfatning at fred- og forsoningsarbeid krever langsiktighet, og komiteen støtter at Norge opprettholder og videreutvikler spisskompetanse knyttet til overgangsrettferdighet og kvinners aktive deltagelse i fredsprosesser. Komiteen vil særlig fremme resultatene Norge har bidratt til å oppnå i fredsarbeidet i Colombia og på Filippinene, og arbeidet for å fremme mellomafghanske forhandlinger

som kan legge grunnlaget for en fredelig løsning på konflikten i Afghanistan.

Komiteen mener grenseoverskridende sikkerhetsutfordringer slik som organisert kriminalitet, ulovlig handel, radikaliserings og voldelig ekstremisme og ikke-spredning av kjernevåpen, angår oss også her hjemme i Norge. Komiteen imøteser regjeringens arbeid for å redusere radikaliserings, voldelig ekstremisme og terrorisme, samt organisert kriminalitet.

Komiteen mener migrasjon utgjør en av vår tids store utfordringer, og støtter tiltak for å motvirke migrasjonsdrivende forhold gjennom blant annet internasjonalt samarbeid og bistand. Komiteen støtter derfor innsatsen til å avhjelpe de humanitære utfordringene som følge av at folk er drevet på flukt.

Komiteen deler regjeringens ønske om et sterkt og handlingskraftig FN, og dermed budsjettforslagets bidrag til reformarbeidet i FN. Komiteen understreker at Norges deltagelse i FN vil få svært høy oppmerksomhet i det kommende år, som følge av vår plass i FNs Sikkerhetsråd med virkning fra januar 2021.

Post 70 Fred og forsoning

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettenigheten mellom de fire partiene der det blir foreslått å redusere bevilgningen til fred og forsoning med 10 mill. kroner. Midlene omdisponeres innenfor bistandsrammen.

Post 72 Stabilisering av land i krise og konflikt

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettenigheten mellom de fire partiene der det blir foreslått å bevilge ytterligere 100 mill. kroner til stabilisering av land i krise og konflikt, gjennom en intern omdisponering innenfor bistandsrammen.

Flertallet viser videre til Norad rapport 7 fra 2020, som evaluerte Norges innsats i perioden 2012–2018 og som avdekket store mangler i oppnåelse innen demokratistøttende tiltak. Flertallet har forståelse for at innsats for institusjonsbygging er krevende i land som har gjennomgått flere kriser, både økonomiske, politiske og humanitære. Like fullt forutsetter flertallet at Utenriksdepartementet legger nevnte evaluering til grunn og gjør en kritisk vurdering av pågående prosjekter i Somalia, med mål om å øke resultater fra Norges utviklingspolitiske engasjement i landet.

Post 73 FN og globale utfordringer

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettenigheten mellom de fire partiene der det blir foreslått å redusere bevilgningen under posten om FN og globale utfordringer

med 50 mill. kroner. Midlene omdisponeres innenfor bistandsrammen.

KAP. 152 MENNESKERETTIGHETER

Det foreslås bevilget 798,8 mill. kroner på kap. 152 for 2021, jf. Prop. 1 S (2020–2021).

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2020–2021) foreslår 633,8 mill. kroner til arbeidet for globale menneskerettighetsutfordringer og 165 mill. kroner til FNs høykommissær for menneskerettigheter (OHCHR) for 2020. Komiteen er innforstått med at den mindre reduksjonen fra inneværende års bevilgning dette medfører, følger av nedgangen i Norges inntekter som et direkte resultat av covid-19-pandemien.

Komiteen understreker at arbeid for menneskerettighetene er essensielt for å oppnå bærekraftige resultater innenfor FN, og utgjør ett av FNs tre pilarer, sammen med fred og sikkerhet, og utvikling.

Komiteen viser til at relevante aktører for utførelse av innsatsen gitt ved denne bevilgningen både er norske, internasjonale og nasjonale sivilsamfunnsorganisasjoner og institusjoner, mellomstatlige organisasjoner og nasjonale myndigheter.

Komiteen ønsker særlig å understreke at ytringsfrihet og uavhengige medier inngår i menneskerettighetene, slik det også fremkommer i budsjettforslaget. Komiteen viser i denne sammenheng til at arbeid for ytrings-, forenings- og forsamlingsfrihet og beskyttelse av menneskerettighetsforsvarere og den frie presse prioriteres i budsjettforslaget.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener at Norge må trappe opp tiltak for beskyttelse av og støtte til menneskerettighetsforkjempere, og viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, hvor det bevilges 40 mill. kroner til dette.

Dette medlem vil peke på at urfolk i liten grad er nevnt i Prop. 1 S (2020–2021). Urfolk er en særlig utsatt gruppe som samtidig er avgjørende for å begrense klimaendringer og for ivaretagelse av naturmangfoldet. Dette medlem mener urfolk bør løftes frem som en prioritert målgruppe i tematiske poster som omhandler menneskerettigheter, regionbevilgningene, klima, miljø og hav og sivil samfunn, og henstiller regjeringen til å følge dette opp.

KAP. 159 REGIONBEVILGNINGER

Det foreslås bevilget 5 032,9 mill. kroner på kap. 159 for 2021, jf. Prop. 1 S (2020–2021).

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2020–2021) foreslår totalt 5 032,9 mill. kroner i samlede regionbevilgninger.

Komiteen merker seg at bevilgninger over dette kapitlet dekker all langsiktig bilateral bistand, og at inn-

retningen på postene 75, 76 og 77 er endret ved at tematiske bilaterale satsinger som i 2019 og 2020 ble finansiert over tematiske poster, nå er innlemmet i regionbevilgningene. Komiteen noterer seg at innsatsen over disse postene bidrar til innsats under alle relevante bærekraftsmål, at innsatsen over postene reflekterer den tematiske bredden i norsk utenriks- og utviklingspolitikk, og at de 16 norske partnerlandene er prioritert.

Komiteen vil understreke at covid-19-pandemien har rammet de fattigste og mest sårbare landene hardt. Dette har forsterket fattigdomsproblemene og satt arbeidet med å nå flere av bærekraftsmålene tilbake.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett, hvor det er foretatt om-disponeringer fra regionbevilgningene som geografisk definerte «sekkeposter» til konkrete utviklingspolitiske satsinger, i første rekke fornybar energi, kvinners rett til å bestemme over egen kropp og «Skatt for utvikling»-programmet. Disse medlemmer legger til grunn at bruken av de om-disponerte midlene fra regionbevilgningene geografisk speiler regionene midlene opprinnelig var tiltenkt.

Medlemene i komiteen frå Senterpartiet viser til at Senterpartiet i sitt alternative budsjett vil øymerke minst 10 pst. av løyvingane til bilateral bistand for landbruksbistand.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti merker seg at regjeringen, for å følge opp arbeidsdelingen mellom Utenriksdepartementet og Norad, jf. omtale i del I, kapittel 2, tabell 2.1., har overført en betydelig del av utviklingsprosjektene til regionbevilgningspostene. Disse medlemmer vil minne om at budsjettproposisjonen er et svært viktig styringsverktøy, og er bekymret for at denne formen for budsjettering gjør det stadig vanskeligere for Stortinget å få oversikt over prioriteringer og forholdet mellom de ulike tematiske satsingene i utviklingspolitikken. Disse medlemmer ber derfor regjeringen om å vurdere nye tiltak for å sørge for at budsjettproposisjonens økonomiske og tematiske hovedlinjer blir mer oversiktlige enn det som er tilfelle i Prop. 1 S (2020–2021).

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti forutsetter videre at midlene som er flyttet til regionbevilgningspostene, brukes i tråd med de tematiske postene de er flyttet fra.

Dette medlem viser til at postene under kap. 159 dekker langsiktige bilaterale bistandsprosjekter i ulike regioner. Dette medlem merker seg videre at et av resultatene av budsjettforliket mellom regjeringen og Fremskrittspartiet er at det gjøres betydelig kutt i regi-

onbevilgningene. Dette medlem vil påpeke at et gjennomgangstema i budsjettthøringen var at balansen mellom kortsiktige humanitære behov og langsiktige utviklingsbehov burde opprettholdes, og vil advare sterkt mot at denne balansen nå ser ut til å forskyves.

Post 70 Midtøsten og Nord-Afrika, kan overføres

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2020–2021) foreslår totalt 634 mill. kroner til denne posten.

Komiteen viser til at bevilgningen dekker støtte til enkeltland og regionale tiltak i Midtøsten og Nord-Afrika, herunder støtte til partnerlandet Palestina. Kjerne-støtte til FNs hjelpeorganisasjon for palestinske flyktninger (UNWRA) dekker også over denne posten. Komiteen merker seg at bevilgningen som helhet skal bidra til å nå mål om økt sikkerhet og stabilitet, forbedret styresett og styrking av økonomisk og sosial utvikling.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettenigheten mellom de fire partiene der det blir foreslått å redusere bevilgningen til palestinske selvstyremyndigheter med 30 mill. kroner, og der det blir foreslått å redusere regionbevilgningen til Midtøsten og Nord-Afrika med 15 mill. kroner. Midlene om-disponeres innenfor bistandsrammen.

Flertallet viser videre til Innst. 7 S (2019–2020), der et flertall bestående av komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre omtalte en igangsatt studie av 160 skolebøker og pensum benyttet på alle nivåer i det palestinske utdanningssystemet. Studien er finansiert av EU og gjennomføres av Georg Eckert Institute. Flertallet er kjent med at det har blitt reist spørsmål i offentligheten knyttet til studiens faglige og forskningsmetodiske kvalitet, og ber derfor regjeringen ta dette med i sin egen vurdering.

Flertallet imøteser regjeringens vurdering av rapporten fra Georg Eckert Institute når denne foreligger, fremlagt for Stortinget på egnet måte.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti merker seg at regjeringen gjennom budsjettforliket med Fremskrittspartiet har kuttet massivt i de langsiktige, bilaterale prosjektene under denne posten, i forhold til det opprinnelige budsjettforslaget, og vil bemerke at bevilgningene til Palestina rammes hardt av dette. Disse medlemmer vil påpeke at covid-19-pandemien har rammet palestinerne hardt, og minner om regjeringens egne ord i sitt opprinnelige budsjettforslag, Prop. 1 S (2020–2021):

«Den palestinske økonomien er betydelig forverret i 2020, og det forventes økt behov for støtte i 2021».

Disse medlemmer er svært kritisk til at regjeringen på tross av dette har vært villig til å nedprioritere et okkupert Palestina i krise for å vinne Fremskrittspartiets gunst. Disse medlemmer vil videre påpeke at den internasjonale innsatsen for å sikre palestinernes grunnleggende behov og menneskerettigheter har blitt redusert de siste år som følge av USAs utenrikspolitiske prioriteringer under Donald Trumps regjeringstid. Disse medlemmer vil påpeke at Norge som leder av giverlandsgruppen for Palestina (Ad-Hoc Liaison Committee, AHLC), har et spesielt ansvar for å koordinere den internasjonale bistanden til Palestina, og at de foreslåtte kuttene sender et svært uheldig og utidig signal til andre giverland.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti merker seg at regjeringen opprettholder prinsippet om at norsk bistand ikke går til palestinske organisasjoner «hvis hovedformål er å fremme BDS-kampanjen (Boycott, Divestment and Sanctions)». Dette medlem mener dette standpunktet har en rekke problematiske implikasjoner med hensyn til organisasjons- og ytringsfriheten. Dette medlem understreker at departementet etter spørsmål fra komiteen ikke kan tilstrekkelig gjøre greie for hvordan prinsippet er hensyntatt i praksis. Dette medlem ber derfor regjeringen se bort fra denne formuleringen.

Post 71 Europa og Sentral-Asia, kan overføres

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2020–2021) foreslår totalt 792,1 mill. kroner i områdebevilgning til Europa og Sentral-Asia. Komiteen merker seg at tiltak over denne posten inkluderer støtte til tiltak på Vest-Balkan, Øst-Europa og Sentral-Asia, og at posten også omfatter støtte til ODA-godkjente prosjekter og programmer i regi av OSSE og Europarådet. Komiteen merker seg at bevilgningen som helhet skal bidra til å nå mål om økt sikkerhet og stabilitet, forbedret styresett og styrking av økonomisk og sosial utvikling. Komiteen merker seg videre at målet med den norske støtten er å bidra til stabilitet og hindre reversering av oppnådde fremskritt i områdene, og at til tross for noen positive utviklingstrekk i flere land ser en også stagnasjon og tilbakesteg som bidrar til økte spenninger og fare for radikaliseringsinternt i en del av landene.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettenigheten mellom de fire partiene der det blir foreslått å redusere regionbevilgningen til Europa og Sentral-Asia med 16 mill. kroner. Midlene omdisponeres innenfor bistandsrammen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til

den forverrede menneskerettighetssituasjonen i Europa og Sentral-Asia, og kuttet i regionbevilgningen til denne regionen som budsjettforliket mellom regjeringen og Fremskrittspartiet legger opp til. Disse medlemmer understreker at det viktige demokrati- og menneskerettighetsarbeidet som utføres av sivilsamfunnsorganisasjoner, ikke må rammes av dette kuttet. Spesielt viktig er det at støtten til Den norske Helsingforskomité's arbeid i Sentral-Asia videreføres, da organisasjonen her er eneste norske aktør når det gjelder menneskerettigheter.

Post 72 Afghanistan, kan overføres

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2020–2021) foreslår 510,2 mill. kroner til regionbevilgning til Afghanistan. Komiteen merker seg at målsettingene på denne posten inkluderer støtte til økt sikkerhet og stabilitet, forbedret styresett, rettsikkerhet og respekt for menneskerettighetene, styrket økonomisk og sosial utvikling samt tilgang til utdanning. Komiteen merker seg videre at tiltakene inkluderer utdanning, nærings- og landsbyggdutvikling, jobbskaping og tiltak for bedre styresett i fremgang innenfor demokratisering og menneskerettigheter.

Komiteen merker seg at Afghanistan vil være avhengig av internasjonal bistand i lang tid, fordi institusjonsbygging tar tid, fordi utviklingen ikke kan bli bærekraftig før konflikten med Taliban er bilagt, og fordi covid-19-pandemien har forsterket behovet for langsiktig internasjonal innsats.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettenigheten mellom de fire partiene der det blir foreslått å redusere bevilgningen til Afghanistan med 35 mill. kroner. Midlene omdisponeres innenfor bistandsrammen.

Post 75 Afrika, kan overføres

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2020–2021) foreslår 2 402,7 mill. kroner i områdebevilgning til Afrika. Komiteen merker seg at tiltak over denne posten inkluderer innsats i Afrika sør for Sahara, med hovedvekt på langsiktig utviklingssamarbeid og innsats i partnerlandene for norsk bistand. Komiteen noterer at Afrika sør for Sahara er prioritert i norsk utviklingssamarbeid, og at bevilgningen som helhet skal bidra til å nå mål om økt sikkerhet og stabilitet, styrking av godt styresett, demokrati, respekt for menneskerettigheter og rettsstatens prinsipper og styrking av økonomisk og sosial utvikling.

Komiteen merker seg at til tross for en generell reduksjon for å tilpasse bistandsbudsjettet til reduserte rammer, ligger det inne en økning på posten med 1 312,1 mill. kroner, og at dette skyldes at det foreslås

flyttet 1 378, 8 mill. kroner til denne posten for å følge opp arbeidsdelingen mellom Utenriksdepartementet og Norad, jf. omtale i proposisjonens del I, kapittel 2, tabell 2.1.

Komiteen merker seg at Afrika sør for Sahara er et av de områdene i verden hvor antall mennesker som lever i ekstrem fattigdom, øker. Samtidig er det knyttet utfordringer til sterk befolkningsvekst, for få nye jobber, og at svakt og mangelfullt styresett, korrupsjon, langvarige konflikter, klimaendringer og flyktningsstrømmer preger flere land på kontinentet. Komiteen merker seg også at covid-19-pandemien har forsterket disse problemene. Komiteen er klar over at tiltakene for å begrense spredningen av covid-19, kombinert med nedgangen i den globale økonomien, har hatt store sosiale og økonomiske konsekvenser i de fleste afrikanske land. Komiteen merker seg videre at pandemien også har forsterket utfordringer med utviklingsfinansiering, demokrati, styresett og matsikkerhet. Pandemien vil i enkelte land kunne utradere mange års utvikling. Komiteen merker seg at sårbare og marginaliserte grupper er særlig utsatt, og løftes som prioriterte målgrupper.

Komiteen merker seg at innsats for klimatilpassning og forebygging i større grad må innarbeides i alle tiltak som finansieres over bevilgningen, og støtter dette.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettenigheten mellom de fire partiene der det blir foreslått å redusere regionbevilgningen til Afrika med 225 mill. kroner. Midlene omdisponeres innenfor bistandsrammen.

Post 76 Asia, kan overføres

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2020–2021) foreslår 483,5 mill. kroner på denne posten. Komiteen merker seg at tiltak over denne posten inkluderer støtte til tiltak i land i Asia og Oseania for å bidra til politisk stabilisering og bedre styresett samt multi-sektorprogrammer og regionale tiltak. Komiteen merker seg at bevilgningen som helhet skal bidra til å nå mål om økt sikkerhet og stabilitet, forbedret styresett og styrking av økonomisk og sosial utvikling.

Komiteen merker seg at til tross for en generell reduksjon for å tilpasse bistandsbudsjettet til reduserte rammer, ligger det inne en økning på posten med 403,2 mill. kroner, og at dette skyldes at det foreslås flyttet 416,6 mill. kroner til denne posten for å følge opp arbeidsdelingen mellom Utenriksdepartementet og Norad, jf. omtale i proposisjonen del I, kapittel 2, tabell 2.1.

Komiteen merker seg videre at det langsiktige samarbeidet med Myanmar, Indonesia og Nepal som partnerland er prioritert over denne posten.

Komiteen viser til at Norge har et visst samarbeid med India og Kina som på ulike måter er viktige for å nå bærekraftsmålene. Komiteen merker seg at sterk økonomisk vekst har gjort at mange av landene i regionen har gått fra å være lavinntektsland til mellominntektsland, og at den norske bistanden til Asia dermed har blitt redusert de senere år.

Post 77 Latin-Amerika og Karibia, kan overføres

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2020–2021) foreslår 210,3 mill. kroner på denne posten. Komiteen merker seg at tiltak over denne posten inkluderer bistand til Latin-Amerika med særlig vekt på langsiktig bistand i partnerlandet Colombia, i Haiti og Guatemala, samt enkelte regionale innsatser. Komiteen merker seg at bevilgningen som helhet skal bidra til å nå mål om økt sikkerhet og stabilitet, forbedret styresett og styrking av økonomisk og sosial utvikling.

Komiteen merker seg at til tross for en generell reduksjon for å tilpasse bistandsbudsjettet til reduserte rammer, ligger det inne en økning på posten med 107 mill. kroner, og at dette skyldes at det foreslås flyttet 112,8 mill. kroner til denne posten for å følge opp arbeidsdelingen mellom Utenriksdepartementet og Norad, jf. omtale i proposisjonen del I, kapittel 2, tabell 2.1.

Komiteen merker seg at Latin-Amerika og Karibia de siste årene har opplevd svak økonomisk vekst og politisk uro. Komiteen merker seg at det rapporteres om store ulikheter, korrupsjon, organisert kriminalitet, manglende rettssikkerhet og begrenset sosial mobilitet, og at dette er betydelige hindre for økonomisk og sosial utvikling. Komiteen merker seg videre at covid-19-pandemien har rammet regionen hardt, både med tanke på smitteomfang og antall døde, men også de indirekte konsekvensene som følge av restriksjoner og svekket økonomi.

Komiteen merker seg at regjeringen vil prioritere samarbeidet med Colombia som Norges eneste partnerland i Latin-Amerika og Karibia, hvor det overordnede målet for Norge er å bidra til bærekraftig fred.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettenigheten mellom de fire partiene der det blir foreslått å redusere regionbevilgningen til Latin-Amerika og Karibia med 33 mill. kroner. Midlene omdisponeres innenfor bistandsrammen.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti merker seg regjeringens budsjettforlik med Fremskrittspartiet, og konstaterer med uro at det foreslås en reduksjon i regionbevilgningene til Latin-Amerika og Karibia på 33

mill. kroner i forhold til regjeringens opprinnelige budsjettforslag. Disse medlemmer vil minne om at det norske utviklingsengasjementet i regionen har blitt kraftig redusert de siste årene, til tross for at regionen de siste fem årene har opplevd økonomisk stagnasjon, store demokratiske tilbakeskritt og en generell forverring av kårerne for menneskerettighetsforkjempere og sivilsamfunn.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti er spesielt urolig for at det ovennevnte kuttet i budsjettforliket vil redusere det norske engasjementet i Colombia, og minner om at Norges rolle som tilrettelegger for den colombianske fredsprosessen gjør at det påhviler oss et spesielt ansvar i en tid landets fredsprosjekt er blitt satt på prøve. Disse medlemmer vil minne om at Norges status som en erfaren tilrettelegger for fredsprosesser også bunner i vår langsiktige rolle i oppfølging og implementering av fredsavtaler. Disse medlemmer mener derfor det er svært viktig at Colombia skjermes for bevilgningsreduksjonene regjeringen legger opp til gjennom budsjettforliket.

KAP. 160 HELSE

Det foreslås bevilget 3 961,7 mill. kroner på kap. 160 for 2021, jf. Prop. 1 S (2020–2021).

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2020–2021) foreslår en bevilgning på 3 961,7 mill. kroner for 2020. Denne bevilgningen omfatter blant annet forebygging av smittsomme sykdommer, barne- og mødredødelighet, seksuell og reproduktiv helse og rettigheter og global helsesikkerhet.

Komiteen vektlegger at innsats for global helse utgjør en av de prioriterte temaene for norsk bistand, og verdsetter Norges posisjon som en verdensledende aktør på dette feltet. Komiteen viser til at den pågående covid-19-pandemien utgjør en alvorlig helsekrise i flere av verdens land, og at den tydelig illustrerer betydningen av investeringer på helsefeltet, spesielt i land med svake helsesystemer. Komiteen er positive til at støtten til Vaksinealliansen Gavi foreslås økt i 2021.

Komiteen viser særskilt til norsk innsats for å bidra til FNs bærekraftsmål 3 om god helse, og hvordan denne støtten i hovedsak går til globale finansieringsmekanismer og støtte til forskning og produktutvikling, i tillegg til seksuell og reproduktiv helse og rettigheter.

Komiteen støtter norske frivillige bidrag til Verdens helseorganisasjon (WHO), og denne organisasjonens mål for perioden 2019–2023 om at én milliard flere mennesker skal dra nytte av universell helsedekning. Komiteen støtter også støtten til FNs aidsprogram (UNAIDS), og målsettingen om å oppnå en årlig reduk-

sjon i antallet hivsmittetilfeller med en halv million globalt.

Covid-19-pandemien råkar verdas fattigaste og mest sårbare hardt. Medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det er viktig å styrke tiltak som reduserer tap av liv, samt styrker samfunna si handtering av pandemien. Desse medlemene meiner det er viktig at støtta til vaksinealliansen GAVI vert auka i 2021. Dersom verda skal lukkast med å nedkjempe pandemien, er det naudsynt med auka ressursar til vaksinasjon slik at vaksinedekninga blir universell. Ein føresetnad for dette er styrka helsesystem og berekraftig finansiering av nasjonale vaksineprogram. Desse medlemene vil understreke at Arbeidarpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti støttar opp under WHO sitt globale leiarskap og hjelpearbeid i møte med pandemien. Å sikre grunnleggjande helsehjelp til sårbare menneske vil vere ei viktig prioritering for desse medlemene i møte med den globale pandemien.

Medlemene i komiteen frå Senterpartiet viser til at 37 millionar menneske i verda er blinde og nesten halvparten av desse er råka av grå stær. Med enkle grep kan mange av desse menneska få synet tilbake. Desse medlemene viser til at Senterpartiet sitt alternative budsjett foreslår å løyve 10 mill. kroner til å forhindre grå stær. Dette vil kunne gje om lag 20 000 menneske synet tilbake.

Post 72 FNs aidsprogram (UNAIDS)

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet vil peke på at covid-19-pandemien også har store konsekvenser for bekjemping av hiv- og aids-epidemien. Bare i Afrika kan 500 000 mennesker dø av aids fordi smitteverntiltakene skaper avbrudd i hiv-behandlingen. De siste årene har også USA under Donald Trump kuttet drastisk i støtten til global hiv-/aids-innsats. Disse medlemmer mener derfor det er galt tidspunkt nå å foreslå nye kutt i bevilgningene til FNs aidsprogram og viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett hvor bevilgningen til FNs aidsprogram foreslås økt med 15 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil fremheve det som positivt og nødvendig at helse er trukket frem som et prioritert område i norsk utviklingspolitikk. Dette medlem er likevel svært kritisk til at de norske bevilgningene til FNs aidsprogram for 2021 kun er på 45 mill. kroner, og dermed redusert med nær 100 mill. kroner siden 2019. Nedstengning av samfunn og press på helsetjenester har ført til redusert tilgang til hiv-behandling og tilgang til testing. Dette har hatt dramatiske konsekvenser. FNs aidsprogram beregner at 500 000 personer bare i Afrika

sør for Sahara kan komme til å dø av aids på grunn av covid-19-relaterte avbrudd i behandlingen. FNs aidsprogram gjør en svært viktig innsats knyttet til covid-19-epidemien, og utfyller WHO's arbeid gjennom å nå andre målgrupper. Dette medlem mener det er derfor ikke grunnlag for å kutte ytterligere i tilskuddet til FNs aidsprogram med henvisning til covid-19-pandemien. Dette medlem viser videre til at FNs aidsprogram de siste to årene har gjort et betydelig arbeid for å bekjempe den interne ukulturen som tidligere har vært begrunnelsen for en reduksjon i bevilgningene. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, hvor bevilgningen til FNs aidsprogram økes med 30 mill. kroner i 2021.

KAP. 161 UTDANNING, FORSKNING OG FAGLIG SAMARBEID

Det foreslås bevilget 2 848,8 mill. kroner på kap. 161 for 2021, jf. Prop. 1 S (2020–2021).

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2020–2021) foreslår en bevilgning på 2 848,8 mill. kroner.

Komiteen mener satsing på utdanning, forskning og faglig samarbeid er en viktig grunnstein og forutsetning for å oppnå norske utenrikspolitiske og utviklingspolitiske målsettinger. Komiteen vil understreke at utdanning er en forutsetning for økt yrkesdeltakelse og økonomisk utvikling, og at pandemien truer tilgang til utdanning, spesielt for sårbare grupper.

Komiteen vil framheve hvor viktig det er at jenters mulighet til utdanning styrkes, som en del av Norges internasjonale likestillingssatsing. Komiteen merker seg at regjeringen i sitt forslag til statsbudsjett har prioritert tiltak som gjør det mulig for barn å fullføre en god skolegang og voksne å fullføre en kvalitativ opplæring eller høyere utdanning. Komiteen er også bevisst på at budsjettframlegget prioriterer barn med funksjonsnedsettelse og sikrer trygge, ikke-voldelige, inkluderende og effektive læringsmiljø for alle i møte med pandemien.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at covid-19-pandemien og nedstengningen av skoler i de fleste av verdens land kan få store konsekvenser for retten og muligheten til utdanning. Disse medlemmer viser til Global Campaign for Education Norges (GCE) høringsinnspill til Prop. 1 S (2020–2021):

«Det er første gang i fredstid at en hel generasjon har fått sin utdannelse satt på vent. Jenter, fattige og barn i konfliktområder er særlig utsatt og mange millioner står i fare for å aldri komme tilbake på skolebenken. På grunn av stengte skoler øker barnearbeid, tenåringsgraviditeter og barneekteskap i omfang, og mange års framgang på disse områdene står i fare for å reverseres».

Disse medlemmer viser til at jenter er spesielt utsatte for å få redusert utdanningsmulighetene sine, og at en slik utvikling vil ha store negative ringvirkninger, både for enkeltmennesker og på samfunnsnivå.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, hvor utdanningsbistanden styrkes og det øremerkes 60 mill. kroner til jenters utdanning.

Komiteen vil videre understreke viktigheten av at norske forskningsmiljø med høy kompetanse på prioriterte utenriks- og utviklingspolitiske temaer støttes, og at det legges til rette for internasjonalt forsknings-samarbeid som bygger opp under FNs bærekraftsmål.

Komiteen merker seg at budsjettframlegget medfører en satsing på faglig samarbeid gjennom blant annet Kunnskapsbanken for å styrke kompetanse og kapasitet i offentlige institusjoner i land Norge samarbeider med.

Post 72 Kunnskapsbanken og faglig samarbeid

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettenigheten mellom de fire partiene der det blir foreslått å redusere bistand til Kina med 10 mill. kroner, og der det blir foreslått å redusere bevilgningen til Kunnskapsbanken og faglig samarbeid med 100 mill. kroner, grunnet forsinkelser og mindrebehov i reise- og møtevirksomhet i 2021 grunnet pandemien. Det blir videre foreslått å redusere bevilgningen til Clinton Foundation med 40 mill. kroner. Midlene omdisponeres innenfor bistandsrammen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at dersom et land skal ha mål om å klare seg selv, er et fungerende og rettferdig skattesystem med en bred skattebase uunnværlig. Disse medlemmer vil derfor styrke utviklingslands kapasitet til å innhente skatteinntekter til fellesskapet og viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett hvor satsingen på «skatt for utvikling»-programmet foreslås økt med 100 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti vil fremheve viktigheten av skattebistand som et effektivt virkemiddel i kampen mot global ulikhet. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, hvor det foreslås en økning på 75 mill. kroner til en styrking av Skatt for utvikling, og 15 mill. kroner til en styrking av FNs skattekomité.

KAP. 162 NÆRINGSUTVIKLING, LANDBRUK OG FORNYBAR ENERGI

Det foreslås bevilget 3 359,9 mill. kroner på kap. 162 for 2021, jf. Prop. 1 S (2020–2021).

Post 70 Næringsutvikling og handel

Komiteen merker seg at regjeringen foreslår en bevilgning på 402,7 mill. kroner, som er en reduksjon fra saldert budsjett 2020 på 58,5 mill. kroner. Komiteen merker seg videre at reduksjonen skyldes at 28,5 mill. kroner foreslås flyttet – hovedsakelig til regionpostene – for å følge opp arbeidsdelingen mellom Utenriksdepartementet og Norad. I tillegg foreslås det å redusere posten for å tilpasse den til reduserte rammer på bistandsbudsjettet. Komiteen viser til at bevilgningen dekker støtte til næringsutvikling og jobbskaping i utviklingsland, samt handelsrettet utviklingssamarbeid, og merker seg at en lønnsom og ansvarlig privat sektor som bidrar til jobbskaping og skatteinntekter, samt lokal, regional og internasjonal handel, er nøkler til fattigdomsreduksjon.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettenigheten mellom de fire partiene der det blir foreslått å bevilge ytterligere 50 mill. kroner til næringsutvikling og handel, gjennom en intern omdisponering innenfor bistandsrammen.

Post 71 Matsikkerhet, fisk og landbruk

Komiteen merker seg at regjeringen foreslår en bevilgning på 716 mill. kroner, som er en reduksjon fra saldert budsjett 2020 på 476 mill. kroner. Komiteen merker seg videre at reduksjonen skyldes at 507 mill. kroner foreslås flyttet – hovedsakelig til regionpostene – for å følge opp arbeidsdelingen mellom Utenriksdepartementet og Norad. Posten foreslås økt med 31 mill. kroner som skal gå til å styrke arbeidet med matsikkerhet og klimatilpassing. Komiteen viser til at bevilgningen skal dekke støtte til tiltak for å bedre ernæring, matsikkerhet, klimatilpasset landbruk og fiskeri i utviklingsland.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettenigheten mellom de fire partiene der det blir foreslått å bevilge ytterligere 100 mill. kroner til Verdens matvareprogram (WFP) skolematprogram, øremerket WFPs arbeid i Sahel, gjennom en intern omdisponering innenfor bistandsrammen.

Medlemene i komiteen frå Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti merker seg at støtta til mattryggleik ikkje er kutta i årets budsjett, men at deler er flytta til regionløyving. Desse medlemmene merker seg at det vert flytta 507 mill. kroner frå Post 71 Matsikkerhet, fisk og landbruk, til kapittel 159, regionløyvingar. Desse medlemmene vil understreke at det er særskilt viktig at desse midlane vert nytta til

mattryggleik, og at midlane ikkje vert nytta til andre føremål. Desse medlemmene vil samstundes understreke at støtta til mattryggleik, landbruk og klimatilpassing må aukast kraftig i åra framover for å sikre at norsk bistand blir meir relevant, effektiv og tru mot sitt hovudmål om å nedkjempe svolt og fattigdom. Svolt er som kjent verdas største helseproblem, og det aukar. Desse medlemmene meiner difor at dette må dette vere ei hovudsatsing i norsk bistand.

Desse medlemmene viser til at ei rekke store og seriøse studiar dei siste åra har stadfesta at støtte til landbruket er det viktigaste ein kan gjere for å nedkjempe svolt, fattigdom, klimaendringar og naturtap. Studien Ceres2030, finansiert av Tyskland og Gates Foundation, er ein leiande studie på feltet. Studien har sidan 2016 gått gjennom fleire hundre tusen artiklar og rapportar frå dei 20 siste åra, for å finne ut korleis verda mest effektivt kan utrydde svolt og ekstrem fattigdom innan 2030, og kostnaden av dette. Desse medlemmene viser til konklusjonen i studien: Om dei rike landa doblar støtta si til verdas 500 millionar småbønder så desse kan doble sin matproduksjon, og landa gjer det same, kan ein kome svært nær på å få slutt på ekstrem fattigdom og svolt. Samstundes vil ein takle klima- og naturkrisa som råkar verdas fattigaste hardest.

Desse medlemmene peiker på at dette krev at Noreg må meir enn doble sin innsats fordi Noreg i dag er på sisteplass i OECD når det gjeld bistand til landbruk. Sjølv om 60–80 pst. av befolkninga og dei fleste fattige i Noregs partnerland lever av landbruket, har berre to–tre pst. av norsk bistand gått til landbruk, langt under OECD-gjennomsnittet på 7 pst. Dette trass i at Stortinget for fleire år sidan bad om ei opptrapping på feltet.

Post 72 Fornybar energi, kan overføres

Komiteen merker seg at regjeringen foreslår en bevilgning på 439 mill. kroner, som er en reduksjon fra saldert budsjett 2020 på 428 mill. kroner. Komiteen merker seg videre at reduksjonen skyldes at 355 mill. kroner foreslås flyttet – hovedsakelig til regionpostene – for å følge opp arbeidsdelingen mellom Utenriksdepartementet og Norad. I tillegg foreslås det å redusere posten med 73 mill. kroner for å tilpasse den til reduserte rammer på bistandsbudsjettet. Komiteen viser til at bevilgningen skal dekke tiltak som forbedrer investeringsklimaet, reduserer risiko, bygger ut strømmettet, støtter lokale strømløsninger, bidrar til økt bruk av rene kokeovner og energieffektivisering, og bidrar til utfasing av kull.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at det under regjeringen Stoltenberg i 2013 ble satset 1 701 mill. 2021-kroner på

utbygging av fornybar energi i utviklingsland. Regjeringen Solbergs foreslåtte bevilgning til fornybar energi i 2020 på 794 mill. 2021-kroner er altså mer enn en halvering sammenliknet med 2013, jf. Finansdepartementets svar på budsjettspørsmål 36, publisert 26. oktober 2020, på spørsmål fra Arbeiderpartiet om samlede bevilgninger til fornybar energi på utviklingsbudsjettet i perioden 2010–2021.

Disse medlemmer legger til grunn at klimaendringene utgjør en global trussel og må møtes med kraftfulle tiltak. De fattigste blir rammet først og hardest. Samtidig trenger utviklingsland tilgang på energi for å komme seg ut av fattigdom. Satsing på fornybar energi har altså positiv både klima- og utviklingseffekt. Fornybar energi er dessuten et felt hvor Norge og norsk kompetanse er verdensledende.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett hvor det foreslås en kraftig styrking av klimasatsingen i utviklingspolitikken: en økning av støtten til ren energi på 450 mill. kroner.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti merker seg at regjeringen foreslår et kutt på 73 mill. kroner på post 72 Fornybar energi. Dette medlem er svært kritisk til dette kuttet, og minner om at regjeringen også i budsjettet for inneværende år kuttet i ovennevnte post. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, hvor fornybar energibistand styrkes med 134 mill. kroner.

Videre viser komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti til at regjeringen selv løfter frem jobbskaping i utviklingsland som et viktig satsningsområde. Det er disse medlemmers syn at verden i 2021 må finne en grønn vei ut av krisen, og at det derfor bør være en prioritet i neste års utviklingsinnsats. Disse medlemmer vil spesielt fremheve behovet for småskala, desentraliserte energiløsninger, og ber regjeringen prioritere dette i 2021.

Post 73 Det internasjonale finansieringsinstituttet (IFC), kan overføres

Komiteen merker seg at regjeringen foreslår en bevilgning på 124 mill. kroner, som er en reduksjon på 36 mill. kroner fra saldert budsjett 2020, som følge av reduserte rammer på bistandsbudsjettet. Komiteen viser til at IFC er Verdensbankens institusjon for støtte til privat sektor, og merker seg at IFC har gode resultater med å skaffe til veie privat kapital og innovative finansieringspakker. Komiteen mener det er viktig at Norge legger vekt på bankens arbeid med utvikling av privat sektor og jobbskaping, samt nasjonal ressursmobilisering.

Post 75 Norfund – tapsavsetning, Post 95 Norfund – grunnfondskapital ved investeringer i utviklingsland

Komiteen merker seg at regjeringen foreslår en bevilgning på 1 678,2 mill. kroner, fordelt med 438,3 mill. kroner på post 75 og 1 239,9 mill. kroner på post 95. Dette er en reduksjon fra saldert budsjett 2020 på 166,8 mill. kroner. Komiteen merker seg at dette innebærer at regjeringens mål om økt kapitalisering til Norfund med 50 pst. innen 2021 ikke vil nås. Komiteen viser til at Norfund er Norges viktigste instrument for å investere i virksomheter som bidrar til jobbskaping og fattigdomsreduksjon, og at Norfund bidrar til utvikling av lønnsomme virksomheter innenfor sektorene ren energi, finans, grønn infrastruktur og vekstkraftige bedrifter, som også inkluderer investeringer i landbruket. Komiteen merker seg at det i 2019 ble skapt 14 900 nye arbeidsplasser i Norfunds portefølje, og at det til sammen var 380 000 jobber ved utgangen av 2019 i de virksomhetene Norfund var investert i.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til Norfunds investering i kommersielt drevne skolekjetter. Disse medlemmer frykter at bistand til profitt-drevne skoler vil føre til en svekkelse av nasjonale utdanningssystemer. Disse medlemmer viser til utviklingsministerens tydelige standpunkt mot profitt-baserte utdanningsaktører i forbindelse med møtet i styret for Global Partnership for Education, hvor det ble vedtatt at «ingen GPE-midler kan brukes til å støtte for-profit levering av kjerne-utdanningstjenester», og stiller seg svært kritisk til at dette prinsippet ikke ser ut til å være fulgt opp av regjeringen i dialog med Norfund. Disse medlemmer viser til at Verdensbankens investeringsarm IFC i april 2020 satte sine investeringer i kommersielle skoler på pause i påvente av en evaluering av hvordan kommersielle skoler påvirker kvalitet og tilgang på utdanning.

På denne bakgrunn fremmer komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen påse at Norfund trekker sine investeringer ut av kommersielt drevne skolekjetter».

KAP. 163 KLIMA, MILJØ OG HAV

Det foreslås bevilget 1 510,2 mill. kroner på kap. 163 for 2021, jf. Prop. 1 S (2020–2021).

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2020–2021) foreslår en bevilgning på 1 510,2 mill. kroner for 2021. Komiteen er innforstått med at den mindre reduksjonen fra inneværende års bevilgning

dette medfører, følger av nedgangen i Norges inntekter som et direkte resultat av covid-19-pandemien.

Komiteen mener konsekvensene av klimaendringer og miljøforringelse utgjør en av de største truslene mot menneskers livsgrunnlag. Komiteen støtter derfor regjeringens arbeid for klima, miljø og hav som et hovedsatsingsområde.

Komiteen viser til at norsk innsats innen klima og miljø i hovedsak skal gå til finansiering av utslippsreduksjoner og klimatilpasningstiltak, samt teknologisamarbeid i utviklingsland.

Komiteen ønsker særlig å trekke frem at Norge, som en høyteknologisk maritim nasjon, har verdifulle fortrinn når det kommer til bekjempelse av marin forsøpling. Komiteen støtter derfor regjeringens foreslåtte innsats for å finansiere tiltak som skal bidra til å forebygge og redusere marin forsøpling. Et spesielt viktig tiltak i denne sammenheng er å øke kapasiteten for å hindre utslipp av avfall og plast til havet, samt å bidra til utvikling av bærekraftig havøkonomi i utviklingsland, hvilket også forslaget til neste års statsbudsjett legger opp til.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettenigheten mellom de fire partiene der det blir foreslått å redusere bevilgningen til FN's grønne klimafond med 100 mill. kroner fra Utenriksdepartementets bevilgning og 100 mill. kroner fra Klima- og miljødepartementets bevilgning. Midlene omdisponeres innenfor bistandsrammen. Totale forpliktelser til fondet ligger fast.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil påpeke det paradoksale i å gjøre substansielle kutt i den norske utviklingsinnsatsen på klima- og miljøområdet i inngangen til et tiår hvor det må tas store globale grep for å nå 1,5-gradersmålet.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, hvor det bevilges 130 mill. kroner til et krafttak for klimatilpassing og miljøvern i utviklingsland på post 70, og hvor det bevilges 75 mill. kroner til post 71 for å videreføre satsingen på hav og reduksjon av marin forsøpling.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil videre uttrykke sin store skuffelse over at budsjettforliket mellom regjeringen og Fremskrittspartiet innebærer et massivt kutt på hele 200 mill. kroner i de norske bevilgningene til Det grønne klimafondet (GCF) i 2021. Disse medlemmer viser til at regjeringen argumenterer for at dette innebærer en forsinkelse

av de norske forpliktelse til GCF, og undrer seg over at regjeringen ser det som forsvarlig å skyve på utbetalningene til det regjeringen selv omtaler som «den viktigste samarbeidspartneren for norsk multilateral klimafinansiering av utslippsreduksjoner og klimatilpasning i utviklingsland».

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, hvor bevilgningene til GCF blir opprettholdt i tråd med de norske forpliktelsene. Dette medlem mener videre at Norge bør benytte sin styreposisjon i GCF til å jobbe for en økning i finansiering til lokalsamfunnsbaserte prosjekter.

Dette medlem viser til rapporten «Norway's Fair Share of Meeting the Paris Agreement» utgitt av Stockholm Environment Institute i 2018, der Norges rettferdige andel av den internasjonale klimafinansieringen som trengs, blir regnet ut. På bakgrunn av Norges historiske utslipp av klimagasser og økonomiske kapasitet, blir det der anslått at Norge må øke den årlige klimafinansieringen til 65 mrd. kroner. Dette medlem viser også til rapporten «How Norway can deliver its fair share of international climate finance» utgitt av Vista Analyse i 2020, som viser at Norge har muligheter til å øke klimafinansieringen uten at dette går på bekostning av tradisjonell bistand.

Dette medlem fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede og lage en handlingsplan for hvordan Norge kan nå målet om å øke den årlige klimafinansieringen til 65 mrd. kroner.»

Post 71 Bærekraftige hav og tiltak mot marin forsøpling

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettenigheten mellom de fire partiene der det blir foreslått å bevilge ytterligere 50 mill. kroner til bærekraftige hav og tiltak mot marin forsøpling, gjennom en intern omdisponering innenfor bistandsrammen.

KAP. 164 LIKESTILLING

Det foreslås bevilget 1 319,2 mill. kroner på kap. 164 for 2021, jf. Prop. 1 S (2020–2021).

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2020–2021) foreslår en bevilgning på 1 319,2 mill. kroner.

Komiteen ser på satsing for likestilling internasjonalt som en hjørnestein i Norges utenrikspolitiske engasjement. Komiteen vil understreke at likestilling er et sentralt virkemiddel i arbeidet for økonomisk utvikling og demokratifremme.

Komiteen vil understreke at muligheten til å delta i og utforme politiske prosesser og beslutninger er av-

gjørende for likestilling, og at regjeringens satsing på likestilling må prioritere tiltak som fremmer jenters og kvinners politiske deltakelse.

Komiteen vil samtidig påpeke at vold mot kvinner og jenter er et stort hinder for politisk og økonomisk likestilling. Komiteen er derfor glad for at Norges internasjonale arbeid har som målsetting å forebygge vold mot kvinner.

Komiteen er også overbevist om at kvinners og jenters rett til seksuell og reproduktiv helse er en viktig katalysator for likestilling. Derfor er komiteen oppatt av at også denne rettigheten forsterkes gjennom Norges satsing på likestilling.

Komiteen vil videre anerkjenne FNs rolle som en partner for å oppnå våre felles målsettinger innenfor likestillingsfeltet.

Komiteen framhever at bevilgningene under dette kapitlet kan brukes til tiltak som motvirker konsekvensene av pandemien, som rammer de mest sårbare hardest.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettenigheten mellom de fire partiene der det blir foreslått å redusere kjerne-støtten til FNs befolkningsfond (UNFPA) med 85 mill. kroner. Midlene omdisponeres innenfor bistandsrammen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at likestillingen har gjort viktige framskritt i mange land, men at det nå skyller en konservativ bølge over verden med mål om å innskrenke kvinners rett til å bestemme over egen kropp. Senest i oktober 2020 ble abort i realiteten forbudt i Polen. Mens USA tidligere har vært en viktig alliert i arbeidet for kvinners rettigheter, har Trump-administrasjonen kuttet drastisk i støtten til dette arbeidet. Bare i Mosambik har 380 000 mennesker mistet tilgang til prevensjonsmidler. Til tross for at behovene har økt dramatisk siden Trump-administrasjonens innføring av «munnkurvegelen» i 2017, ligger regjeringens bevilgninger til innsats for seksuell og reproduktiv helse flere hundre mill. kroner lavere enn bevilgningsnivået i 2013, jf. Finansdepartementets svar på budsjettspørsmål 40, publisert 26. oktober 2020, på spørsmål fra Arbeiderpartiet om samlede bevilgninger til tiltak for seksuell og reproduktiv helse og rettigheter (SRHR) i perioden 2012–2021. Denne nedprioriteringen kom dessverre nok en gang til uttrykk gjennom budsjettforlikets kutt på 85 mill. kroner til FNs befolkningsfond (UNFPA).

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til Arbeiderpartiets alternative budsjett hvor det foreslås å doble norsk innsats – basert på regje-

ringens egne plantall for 2020 – for å styrke kvinners rett til å bestemme over egen kropp gjennom en økning av bevilgningene til seksuell og reproduktiv helse med 363 mill. kroner, fordelt på 263 mill. til post 70 og 100 mill. til post 72 (FNs befolkningsfond).

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at kvinners rettigheter er under økende press globalt. Organisasjonsfriheten strammes inn, og Donald Trumps såkalte munnkurvregel har gjort at organisasjoner som arbeider med abort og seksuelle og reproduktive rettigheter, må slutte med det eller miste viktige inntektskilder. Dette medlem merker seg videre at kvinneorganisasjoner verden over er betydelig underfinansierte, og mener Norge burde skape en motvekt til dette.

Dette medlem foreslår derfor å øke kvinnebi-standen og øremerke penger til tiltak for kvinners rettigheter, og viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, der Sosialistisk Venstreparti foreslår å bevilge 25 mill. kroner til en satsing på seksuell og reproduktiv helse og rettigheter. Dette medlem viser for øvrig til dette medlems merknader under kap. 161 post 70 og kap. 170 post 70 for spesifikke satsinger på utdanningsbistand og sivilsamfunnsloft for kvinners rettigheter. Dette medlem er videre bekymret for at omdisponeringen av midler fra kap. 164, post 70 Likestilling til kap. 164, post 72 Sårbare grupper vil svekke likestillingsfokuset i fordelingen av midler, og viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett hvor denne omprioriteringen er reversert.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til FNs befolkningsfond (UNFPA) og det svært viktige arbeidet som gjøres for kvinners seksuelle og reproduktive rettigheter verden over. Disse medlemmer er svært kritiske til at regjeringen, gjennom budsjettforliket mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet har foreslått et kutt på hele 85 mill. kroner i kjerne-støtten til organisasjonen. Disse medlemmer minner om at kampen for seksuell og reproduktiv helse og rettigheter er under stort press som følge av konservative krefter i mange land, og fordi USA under Donald Trumps regjeringstid har kuttet massivt i støtten til UNFPA.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti mener derfor at støtten til UNFPA bør opprettholdes på det nivå som regjeringen opprinnelig foreslo i Prop. 1 S (2020–2021).

KAP. 170 SIVILT SAMFUNN

Det foreslås bevilget 2 028,5 mill. kroner på kap. 170 for 2021, jf. Prop. 1 S (2020–2021).

Komiteen merker seg at regjeringa i Prop. 1 S (2020–2021) foreslår å løyve 2 028,5 mill. kroner til kap. 170 Sivilt samfunn. Komiteen peikar på at støtta via sivilt samfunn går til fleire hundre organisasjonar i utviklingsland. Desse organisasjonane er i hovudsak norske. Desse organisasjonane arbeider dagleg med mellom anna menneskerettar, demokrati, likestilling, nedkjemping av korrupsjon, miljø og inkluderande vekst. Dei er med på å byggje opp demokratiske strukturar og kjempar mot fattigdom i praksis.

Komiteen peikar på at mange av dei sivile organisasjonane som tek imot norsk bistand, arbeider i land der menneskerettar står svakt. Innbyggjarane i desse landa er ofte sårbare for klimaendringar og andre kriser. Komiteen viser til uro over at menneskerettar og arbeid for likestilling er under press mange stadar, og at organisasjonar og menneskerettsforkjemparar opplever eit innskrenka handlingsrom, forfølgning og vald. Eit sterkt og uavhengig sivilt samfunn er viktig for demokratisk utvikling og arbeid mot fattigdom.

Komiteen understrekar tydinga av eit sterkt sivilsamfunn for demokratiutvikling. Eit sterkt sivilsamfunn bidreg til demokrati i seg sjølv, i tillegg til å leggje til rette for at ulike grupper i samfunnet i større grad tek del i den politiske prosessen. Dette gjeld i Noreg, samstundes som det er særleg aktuelt i dei landa som ikkje har eit demokratisk styresett. Utan eit sterkt sivilsamfunn i land med autoritært styre blir ikkje berre den faktiske påverknaden frå ulike grupper i samfunnet mindre, men håpet om ei demokratisk utvikling i åra framover vil også svekkast.

Komiteen merkar seg at støtte til sivilsamfunn skal bidra til at sårbare samfunn får meir motstandskraft til å møte helsemessige, sosiale, politiske samt økonomiske konsekvensar av covid-19. Under pandemien har organisasjonane hatt ei viktig rolle ettersom dei har kunne prioritere tiltak for å hindre smitte og gi auka vern. Komiteen viser til at sivilsamfunn har hatt ei sentral rolle i høve informasjonsverksemd samt vatn-, sanitet- og hygieneprosjekt i pandemien.

Komiteen viser til at støtta via sivilsamfunn har vist seg minst like effektiv som annan bistand. Støtta har også vore underlagt meir systematiske faglege vurderingar og er under streng kontroll med tanke på effektivitet, resultat og korrupsjonssikring.

Komiteen viser til komitémerknad i fjorårets innstilling (Innst. 7 S (2019–2020)) om kampen mot barneekteskap og andre skadelige skikker. Komiteen merker seg en Unicef-rapport som indikerer at covid-19-epidemien fører til økning av tvangs- og barneekteskap og annen vold i hjemmet. Komiteen pekar på at arbeidet mot barneekteskap og andre skadelige skikker ikkje vil lykkes uten sterke aktører i det sivile samfunn, og viser til at komiteen i fjorårets innstilling derfor ønsket en rask opptrapping av støtten til lokale aktører som mobi-

liserer grasrota i sine land i kampen mot barneekteskap. Komiteen merker seg at regjeringa er oppmerksom på dette, og gir det prioritet i arbeidet. Komiteen forutsetter at regjeringa fortsatt holder et høyt trykk på innsatsen mot barneekteskap.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at land med sterke sivilsamfunn og høy organisasjonsgrad er land med høy grad av tillit mellom folk. Deltakelse i organisasjoner utdanner folk, skaper selvsikkerhet, styrke og slagkraft i møte med det som kan virke som uoverkommelige kamper for enkeltmennesker. Disse medlemmer vil også peke på at sterke sivilsamfunn motvirker ulikhet. Når folk har frihet til å mobilisere og organisere seg, kan de kjempe kamper sammen for en bedre fordeling av ressurser og makt. Disse medlemmer viser til at en progressiv endring i mange land har vært presset fram av folkelig mobilisering og organisasjoner som krever en omfordelende politikk.

Medlemene i komiteen frå Arbeidarpartiet og Senterpartiet viser til det omfattande og viktige arbeidet som vert gjort av ulike grasrotorganisasjonar, både i Noreg og i mottakarlanda. Bistandsarbeid som vert gjort på frivillig basis i Noreg, er svært viktig både i høve til kunnskapsformidling og for gjevartiljen i landet. Desse medlemmene viser til at ein heile tida må arbeide for å kvalitetssikre støtta som vert gjeven til alle mottakarar av norsk bistand. Dette vil måtte medføre eit visst byråkrati. Desse medlemmene understrekar at ein samstundes må sikre at ein ikkje innfører eit skjemavelde som nærast berre store bistandsorganisasjonar klarar å etterleve. Desse medlemmene peikar vidare på at ein ikkje må konsentrere og sentralisere samarbeidet med dei frivillige organisasjonane til berre dei store organisasjonane, slik at den omfattande innsatsen, perspektiva og mangfaldet ved grasrotorganisasjonane ikkje vert verdsette.

Medlemene i komiteen frå Senterpartiet legg til grunn at informasjonsstøtta vert vidareført på minst same nivå som i inneverande år, og at regjeringa sitt mål om avtalereduksjon ikkje vil omfatte denne støtteordninga.

Desse medlemmene viser til Senterpartiet sitt alternative budsjett der støtta til sivilsamfunn vert auka med 100 mill. kroner ut over regjeringa sitt budsjettframlegg.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at rommet for sivilsamfunnsaktører i mange land har blitt betydelig svekket gjennom flere år, også i land som tidligere har vært regnet som stabile

demokratier. Disse medlemmer minner videre om at covid-19-pandemien har gjort rommet for sosial organisering, aktivisme og protest mindre, og at en mange steder har sett at preventive tiltak mot pandemien har blitt brukt til å undertrykke sivilsamfunnsaktører.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å bevilge 50 mill. kroner til tiltak for å styrke sivilsamfunnsaktører i land med autoritære regimer.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti minner om at kvinne- og feministorganisasjoner har vært under spesielt press de siste årene. I mange land står kvinnebevegelsen i front for både rettighetskamper og demokratiseringsprosessen, og ser det som svært viktig at Norge prioriterer å støtte opp om den internasjonale kvinnebevegelsen.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås å bevilge 50 mill. kroner til et sivilsamfunnsløft for kvinners rettigheter.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til den svært viktige kampen mot tvangs- og barneekteskap og annen seksuell vold mot jenter. Disse medlemmer viser til at denne kampen ikke kan vinnes uten at lokale aktører, inkludert ungdom selv, mobiliseres og styrkes. Disse medlemmer ber derfor regjeringen om å følge opp utenriks- og forsvarskomiteens fellesmerknad fra budsjettinnstillingen for 2020, og øremerke midler til unge rettighetsforkjempere i sivilsamfunnet som mobiliserer ungdom i kampen mot barneekteskap og endring av diskriminerende sosiale normer.

Disse medlemmer vil fremheve viktigheten av en kritisk og opplyst debatt om norsk utviklingspolitikk og norsk globalt engasjement, og understreke at informasjonsstøtten spiller en viktig rolle for å realisere dette. Disse medlemmer viser til at OECDs utviklingskomité i fjor mente at «Norge kan gjøre mer» for å styrke informasjonsarbeidet og oppfordret til «fortsatt sterk støtte til sivilsamfunnet» (OECD/DAC Peer Review Norway 2019). Disse medlemmer vil på den bakgrunn peke på at tilskudd til opplysningsarbeid ikke har økt siden 2011, og minner videre om at det i 2021 skal inngås nye flerårige avtaler med organisasjonene. Disse medlemmer forutsetter at bredde og mangfold hos støttemottakere videreføres med utgangspunkt i støtteordningens formål og mener at regjeringens mål om avtalereduksjon ikke bør gjelde informasjonsstøtten.

KAP. 171 FNs UTVIKLINGSARBEID

Det foreslås en bevilgning på 1 154,1 mill. kroner på kap. 171 for 2021, jf. Prop. 1 S (2020–2021).

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2020–2021) foreslår en bevilgning på 1 154,1 mill. kroner for 2021. Bevilgningene over posten går i hovedsak til FNs utviklingsprogram (UNDP) og FNs barnefond (UNICEF). Komiteen er innforstått med at den mindre reduksjonen fra inneværende års bevilgning dette medfører, følger av nedgangen i Norges inntekter som et direkte resultat av covid-19-pandemien.

Komiteen registrerer at Norge, som øvrige medlemsland, har forpliktet seg til den vedtatte reformen av FNs utviklingssystem (UNDS) som krever endringer i finansieringen av systemet, vekk fra dominans av sterkt øremerkede bidrag og mot mer fleksibel og forutsigbar finansiering gjennom økte kjernebidrag, mer mykt øremerket tematisk støtte og økt bruk av fellesfond i FN. Komiteen deler regjeringens oppfatning av at dette vil kunne bidra til mer langsiktighet i kjernebidragene og slik bidra positivt til reformprosessene i FN.

Komiteen viser til at Norge er en stor bidragsyter til UNDP, og støtter at Norge vil fortsette å bidra til at UNDP fortsetter å være en førende utviklingsaktør for fattigdomsbekjempelse og etableringen av godt styret.

Komiteen ønsker å fremheve at tilskudd under dette kapittelet også omfatter et nytt tilskudd til et tidsavgrenset fellesfond, initiert av Norge, for å dempe sosioøkonomiske virkninger og sikre gjenoppbygging etter covid-19-pandemien, med navn «UN Covid-19 Response and Recovery Fund».

Komiteen mener det er viktig å sikre barns rettigheter i hele verden, i henhold til FNs barnekonvensjon. Komiteen betrakter UNICEF som en viktig aktør i dette arbeidet, og mener regjeringens ønske om å støtte UNICEFs arbeid med god helse og utdanning og hjelp til marginaliserte grupper er spesielt viktig.

Komiteen viser til at budsjettforslaget også støtter et felles FN-fond for styrket samarbeid på landsnivå mellom fond, programmer og særorganisasjoner i oppfølgingen av 2030-agendan for bærekraftig utvikling. Komiteen merker seg at bevilgningene under denne posten også dekker bidragene til det norsk-initierte FN-fondet for respons og gjenoppbygging etter covid-19-pandemien.

Post 70 FNs utviklingsprogram (UNDP)

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettenigheten mellom de fire partiene der det blir foreslått å redusere kjerne-støtten til FNs utviklingsprogram (UNDP) med 201 mill. kroner. Disse midlene omdisponeres til prosjektstøtte

for Verdens matvareprogram (WFP). Midlene omdisponeres innenfor bistandsrammen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti vil fremheve at UNDP selv nylig meldte om at covid-19-pandemien kan føre til at antallet ekstremt fattige i verden overstiger 1 milliard innen 2030. Disse medlemmer stiller seg derfor svært kritisk til at regjeringen legger opp til en massiv reduksjon på hele 201 mill. kroner i kjernestøtten til UNDP gjennom budsjettforliket med Fremskrittspartiet.

KAP. 172 MULTILATERALE FINANSINSTITUSJONER OG GJELDSLETTE

Det foreslås en bevilgning på 2 378,7 mill. kroner på kap. 172 for 2021, jf. Prop. 1 S (2020–2021).

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2020–2021) foreslår en bevilgning på totalt 2 378,7 mill. kroner for 2021 på dette kapitlet.

Komiteen viser videre til at dette kapitlet dekker Norges kjernebidrag til Verdensbankgruppen, regionale utviklingsbanker og fond. I tillegg støttes strategisk samarbeid på politisk prioriterte områder med disse institusjonene.

Komiteen vil framheve Verdensbanken og de regionale utviklingsbankenes innsats for å bekjempe fattigdom og bidra til at flere får tilgang til grunnleggende helsetilbud og utdanning. Komiteen viser til at Verdensbanken er den største kilden for multilateral utviklingsfinansiering og står sentralt i arbeidet med å nå bærekraftsmålene og de internasjonale klimapliktelserne.

Komiteen mener utviklingsbankene har viktige funksjoner i det internasjonale utviklingssamarbeidet. De er både viktige finansieringskilder, kompetente rådgivere og sentrale aktører i utviklingsdebatten.

Komiteen viser videre til at Norge gjennom kjernebidragene bidrar til de multilaterale bankenes raske og massive respons på covid-19-pandemien. Dette har vært svært viktig i 2020, og det vil være særdeles vesentlig også i 2021.

Komiteen finner det viktig at Norge aktivt bruker sin innflytelse i Verdensbanken og de regionale utviklingsbankene til å sikre at disse institusjonene har fokus på fattigdomsbekjempelse og redusert ulikhet ved å satse på godt styresett og antikorrupsjon, utdanning og jobbskaping, kvinners deltakelse, menneskerettigheter samt miljø og klima. Komiteen vil understreke betydningen av at utviklingsbankene, både i sine skoleinvesteringer og andre programmer, ivaretar funksjonshemmedes behov og sikrer deres rettigheter.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Ven-

streparti viser til at covid-19-pandemien og dens økonomiske ringvirkninger har skapt eller forverret en akutt gjeldskrise i mange utviklingsland. Det er viktigere enn noen gang å få på plass internasjonale regler og mekanismer for å håndtere betalingsproblemer og hindre at land havner i en nedadgående spiral. Disse medlemmer mener derfor at Norges innsats for å hindre nye gjeldskriser bør styrkes.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at regjeringen vil «mane til forsvarlig låntaking og långivning», samt arbeide for universelle retningslinjer for ansvarlig låntaking og långivning, og støtter dette. Dette medlem mener likevel at dette ikke bare bør begrenses til arbeidet i IMF, Verdensbanken og Afrikabanken, men at en også vil arbeide for oppslutning om UNCTAD-prinsippene i FN, og for konsensus om best mulig prinsipper på tvers av multilaterale organisasjoner og G20.

Dette medlem viser til at selv om Norge i lang tid vil være forpliktet til å finansiere gjeldsslette gjennom HIPC, er gjeldssletteinitiativ ikke nok for å få bukt med det økende gjeldsproblemet. Dette medlem mener videre at det også trengs nye initiativer for internasjonale systemer for å hindre nye gjeldskriser, eksempelvis globale prinsipper for ansvarlig långivning og lånopptak, et bedret system for løsning av statlige gjeldskriser og bedre prosesser for gjeldshåndtering i land hvor krisen er et faktum.

Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett, hvor det foreslås bevilget 50 mill. kroner til styrking av multilaterale gjeldsslette-mekanismer.

KAP. 179 FLYKTNINGILTAK I NORGE

Det foreslås en bevilgning på 550,8 mill. kroner på kap. 179 for 2021, jf. Prop. 1 S (2020–2021).

Komiteen merker seg at regjeringa i Prop. 1 S (2020–2021) foreslår å løyve 550,8 mill. kroner til kap. 179 Flyktningiltak i Noreg. Komiteen noterer seg at post 21 vert redusert med 167,8 mill. kroner samanlikna med saldert budsjett 2020.

Komiteen syner til at etter OECD/DAC sine retningslinjer kan visse flyktningutgifter knytt til opphald i Noreg og heimreise til heimlanda klassifiserast som offisiell utviklingshjelp (ODA). Posten dekkjer også einskilde utgifter knytt til reintegrering i opphavsland, medrekna finansiering av omsorgstilbod til einslege mindreårige asylsøkarar. Komiteen syner elles til at tiltaka administrativt ligg under høvesvis Justis- og beredskapsdepartementet, Kunnskapsdepartementet og Barne- og likestillingsdepartementet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kris-

telig Folkeparti, viser til at det i budsjettforliket ble foreslått å øke proSENTSatsen i avbyråkratiserings- og effektivitetsreformen fra 0,5 pst. til 0,6 pst. Flertallet viser til at bevilgningen på post 21 under dette kapitlet foreslås redusert som følge av dette.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til prosessen i OECD/DAC for å klargjøre retningslinjene for føring av innenlands flyktingtiltak. Disse medlemmer mener at for å sikre åpenhet om norsk bistand, også de midlene som brukes i Norge, bør det være offentlighet rundt den norske fortolkningen av de nye retningslinjene og beregningsmodellen som legges til grunn for ODA-godkjente flyktingtiltak.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti minner om at til tross for rekordmange mennesker på flukt, kommer nesten ingen til Norge. På de greske øyene bor sårbare asylsøkere i uverdige telteleirer, mens Kommune-Norge har kapasitet og ønske om å bosette flere. Dette medlem viser til at Sosialistisk Venstreparti i sitt alternative budsjett foreslår at Norge skal ta imot til sammen 5 000 kvoteflyktinger i 2021, og evakuere 1 000 asylsøkere fra Hellas. I tråd med dette viser dette medlem til at det foreslås å bevilge 39,8 mill. kroner på post 21.

Oversikt over budsjettkapitler og poster i rammeområde 8

			Prop. 1 S med Tillegg 1 (2020–2021)
Kap.	Post	Formål	
			Utgifter
<i>Stortinget og tilknyttede organ</i>			
42		Ombudsmannsnemnda for Forsvaret	
	1	Driftsutgifter	7 600 000
<i>Forsvarsdepartementet</i>			
1700		Forsvarsdepartementet	
	1	Driftsutgifter	880 729 000
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, overslagsbevilgning</i>	137 153 000
	43	Til disposisjon for Forsvarsdepartementet, <i>kan overføres</i>	9 713 000
	71	Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	88 985 000
	73	Forskning og utvikling, <i>kan overføres</i>	144 326 000
	78	Norges tilskudd til NATOs og internasjonale driftsbudsjetter, <i>kan overføres</i>	377 212 000
1710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg	
	1	Driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	4 856 033 000
	47	Nybygg og nyanlegg, <i>kan overføres</i>	3 134 666 000
1716		Forsvarets forskningsinstitutt	
	51	Tilskudd til Forsvarets forskningsinstitutt	244 388 000
1720		Forsvaret	
	1	Driftsutgifter	30 680 287 000
	70	Tilskudd Afghan National Army (ANA) Trust Fund	60 000 000
	71	Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	23 208 000

KAP. 481 OG 3481 SAMFUNNET JAN MAYEN

Det foreslås en bevilgning på 56,1 mill. kroner på kap. 481 og inntekt på 6,5 mill. kroner på kap. 3481 for 2021, jf. Prop. 1 S (2020–2021).

Komiteen merker seg at regjeringen foreslår en bevilgning på 56,1 mill. kroner, og at bevilgningen skal dekke drift av fellesfunksjonene på Jan Mayen. Komiteen merker seg videre at fra 1. januar 2021 ble forvaltningsansvaret for Jan Mayen overført fra Samferdselsdepartementet til Justis- og beredskapsdepartementet.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at det i budsjettforliket ble foreslått å øke proSENTSatsen i avbyråkratiserings- og effektivitetsreformen fra 0,5 pst. til 0,6 pst. Flertallet viser til at bevilgningen på post 1 under kap. 481 foreslås redusert som følge av dette.

2.3 Oversikt over budsjettkapitler og poster i rammeområde 8 (Forsvar)

Oversikt over bevilgningsforslagene på de ulike kapitler og poster under rammeområde 8 i Prop. 1 S (2020–2021).

Bevilgningsforslag under 90-poster behandles av finanskomiteen utenfor rammesystemet.

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 1 (2020–2021)
1735		Etterretningstjenesten	
	21	Spesielle driftsutgifter	2 374 842 000
1760		Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold	
	1	Driftsutgifter, kan nyttes under kap. 1760, post 45	1 820 354 000
	44	Fellesfinansierte investeringer, nasjonalfinansiert andel, kan overføres	93 029 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, kan overføres	18 345 238 000
	48	Fellesfinansierte investeringer, fellesfinansiert andel, kan overføres	350 000 000
	75	Fellesfinansierte investeringer, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet, kan overføres, kan nyttes under kap. 1760, post 44	109 095 000
1791		Redningshelikoptertjenesten	
	1	Driftsutgifter	822 847 000
Sum utgifter rammeområde 8			64 559 705 000

Inntekter

Inntekter under departementene

4700		Forsvarsdepartementet	
	1	Driftsinntekter	42 453 000
4710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg	
	1	Driftsinntekter	4 434 502 000
	47	Salg av eiendom	109 032 000
4720		Forsvaret	
	1	Driftsinntekter	755 679 000
4760		Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold	
	1	Driftsinntekter	31 911 000
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, inntekter	120 000 000
	48	Fellesfinansierte investeringer, inntekter	350 036 000
4791		Redningshelikoptertjenesten	
	1	Driftsinntekter	727 045 000
4799		Militære bøter	
	86	Militære bøter	500 000
Sum inntekter rammeområde 8			6 571 158 000
Netto rammeområde 8			57 988 547 000

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettenigheten der det blir foreslått at driftskuttet som er knyttet til regjeringens avbyråkratiserings- og effektiviseringsreform, økes

med 0,1 prosentpoeng sammenlignet med regjeringens forslag, fra 0,5 til 0,6 under alle rammeområder, med en budsjettendring på 34,351 mill. kroner innenfor dette rammeområdet. Dette innebærer at flertallet foreslår en reduksjon av følgende poster:

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 1	Ekstra ABE-kutt
Utgifter i tusen kroner				
1700		Forsvarsdepartementet		
	1	Driftsutgifter	880 729	-830
1710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg		
	1	Driftsutgifter	4 856 033	-4 414
1716		Forsvarets forskningsinstitutt		
	51	Tilskudd til Forsvarets forskningsinstitutt	244 388	-199
1720		Forsvaret		
	1	Driftsutgifter	30 680 287	-29 557
1735		Etterretningstjenesten		
	21	Spesielle driftsutgifter	2 374 842	-2 189

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 1	Ekstra ABE-kutt
1760		Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold		
	1	Driftsutgifter	1 820 354	-1 817
1791		Redningshelikoptertjenesten		
	1	Driftsutgifter	822 847	-876
		Sum utgifter	64 559 705	-39 882

Inntekter i tusen kroner

4700		Forsvarsdepartementet		
	1	Driftsinntekter.....	42 453	-41
4710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg		
	1	Driftsinntekter.....	4 434 502	-3 954
4720		Forsvaret		
	1	Driftsinntekter.....	755 679	-728
4760		Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold		
	1	Driftsinntekter.....	31 911	-34
4791		Redningshelikoptertjenesten		
	1	Driftsinntekter.....	727 045	-774
		Sum inntekter	6 571 158	-5 531
		Sum netto	57 988 547	-34 351

2.3.1 Sammendrag

Regjeringen Solberg la 7. oktober 2020 frem Prop. 1 S (2020–2021). Ved vedtak i Stortinget 4. desember 2020 er netto utgiftsramme for rammeområde 8 endelig fastsatt til 58 208 196 000 kroner. De fremsatte bevilgningsforslag i Innst. 7 S (2020–2021) bygger på denne rammen, jf. Stortingets forretningsorden § 43.

OMTALE AV SÆRLIGE TEMA

I proposisjonen del III gis det en omtale av følgende tema:

- Informasjonssaker
  - Grunnleggende nasjonale funksjoner og implementering av ny sikkerhetslov
  - Håndtering av koronapandemien i forsvarssektoren
  - Svendsen-utvalget
  - Avhending av Kjeller base
  - Feriepenger Heimevernets innsatsstyrker
  - Merverdiavgift i forsvarssektoren
  - Arbeidsgruppe for gjennomgang av erstatnings- og kompensasjonsordningene for veteraner
  - Språk og etterretningsutdanning ved Forsvarets høyskole
- Oppfølging av § 26a i likestillings- og diskrimineringsloven
  - Forsvarsdepartementet
  - Forsvaret
  - Forsvarsbygg
  - Forsvarsmateriell
  - Forsvarets forskningsinstitutt
  - Omtale av inkluderingsdugnaden

- Konsekvenser av koronapandemien for likestillingen i forsvarssektoren
- Oppfyllelse av FNs bærekraftsmål
  - Omtale av klima- og miljørelevante saker
  - Omtale av andre forhold som bidrar til oppnåelse av FNs bærekraftsmål
- Heleide foretak under Forsvarsdepartementet
  - Rygge 1 AS
- NATOs vurdering av Norge
  - Overordnet vurdering
  - Resultatmåling

Det vises også til proposisjonens fem vedlegg vedrørende:

- Ordninger i tilknytning til verneplikten.
- Standardiserte nøkkeltall for forvaltningsorganer med særskilte fullmakter – Forsvarets forskningsinstitutt (FFI).
- Budsjettstatistikk for perioden 2018–2021.
- Nøkkeltall for perioden 2018–2021.
- Forsvarets fremtidige styrkestruktur.

2.4 Komiteens generelle merknader – rammeområde 8

2.4.1 Hovedprioritering for fraksjonene – rammeområde 8

Sammenligning av budsjettall, kapitler og poster. Rammeområde 8

Sammenligning av primære budsjettalternativ fra de ulike partiene slik de lå til grunn for partienes primære budsjettalternativ i finansinnstillingen under rammeområde 8.

Kap.	Post	Formål	H, Frp, V og Krf–					SV
			Prop. 1 S med Tillegg 1	budsjettforlik	A	FrP	Sp	
Utgifter (i tusen kroner)								
1700		Forsvarsdepartementet						
	1	Driftsutgifter	880 729	879 899 (-830)	880 729 (0)	880 729 (0)	830 729 (-50 000)	880 729 (0)
	43	Til disposisjon for Forsvarsdepartementet	9 713	9 713 (0)	9 713 (0)	9 713 (0)	13 (-9 700)	9 713 (0)
	70	Det frivillige skyttervesen	0	0 (0)	0 (0)	0 (0)	31 000 (+31 000)	0 (0)
	71	Overføringer til andre	88 985	88 985 (0)	88 985 (0)	88 985 (0)	77 985 (-11 000)	88 985 (0)
	73	Forskning og utvikling	144 326	144 326 (0)	144 326 (0)	144 326 (0)	144 326 (0)	159 326 (+15 000)
1710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg						
	1	Driftsutgifter	4 856 033	4 851 619 (-4 414)	4 856 033 (0)	4 856 033 (0)	4 760 033 (-96 000)	4 856 033 (0)
	47	Nybygg og nyanlegg	3 134 666	3 134 666 (0)	3 134 666 (0)	3 134 666 (0)	2 829 666 (-305 000)	3 134 666 (0)
1716		Forsvarets forskningsinstitutt						
	51	Tilskudd til Forsvarets forskningsinstitutt	244 388	244 189 (-199)	244 388 (0)	244 388 (0)	244 388 (0)	244 388 (0)
1720		Forsvaret						
	1	Driftsutgifter	30 680 287	30 903 730 (+223 443)	31 180 287 (+500 000)	32 170 287 (+1 490 000)	32 632 787 (+1 952 500)	30 695 287 (+15 000)
1735		Etterretningstjenesten						
	21	Spesielle driftsutgifter	2 374 842	2 372 653 (-2 189)	2 374 842 (0)	2 374 842 (0)	2 374 842 (0)	2 344 842 (-30 000)

Kap.	Post	Formål	Prop. 1 S med Tillegg 1	H, Frp, V og Krf- budsjettforlik	A	FrP	Sp	SV
1760		Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold						
	1	Driftsutgifter	1 820 354	1 819 537 (-817)	1 820 354 (0)	1 820 354 (0)	1 820 354 (0)	1 820 354 (0)
1791		Redningshelikoptertjenesten						
	1	Driftsutgifter	822 847	821 971 (-876)	822 847 (0)	822 847 (0)	822 847 (0)	822 847 (0)
		Sum utgifter	64 559 705	64 773 823 (+214 118)	65 059 705 (+500 000)	66 049 705 (+1 490 000)	66 071 505 (+1 511 800)	64 559 705 (0)
Inntekter (i tusen kroner)								
4700		Forsvarsdepartementet						
	1	Driftsinntekter	42 453	42 412 (-41)	42 453 (0)	42 453 (0)	42 453 (0)	42 453 (0)
4710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg						
	1	Driftsinntekter	4 434 502	4 430 548 (-3 954)	4 434 502 (0)	4 434 502 (0)	4 434 502 (0)	4 434 502 (0)
4720		Forsvaret						
	1	Driftsinntekter	755 679	754 951 (-728)	755 679 (0)	755 679 (0)	755 679 (0)	755 679 (0)
4760		Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold						
	1	Driftsinntekter	31 911	31 877 (-34)	31 911 (0)	31 911 (0)	31 911 (0)	31 911 (0)
4791		Redningshelikoptertjenesten						
	1	Driftsinntekter	727 045	726 271 (-774)	727 045 (0)	727 045 (0)	727 045 (0)	727 045 (0)
		Sum inntekter	6 571 158	6 565 627 (-5 531)	6 571 158 (0)	6 571 158 (0)	6 571 158 (0)	6 571 158 (0)
		Sum netto	57 988 547	58 208 196 (+219 649)	58 488 547 (+500 000)	59 478 547 (+1 490 000)	59 500 347 (+1 511 800)	57 988 547 (0)

Komiteens flertall, alle unntatt medlemmet fra Sosialistisk Venstreparti, slutter seg til sammenfatningen av forsvarssektorens hovedoppdrag slik det framgår av proposisjonen: Å vedlikeholde og utvikle Forsvarets operative evne for å forsvare landet innenfor rammen av NATOs kollektive forsvar.

Komiteen konstaterer at det er bred politisk enighet om at Norge skal ha et moderne og allianseilpasset forsvar. Et leveringsdyktig forsvar med høy operativ evne må være tilstrekkelig finansiert. Forsvaret skal ivareta et bredt spekter av oppgaver nasjonalt og internasjonalt. Norge skal være en aktiv, konstruktiv og troverdig alliert; vi skal vise evne og vilje til å ivareta vår egen sikkerhet, bidra til våre alliertes sikkerhet, samt sikkerheten og stabiliteten i våre nærområder.

Komiteen vil understreke at økonomisk bærekraft i utviklingen av forsvarsstrukturen forutsetter samsvar mellom oppgaver, struktur og økonomi. Komiteen viser til at fellesskapets midler skal forvaltes på en god og ansvarlig måte. Forsvarets utvikling må derfor være preget av framsynhet, langsiktighet, forutsigbarhet og tilpasningsevne.

Komiteen vil anerkjenne den store innsatsen Forsvarets personell gjør i tjeneste både hjemme og ute. Komiteen vil understreke viktigheten av at arbeidet for å ivareta våre veteraner før, under og etter tjeneste følges opp med full kraft.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Venstre og Kristelig Folkeparti viser til Prop. 1 S 2020–2021. Disse medlemmer viser til at regjeringen i 2021 foreslår å øke forsvarsbudsjettet med mer enn 3,5 mrd. kroner, sammenlignet med budsjettet for 2020. Disse medlemmer understreker at denne betydelige økningen vil gi Forsvaret bedre reaksjonsevne, kampkraft og utholdenhet. Disse medlemmer understreker at budsjettets hovedsatsinger i sum vil bidra til en sterkere norsk forsvarsevne.

Disse medlemmer viser til at regjeringen med forrige langtidsplan for forsvarssektoren beviselig har gitt Forsvaret en vesentlig budsjettopptrapping de neste fire år, og konstaterer at regjeringen med forsvarsbudsjettet for 2021 også neste år fortsetter den systematiske satsingen på forsvarssektoren. Disse medlemmer viser til at forsvarsbudsjettet reelt er økt med 30 pst. siden 2013.

Disse medlemmer viser til at forsvarsbudsjettet, jf. NATOs tall for høsten 2020, nå har passert to pst. av bruttonasjonalprodukt. Disse medlemmer merker seg at Norge i 2020 dermed oppfyller Wales-erklæringens to-prosentmål. Disse medlemmer viser til at svekket norsk økonomi som følge av covid-19-pandemien, den seneste tiden har gitt et fall i BNP. Disse medlemmer vil like fullt understreke at Norge aldri

kunne nådd to-prosentmål for inneværende år uten vesentlige og systematiske økninger i forsvarsbudsjettene siden 2013. Disse medlemmer understreker at budsjettøkningen for 2021 vil bidra betydelig til at forsvarsbudsjettets andel av BNP også neste år forblir høy. Disse medlemmer mener prosentmål ikke i alle tilfeller egner seg til å måle reell forsvarsevne, forsvarssatsing eller meningsfulle bidrag til NATO, men anerkjenner to-prosentmålets sentrale sikkerhetspolitiske betydning i NATO, særlig hva gjelder betydningen av økt byrdefordeling internt i alliansen, hvilket Norge slutter opp om.

Disse medlemmer merker seg at forsvarsbudsjettets hovedsatsinger for 2021 omfatter en rekke viktige prosjekter i tråd med den nye langtidsplanen for forsvarssektoren, der alle bidrar til å styrke Forsvarets reaksjonsevne, kampkraft og utholdenhet. I den forbindelse vil disse medlemmer fremheve noen satsinger av særlig betydning. Disse medlemmer viser til at regjeringen foreslår å bevilge om lag 7 mrd. kroner til nye kampfly med baseløsning. Disse medlemmer viser videre til at regjeringen foreslår å øke investeringene i nye maritime patruljefly, sjømålsmissiler, modernisering av informasjonsinfrastruktur og landbasert transportstøtte med til sammen 1,4 mrd. kroner. Disse medlemmer vil fremheve betydningen av at regjeringen i 2021 foreslår et løft for Hærens forsyningsberedskap, med en ekstrabevilgning på om lag en halv milliard kroner til ammunisjon, reservedeler og medisinsk forbruksmateriell. Videre noterer disse medlemmer seg at regjeringen fortsetter den teknologiske og kapasitetsmessige moderniseringen av Etterretningstjenesten for å øke kapasitet, kompetanse og relevans innenfor tjenestens ansvarsområde. Disse medlemmer berømmer at regjeringen i 2021 fortsetter oppbyggingen av Hæren i nord, og herunder foreslår å investere om lag 220 mill. kroner i nye bygg til Hæren i Troms og Finnmark. Av dette er om lag 130 mill. kroner planlagt benyttet til investeringer på Porsangmoen og Høybuktmoen.

Disse medlemmer vil til sist berømme regjeringen for å nok en gang legge frem et forsvarsbudsjett der balansen mellom Forsvarets oppgaver, struktur og økonomi ivaretas, og vil understreke at dette er avgjørende for en fortsatt styrking av landets forsvarsevne.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet legger til grunn at Forsvaret skal ivareta Norges sikkerhet, trygghet og handlefrihet, våre interesser og verdier. Basert på NATO-alliansen skal Forsvaret avskrekke og forebygge krig og konflikt. For å kunne håndtere nye og mer sammensatte trusler, trenger Norge et sterkt forsvar, moderne utrustet og med høykompetent personell. Men Forsvaret trenger flere folk. Det viktigste enkelttiltaket for å styrke Forsvaret er flere an-

satte og vernepliktige ute i de operative avdelingene og de tilknyttede støttefunksjonene. Dessverre ville regjeringen opprinnelig bare tilføre Forsvaret 57 nye stillinger i 2021. Det er altfor lite. Disse medlemmer viser til Arbeiderpartiets alternative statsbudsjett hvor det foreslås å øke forsvarsbudsjettet med 500 mill. kroner for at Forsvaret skal kunne ansette 500 flere i 2021. Fler-tallet av disse nye stillingene skal til Forsvarets hovedinnsatsområde i Nord-Norge – til Hæren, Sjøforsvaret og Luftforsvaret – ute i de operative avdelingene og tilknyttede støttefunksjoner.

Disse medlemmer er motstandere av omfattende privatisering av Forsvarets støttefunksjoner. På enkeltområder kan samarbeid med private aktører være fornuftig, forutsatt at det reelt spares penger, og at samarbeidet ivaretar Forsvarets behov for intern kompetanse og beredskaps-evne, spesielt i krise og krig.

Disse medlemmer viser for øvrig til Arbeiderpartiets merknader og vedtaksforslag i behandlingen av langtidspanen for forsvarssektoren for 2021–2024, Innst. 87 S (2020–2021), jf. Prop. 14 S (2020–2021).

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at en av statens viktigste oppgaver er å sikre innbyggere mot trusler utenfra. Disse medlemmer vil sikre nasjonal suverenitet gjennom et sterkt nasjonalt forsvar og bred alliansebygging i NATO. Disse medlemmer ønsker en forsvarspolitik som planlegger for morgendagens utfordringer. Forsvaret må derfor raskt kunne tilpasses nye trusselbilder og ny teknologi. Ikke minst gjelder dette cyberområdet. Det krever evne til omstilling. Forsvarets kampkraft skal virke avskrekkende og samtidig ha evne til selvforsvar.

Disse medlemmer mener at Norge skal være en konstruktiv bidragsyter i NATO. NATO er den viktigste arenaen for deltakelse og samarbeid når det gjelder sikkerhet. Fremskrittspartiet ønsker å begrense norsk deltakelse i internasjonale operasjoner og mener slik deltakelse bør være forankret i NATO. Fremskrittspartiet ser NATO som en god arena for materiellsamarbeidsprosjekter. Med stadig endrede politiske forhold og ulike perspektiver på utfordringene NATO står overfor, er det viktig å sikre et sterkt bånd til våre fremste allierte, USA og Storbritannia.

Disse medlemmer ønsker forutsigbarhet rundt Forsvarets organisasjon og utvikling. Skal Hæren evne å løse de oppgavene den allerede er pålagt, må kampkraften og antall soldater økes. Mangelen på mannskap er i dag prekær, og man evner ikke å fylle de oppsatte avdelingene med personell. Hærens størrelse må opp på et nivå som sikrer tilstedeværelse og aktivitet i hele Norge. Hæren har stort behov for nytt materiell. Nye stridsvogner, flere CV-90 og andre pansrede kjøretøy, vil gi Hæren nødvendig slagkraft og beskyttelse. Disse anskaffelsene bør fremskyndes. Hæren har behov for helikopterka-

sitet, dette vil nå bedres betraktelig gjennom opprettelsen av en skvadron på Bardufoss for støtte til Hæren.

Sjøforsvarets operative evne må styrkes betydelig. Nye ubåter vil bidra, men man må særlig finne kapasiteter som kan erstatte tapet av fregatten Helge Ingstad. Sjøforsvarets organisasjon må opp på et nivå som sikrer fremtidig bemanning av fartøy og utvidet aktivitet i norske havområder.

Heimevernet (HV) har hatt en positiv utvikling de senere år, med tilføring av nyere og bedre materiell. Det er imidlertid fortsatt mangler i mannskapsstrukturen. Fornyelsen av HV bør fortsette og aktivitetsnivået må opp. Årlig trening av alle mannskaper er et minimum.

Kystvakten skal være til stede i alle våre havområder. Til det trenger den helikoptre. Dette må derfor være en prioritert oppgave i Forsvarets fremtidige budsjetter.

Disse medlemmer ønsker at flere gjennomfører førstegangstjeneste. Det vil være bra for den enkelte og for landet. Dette vil også bedre tilgjengeligheten på vernepliktige for tjeneste i Heimevernet. Avtjening av verneplikten bør få økt status også i det sivile samfunnet. Disse medlemmer ønsker å øke dimisjons-godtgjørelsen og tjenestetillegget. Det vil sikre at færre lider et økonomisk tap ved å gjennomføre førstegangstjeneste.

Forsvaret står overfor store materiellanskaffelser fremover. Det vil medføre bindinger av investeringsmidler i årene som kommer. Alle anskaffelser vil kreve årlige driftsmidler og ofte også spesialutdanning. Investeringer, drift og utdanning må sees i sammenheng, slik at materiellet nyttiggjøres etter forutsetningene.

Disse medlemmer vil understreke at det er viktig at Forsvaret forbereder tjenestegjørende på en god måte før utenlandsoppdrag. Soldatene må opplæres, trenes og øves på å håndtere skarpe oppdrag under realistiske og krevende forhold. Soldater som melder seg til utenlandsoppdrag må også følges opp i etterkant. Alle former for senskader skal tas på alvor. Veteranorganisasjonene er gode samarbeidsressurser for dette arbeidet. Disse medlemmer støtter veteranorganisasjonenes ønske om mer sivil forskning på veteranenes helse og psykiske reaksjoner.

Beredskapsarbeidet er svært viktig, og Forsvarets rolle må avklares og defineres slik at organisasjonen kan bistå det sivile samfunn mest mulig hensiktsmessig. Samarbeidet mellom politi og forsvar bør utvikles videre både innenfor beredskap, informasjonsbehandling og operative oppgaver.

Disse medlemmer viser for øvrig til Fremskrittspartiets alternative budsjettforslag.

Medlemene i komiteen frå Senterpartiet slår fast at Senterpartiet arbeider for å styrke og sikre folkestyret i Noreg. Noreg skal styrast på grunnlag av innbyggjarane i Noreg sine ynske. Då må Noreg ha kon-

troll over vårt eige territorium. Desse medlemene sitt mål med forsvarspolitikken er å sikre eit forsvar av norsk territorium, sikre nasjonale interesser og bidra til NATO-landa sin tryggleik saman med våre allierte. Som dei fleste andre NATO-land, kviler Noreg sin tryggleik i krig på støtte frå NATO gjennom artikkel 5. Samstundes er Noreg gjennom artikkel 3 plikta til å ha eit godt utrusta forsvar og utvikle den individuelle og kollektive evna vår til å motstå eit væpna åtak.

Desse medlemene vil understreke at Noreg i dag står overfor ein ny og meir krevjande tryggleikssituasjon. Dette vert påpeika i nærast alle tryggleiksvurderingar og analysar frå mellom anna PST, E-tenesta, NATO og NSM. Desse medlemene vil understreke at covid-19-pandemien ser ut til å akselerere den pågåande maktforskyvinga mellom Kina og USA. Det er også klare og offentleg anerkjende teikn på russisk utnytting av situasjonen. Desse medlemene merker seg at i tillegg vil truleg dei enorme økonomiske ringverknadene av covid-19-pandemien i verdsøkonomien gjere tryggleikspolitikken ytterlegare uføreseieleg.

Desse medlemene understrekar at ein føresetnad for tryggleik i Noreg, er eit forsvar som er budd på alle aktuelle trugsmål mot Noreg. Noreg risikerer å stå overfor eit breitt spekter av trugsmål mot vår nasjonale tryggleik dei komande åra. Døme på dette er press mot grensa, hybrid krigføring, press mot nasjonal suverenitet over norske naturressursar eller omfattande og koordinert terror. Felles for alle desse trugsmåla er at om dei blir store nok, treng Noreg eit forsvar med eit breitt spekter av kapasitetar. Noreg treng mest av alt eit forsvar som er bygd opp av norske menn og kvinner med forsvarskompetanse. Noreg treng fleire – ikkje færre – soldatar i åra framover.

Desse medlemene viser til at Senterpartiet har eit større ambisjonsnivå for Forsvaret. I ei tid med aukande uro og forverra tryggleikssituasjon i Noregs nær-område, er det etter desse medlemene sitt syn naudsynt å starte ei offensiv oppbygging av Forsvaret allereie frå 2021. Dette tek Senterpartiet konsekvensen av, og i vårt alternative budsjett føreslår me å auke løyvingane til Forsvaret med 1,51 mrd. kroner i 2021 ut over regjeringa sitt føreslåtte budsjett. Desse medlemene viser til at Senterpartiet også frigjer om lag 300 mill. kroner ettersom me ikkje vil etablere MPA-aktiviteten på Evenes. Desse medlemene peikar på at Senterpartiet i sitt alternative budsjett føreslår å løyve 55 mill. kroner til naudsynt oppgradering på Andøya, slik at basen kan vidareførast som base for maritime patruljefly.

Desse medlemene vil peike på at tid er ein avgjerande faktor i beredskapsspørsmål, ikkje berre når det gjeld respons men også i høve naudsynt oppbygging. Innkjøp av militært materiell og utvikling av struktur og kompetanse tek lang tid, og ein må difor ta høgde for mange mulege scenario i oppbygginga av forsvarsev-

ne. Desse medlemene vil understreke at storleiken på og tilstanden i vårt nasjonale forsvar er det som gir Noreg handlingsrom innanfor bilaterale avtalar og alliansar me er ein del av. Desse medlemene meiner det difor er eit stort behov for å styrke Forsvaret raskt til eit nivå som møter dagens og framtidens tryggleikssituasjon.

Desse medlemene viser til at Stortinget nett-opp har ferdigbehandla og vedteke ein ny langtidsplan for Forsvaret. Desse medlemene peiker på at Senterpartiet meiner det er eit stort avvik mellom problem-skildring og føreslåtte tiltak i den nye langtidsplanen. Desse medlemene viser til gjennomgåande attendemeldingar på høyringa og innspel til den nye langtidsplanen om at styrkinga av det nasjonale forsaret kjem for seint. Desse medlemene merkar seg at det vert vist til eit stort behov for meir personell. Dette trengs dersom ein skal fylle opp eksisterande og framtidig styrkestruktur og dermed få maksimalt ut av investeringar i utstyr og materiell. Desse medlemene registrerer at forsvarssjefen i si uttale til Prop. 62 S (2019–2020) og uttale til Prop. 14 S (2020–2021) skriv at oppbemanning kan kome tidlegare og i større volum enn det regjeringa legg opp til.

Desse medlemene vil minne om at regjeringa både i førre og inneverande langtidsplanperiode har nedprioritert landmakta, difor meiner Senterpartiet at Hæren og Heimevernet bør ha størst fokus i budsjettet for 2021. Senterpartiet vil styrkje landmakta i Noreg. Senterpartiet vil ha ein større hær med moderne materiell og eit heimevern med godt trena soldatar som sikrar tryggleik og beredskap over heile landet. Samstundes er det naudsynt å sikre godt samarbeid mellom Forsvaret og andre beredskapsetatar. Desse medlemene viser til Senterpartiet sitt alternative budsjett kor me føreslår å løyve 1 mrd. kroner meir til Hær og Heimevern i 2021.

Senterpartiet har også i budsjettet for 2021 stort fokus på å styrkje materiell- og forsyningsberedskapen i Forsvaret. Dette vil bidra til å styrke beredskapen, særskilt for Hæren og Sjøforsvaret. Desse medlemene viser til at i ei tid med samanfallande omstende, behov og interesser knytt til den globale pandemien og den tryggleikspolitiske situasjonen, vil Senterpartiet engasjere norsk industri til å støtte Forsvaret med beredskapsbygging. Desse medlemene viser til Senterpartiet sitt alternative budsjett kor det vert føreslått å løyve 880 mill. kroner meir til å forbetre forsynings- og materiellberedskapen i Forsvaret, samt styrke norsk forsvarsindustri.

Det norske Sjøforsvaret er svekka etter tapet av fregatten Helge Ingstad. Desse medlemene viser til at Senterpartiet i sitt alternative budsjett føreslår å styrke personellsituasjonen for å kompensere for tapet og vil starte oppbygginga av ei 6. besetning på fregattane. Det

te vil gjere det mogleg for Sjøforsvaret å segle meir og oppretthalde heilt avgjerande og god oversikt i våre havområde. Desse medlemene viser til at i Senterpartiets alternative budsjett vert det føreslått å løyve 100 mill. kroner meir enn regjeringa sitt forslag til å styrke personellsituasjonen i Sjøforsvaret.

Desse medlemene viser til at Senterpartiet verdset den kulturelle og danningsskapande delen av Forsvaret. Dette bidreg til det positive omdømmet Norge sine soldatar har i NATO. Eit element i dette er den gamle krigsskolen i Oslo, som har ein stor verdi for Forsvaret. Desse medlemene viser til Senterpartiet sitt alternative budsjett som føreslår å løyve 15 mill. kroner til stiftinga som skal bevare den gamle krigsskolen.

Desse medlemene ynskjer eit folkeforsvar – eit forsvar av folket, for folket. Gjennom verneplikta sikrar me ei breiast mogleg rekruttering til Forsvaret. Eit folkeforsvar må setjast saman frå alle lag av folket. Dei best skikka og motiverte kan då velje å halde fram si militære karriere etter avtent verneplikt. Forsvarsviljen i det norske folk er høg. Norske folkevalde må sikre eit forsvar som gjer seg nytte av denne heilt avgjerande ressursen.

Desse medlemene har heile tida åtvare mot regjeringa og Arbeiderpartiet si avgjerd om å leggje ned Andøya flystasjon som base for maritime overvakingsfly og meiner det er eit historisk feilgrep. Noreg si forsvarevne blir dårlegare og Forsvaret sin økonomi blir svakare. Desse medlemene peiker på at til og med før basen på Evenes er bygd, kan ein slå fast at åtvaringane har slått til. Medan investeringskostnaden ifølgje regjeringa ville bli 3,5 mrd. kroner, er det allereie no klart at den blir minst 1,5 mrd. kroner meir. Me har like fullt berre sett ein liten del av kostnadssprekken. Samstundes byr flyttinga av dei maritime patruljefly på andre store problem mellom anna når det gjeld lagring av ammunisjon, turbulens, sivil flytrafikk og miljø. Senterpartiet kuttar i sitt alternative budsjett løyvingane til flytting av maritime patruljefly til Evenes, då Senterpartiet vil behalde den suverent beste basen me har til denne aktiviteten – Andøya flystasjon. Desse medlemene viser til Senterpartiet sitt alternative budsjett kor ein føreslår å nytte 55 mill. kroner på Andøya flystasjon i 2021 til tilpassing av infrastruktur, slik at innfasing av P-8 kan finne stad på Andøya.

Noreg er i ferd med å innføre store omstillingar i Forsvaret. Forsvaret er i gang med innfasing av nye F-35 jagarfly og skal etter kvart gå over til P-8 maritime patruljefly. Dette medfører ei ytterlegare belastning på Luftforsvaret som regjeringa ikkje tek stor nok høgde for. Desse medlemene viser til at samstundes som Norge får nye fly, må me sikre ein kontinuerleg kapasitet for å hevde Noreg si suverenitet med dei noverande F-16 og P-3 Orion. Det er dermed naudsynt å ha doble besetningar for å handtere den nye kapasiteten, samstundes som ein driftar den gamle for å sikre operativ evne.

Desse medlemene viser til Senterpartiet sitt alternative budsjett der ein føreslår å styrkje Luftforsvaret sitt driftsbudsjett med 20 mill. kroner for å sikre at ein i ei overgangsfase ikkje mistar naudsynt og kritisk kompetanse.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at vi lever i en tid med økende spenning, også i våre egne nærområder. Det gjør det viktigere enn noen gang å prioritere riktig i forsvarspolitikken. Det krever at vi finner balansen mellom avskrekking og beroligelse, og at vi setter Forsvaret i stand til å hevde vår egen suverenitet. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis arbeidsprogram, hvor det slås fast at partiet ønsker et sterkt nasjonalt forsvar med balanse mellom forsvarsgrenene, og dette medlem støtter en forsvarspolitisk linje som kan bidra til å trygge norske interesser og sikre det norske utenriks- og sikkerhetspolitiske handlingsrommet.

Dessverre må dette medlem konstatere at regjeringen gjennom budsjett-proposisjonen legger opp til en videre utvikling der Norge blir stadig mer avhengig av USA og NATO, både gjennom prioriteringer i deltakelsen i USA- og NATO-ledede operasjoner, gjennom den stadige forsterkede invitasjonspolitikken overfor USA og andre allierte, og gjennom sine prioriteringer i materielle investeringer. Det sistnevnte moment gjelder især kampflyanskaffelsen, som ble fullført gjennom Stortingets samtykke i forbindelse med behandlingen av inneværende års budsjett. Dette medlem viser til behandlingen av den nylig vedtatte langtidsplanen for forsvarssektoren (Prop. 14 S (2020–2021)), hvor dette temaet er behandlet i detalj. Dette medlem må imidlertid atter en gang understreke at kostnadssprekken på kampflyanskaffelsen truer balansen mellom forsvarsgrenene, og mellom balansen mellom folk og materielle investeringer. At stortingsflertallet fullførte kampflyanskaffelsen og gjennom dette forpliktet Norge til å kjøpe 52 F-35 kampfly uten å vurdere en reduksjon i anskaffelsen, anser dette medlem som en historisk tabbe som vil prege Forsvarets rammevilkår i lang tid.

Dette medlem viser til at det i forbindelse med høringen fremkom ytterligere bekymringer om personellsituasjonen i Forsvaret. Dette medlem er derfor glad for at stortingsflertallet i forbindelse med behandlingen av langtidsplanen ga sitt samtykke til å forsere opprettelsen av 310 nye stillinger i Forsvaret. Dette medlem minner imidlertid om at en forsering ikke løser de mer langsiktige bemanningsutfordringene i Forsvaret, og mener dette bør tas hensyn til i forbindelse med behandlingen av budsjettene for den inneværende langtidsplanperioden. Dette medlem viser til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett, hvor det legges opp til en øremerking av 270 mill. kroner til nye stillinger i Forsvaret. Dette medlem mener at i en økning

av bemanningen, bør både Forsvarssjefens vurderinger og balansen mellom sivilt og militært ansatte hensyntas. Dette medlem viser til at i tillegg bevilges det 150 mill. til en styrking av Sjøforsvarets operative kapasitet. En styrking av Marinen og Kystvakten er sentralt for suverenitetshevdelse og beredskap i havområdene våre, spesielt i nord. Dette medlem viser også til at Sosialistisk Venstreparti bevilger 150 mill. kroner til en styrking av beredskap for Hæren i nord i sitt alternative budsjett for 2021.

Dette medlem viser til at den såkalte baseerklæringen, som danner grunnlaget for norsk basepolitikk, innebærer at utenlandske styrker ikke skal være stasjonert i Norge i fredstid på permanent basis. Dette medlem er svært kritisk til at Norge har fortsatt å gi et stadig større rom for tilnærmet permanent nærvær av allierte styrker på norsk territorium, og at regjeringen ser ut til å ønske disse velkommen uten videre betenkeligheter. Dette medlem mener regjeringen bør utfase det allierte tilnærmet permanente nærværet, og takke nei til nye forespørsler som innebærer tilstedeværelse av utenlandske styrker på permanent basis i fredstid.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til behandlingen av Meld. St. 15 (2020–2021), «Også vi når det blir krevet – veteraner i vår tid». Videre viser disse medlemmer til det enstemmige vedtak 31 fra ovennevnte behandling, om en kartlegging av prioriterte forskningsområder som grunnlaget for en strategi for norsk veteranforskning, og vil fremheve at dette er et viktig vedtak. Forskning på dette området vil bidra vesentlig til økt kunnskap og kompetanse i det sivile helsevesenet.

Disse medlemmer ber derfor regjeringen sørge for at den ovennevnte kartleggingen og strategien for norsk veteranforskning får en klar sivil forankring, og skjer i samarbeid med relevante departementer og forskningsmiljøer. En forskningsstrategi på dette området må også omfatte en finansieringsplan.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser videre til Sosialistisk Venstrepartis alternative budsjett for 2021, hvor det foreslås å styrke norsk veteranforskning gjennom å bevilge 15 mill. kroner i midler til den ovennevnte forskningsplanen i 2021.

Forsvarsdepartementets budsjettstruktur

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti, legger til grunn at innretningen av et departements budsjettstruktur er en balansegang mellom en rekke forhold, for eksempel hensyn som fleksibilitet, presis beslutnings-

og styringsinformasjon og åpenhet om offentlig pengebruk. I et forsvarsbudsjett vil det også være behov for å beskytte skjermingsverdig informasjon. Flertallet har merket seg argumentene for en ny budsjettstruktur på forsvarsbudsjettet, blant annet hensyn til forsvarssjefens styringsevne og behov for å se de ulike forsvarsgrenene i sammenheng. Etter flertallets oppfatning er det likevel ikke en vellykket løsning når én budsjettpost blir en svært omfattende «sekkepost» for utgifter på til sammen 30,7 mrd. kroner. Forsvaret er avhengig av tillit i befolkningen og samfunnet for øvrig. Åpen og tilgjengelig informasjon om pengebruken i Forsvaret er én viktig faktor for å bevare denne tilliten.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at regjeringen fra 2021 foreslår å innføre ny kapittelstruktur under Forsvarsdepartementet, som innebærer at bevilgninger under kapitlene 1720 Felleskapasiteter i Forsvaret, 1731 Hæren, 1732 Sjøforsvaret, 1733 Luftforsvaret, 1734 Heimevernet, 1790 Kystvakten, 1792 Norske styrker i utlandet samt en andel lønnsmidler fra kap. 1760 Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold, post 1, er samlet under nytt kap. 1720 Forsvaret. Disse medlemmer går imot kapittelstrukturen som regjeringen her foreslår, som vil gi Stortinget mindre innsikt i hvordan Forsvarets ressurser disponeres. Disse medlemmer vil derfor opprettholde eksisterende kapittelstruktur.

Disse medlemmer fremmer derfor følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen reversere den foreslåtte omleggingen av kapittelstruktur for forsvarsbudsjettet.»

2.4.2 Anmodningsvedtak

Komiteen viser til at Prop. 1 S (2020–2021) gjør rede for oppfølging av i alt åtte anmodningsvedtak under Forsvarsdepartementets ansvarsområde.

Tabell: Oversikt over anmodnings- og utredningsvedtak, ordnet etter sesjon og nummer. Det angis hvorvidt departementet planlegger for at rapportering knyttet til anmodningsvedtaket avsluttes nå, eller om man vil rapportere konkret på vedtaket også i neste års budsjettproposisjon.

Sesjon	Vedtak nr.	Stikkord	Rapportering avsluttes
2019–2020	641	Ny langtidsplan for forsvarssektoren	Nei
2019–2020	676	Evaluerings av ny etterretningstjenestelov	Nei
2018–2019	56	Veteraner – etablering av klageordning	Ja
2018–2019	57	Veteraner – sikring av klageadgang	Ja
2018–2019	501	Fregattulykken – gjennomgang av bergingsarbeidet	Ja
2018–2019	502	NH90 – oppfølging og vurdering om alternative helikoptre	Nei
2016–2017	466	Revidert lov om Etterretningstjenesten	Ja
2016–2017	576	Lovhjemmel for å ivareta rettighetene for fanger	Nei

De enkelte anmodningsvedtak omtales under det kapittelet temaet naturlig tilhører. Når det gjelder de vedtakene som ikke er omtalt i innstillingen, har komiteen foreløpig ingen merknader, og tar departementets oppfølging til orientering.

Komiteen vil understreke at komiteens merknader til anmodningsvedtakene ikke er å anse som Stortingets kontroll av regjeringens oppfølging av vedtakene, og således ikke kan erstatte den normale behandlingen gjennom den årlige meldingen til Stortinget om anmodnings- og utredningsvedtak.

2.4.3 Komiteens merknader til de enkelte budsjettkapitler innenfor ramme 8 (Forsvar)

Regjeringen Solberg la 7. oktober 2020 frem Prop. 1 S (2020–2021). I del II til Prop. 1 S (2020–2021) fra Forsvarsdepartementet gir regjeringen detaljerte beskrivelser av kapitler og poster, samt sine forslag til utgifter og inntekter for kapitlene innenfor rammeområde 8 militært forsvar.

KAP. 42 OMBUDSMANNENEMDA FOR FORSVARET

Det foreslås bevilget 7,6 mill. kroner på kap. 42 for 2021, jf. Prop. 1 S (2020–2021).

Komiteen viser til den foreslåtte bevilgningen på 7,6 mill. kroner for å dekke driftsutgifter til Ombudsmannensnemnda for Forsvaret i 2021 og registrerer at bevilgningsforslaget legger til grunn en lønnsvekst på 2 pst. sammenlignet med 2020.

Komiteen har ingen ytterligere merknader og slutter seg til forslaget.

KAP. 1700 OG 4700 FORSVARSDEPARTEMENTET

Det foreslås bevilget 1 635,5 mill. kroner på kap. 1700 for 2021, jf. Prop. 1 S (2020–2021).

Komiteen viser til at regjeringen under kap. 1700 post 1 foreslår en bevilgning til driftsutgifter i Forsvarsdepartementet på om lag 878,1 mill. kroner, og at dette nominelt utgjør en økning på om lag 48 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2020.

Komiteen viser til at kapittelet, i tillegg til Forsvarsdepartementets driftsutgifter, blant annet dekker

utgifter til den særskilte kompensasjonsordningen for veteraner, tilskudd til frivillige organisasjoner, forskning og utvikling, Norges tilskudd til NATOs ulike driftsbudsjetter samt uforutsette utgifter som trenger rask avklaring.

Komiteen viser til at post 1 dekker Forsvarsdepartementets ordinære driftsutgifter, utgifter til Forsvarets materielltilsyn, internrevisjonsfunksjonen i forsvarssektoren, Norges faste delegasjon til NATO, Militærmisjonen i Brussel, forsvarsråder, forsvarsattachéer og militærrådgivere ved norske utenriksstasjoner samt deler av den personlige staben til generalsekretæren i NATO. Komiteen viser videre til at posten dekker utgifter knyttet til blant annet beredskap, krisehåndtering og forsvarssektorens miljødatabase. Komiteen merker seg at regjeringen fra 2021 foreslår å innføre en ny kapittelstruktur under Forsvarsdepartementet, og at denne innebærer at en andel lønnsutgifter fra kap. 1761 post 1 er flyttet til kap. 1700 post 1.

Komiteen viser til at kap. 1700 videre omfatter post 21 Spesielle driftsutgifter, post 43 Til disposisjon for Forsvarsdepartementet, post 71 Overføringer til andre, post 73 Forskning og utvikling samt post 78 Norges tilskudd til NATOs og internasjonale driftsbudsjetter.

Komiteen viser til at regjeringen under kap. 4700 foreslår en nominell økning på 1,6 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2020. Komiteen merker seg at inntektene i all hovedsak gjelder viderefakturering av husleie og andre driftsutgifter knyttet til Forsvarsdepartementets lokaler på Akershus festning, samt brukerbetaling for tilkobling til Nasjonalt BEGRENSET Nett.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at det i budsjettforliket ble foreslått å øke presentsatsen i avbyråkratiserings- og effektivitetsreformen fra 0,5 pst. til 0,6 pst. Flertallet viser til at bevilgningen på post 1 under kap. 1700 og kap. 4700 foreslås redusert som følge av dette.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at Stor-

tinget i revidert nasjonalbudsjett for 2020 bevilget 3 mill. kroner til restaurering av en Gloster Gladiator 423, som var ett av flyene som bidro til forsinkelse av det tyske luftangrepet på Norge 9. april 1940, slik at kongefamilien kom seg unna. Flertallet understreker at de norske flyenes rolle 9. april 1940 er en viktig, men noe underkommunisert del av vår krigshistorie. Flertallet viser videre til at den frivillige stiftelsen som står for restaureringen, har samlet inn omkring 10 mill. kroner til restaureringsprosjektet, som må foregå i England og har en total kostnad på om lag 22 mill. kroner. Med en bevilgning på 4 mill. kroner i statsbudsjettet for 2021 vil man sikre at en kontrakt om ferdigstilling kan inngås og arbeidet fortsette. Flertallet foreslår på denne bakgrunn en bevilgning til restaureringen av Gloster Gladiator 423 med 4 mill. kroner over kap. 1700 post 71. Bevilgningen dekkes ved at kap. 1710 post 47 reduseres tilsvarende med 4 mill. kroner.

Komiteen er kjent med at stiftelsen Norwegian Spitfire Foundation arbeider for å restaurere, sette i flydyktig stand og returnere et norsk Spitfire IX (PL258) til Norge. Komiteen viser til Spitfire-flyenes historiske betydning og det bidrag de gav til alliert seier under andre verdenskrig. Komiteen viser til at Norwegian Spitfire Foundation leder arbeidet med å finne midler til restaurering, i samarbeid med blant andre Forsvarsmuseet, og har fått opplyst at restaureringsarbeidet kan skje gradvis, slik at man med selv relativt beskjedne beløp kan begynne restaureringen av flyet. Komiteen understreker norske jagerflyeres betydelige kamp og ofre under andre verdenskrig, og viktigheten av å ære og hedre nordmenn som gav sine liv i kampen for landets frihet og selvstendighet. Komiteen ser gjerne at regjeringen på denne bakgrunn vurderer å støtte prosjektet i Prop. 1 S (2021–2022).

Medlemene i komiteen frå Senterpartiet viser til Senterpartiet sitt alternative budsjett der det vert foreslått å løyve 5 mill. kroner til Norwegian Spitfire Foundation.

KAP. 1710 OG 4710 FORSVARSBYGG OG NYBYGG OG NYANLEGG

Det foreslås bevilget 7 984,4 mill. kroner på kap. 1710 for 2021, jf. Prop. 1 S (2020–2021).

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2020–2021) foreslår en bevilgning på 7 984,4 mill. kroner for 2021 på kap. 1710.

Komiteen viser til at Forsvarsbygg er et forvaltningsorgan underlagt Forsvarsdepartementet, med ansvar for å levere eiendomstjenester til forsvarssektoren og forvalte forsvarssektorens eiendommer, bygg og anlegg (EBA). Forsvarsbygg dekker sine utgifter gjennom husleie fra brukerne, betaling for utførte oppdrag og be-

vilgninger. Komiteen peker på at Forsvarsbygg gjennom modernisering og forvaltning av sektorens bygningsmasse og infrastruktur har en viktig rolle i å bidra til utvikling av Forsvarets operative evne.

Komiteen merker seg at kap. 4710 post 1 Driftsinntekter, for 2021 foreslås satt til 4 434,5 mill. kroner. Komiteen har notert seg at økningen for 2021 i hovedsak er en følge av økte inntekter relatert til NATO-finansierte prosjekter.

Komiteen har også merket seg at post 47 Salg av eiendom, er oppført med 109 mill. kroner og at nedgangen fra 2020 skyldes at det er færre salgbare objekter i avhendingsporteføljen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at det i budsjettforliket ble foreslått å øke presentsatsen i avbyråkratiserings- og effektivitetsreformen fra 0,5 pst. til 0,6 pst. Flertallet viser til at bevilgningen på post 1 og 21 under kap. 1710 og kap. 4710 foreslås redusert som følge av dette.

Et annet flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser videre til omtalen under kapittel 3.9 (Virksomheten for 2019 – Forsvarsbygg), s. 60:

«Verksemda til Forsvarsbygg er knytt til utvikling, drift, vedlikehald og avhending av eigedommar, bygningar og anlegg i forsvarssektoren. Forsvarsbygg har også ansvar for dei nasjonale festningsverka. Etaten gir råd til andre delar av offentlig sektor om vern og sikring av bygningar.»

Dette flertallet er innforstått med og sier seg enig i at Forsvarsbygg målretter midler til bruk på eiendom, bygg og anlegg som støtter den operative evnen til Forsvaret og en bærekraftig eiendomsportefølje. Dette flertallet har merket seg at Forsvarsbygg uttaler å vil le avhende

«eigedom Forsvaret ikke lenger har bruk for. Gjennom sal og miljøsanering bidrar Forsvarsbygg til at tidligere militære eigedommar blir tilgjengelege for ny sivil bruk.»

Dette flertallet vil påpeke at eiendommer og anlegg som ikke lenger har betydning for Forsvarets virksomhet, lett kan ende i en blindsoner. Dels kan slike eiendommer være bærere av viktig forsvars- og norges-historie, eller på annen måte representere viktig kulturhistorie, f.eks. arkitektur og beliggenhet. Det vil da være vanskelig å finne kjøpere i et egentlig marked, samtidig som det regelmessig vil hvile offentlige bevaringsbestemmelser på eiendommene, som ikke gjør dem reelt omsettelige. Dette flertallet vil også minne om at bygningene av grunner som anført tidligere, gjerne vil

medfølge store vedlikeholdsetterslep som i tillegg vil være pristrykkende, eller kreve betydelige midler til rehabilitering, hvis eiendommene skal kunne tilbys en større krets av kjøpere.

Dette flertallet vil anmode departementet om å gjennomgå denne kategorien av eiendommer, bygninger og anlegg og fremme en melding til Stortinget med en vurdering av hvordan disse eiendommene uten betydning for Forsvarets operative evne kan overføres fra Forsvarets budsjetter til f.eks. Kulturdepartementet, eller andre alternativer til dagens forvaltning.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, vil i særlig grad peke på Den gamle krigsskolen i Tollbugaten 10 i Oslo, som et eksempel på disse problemstillingene. Ifølge det opplyste vil det koste 350 mill. kroner å sette bygningen i fullgod stand, hvorav takutbedring er særlig presserende, til en anslått pris på 40 mill. kroner. Taket har vært «midlertidig» sikret med en presenningsløsning i 10 år. Samtidig har en stiftelse – Den Gamle Krigsskole – innsamlet private midler og utarbeidet en forretningsplan for utvikling og drift av eiendommen. Dette flertallet ser gjerne at disse overslagene vurderes nærmere.

Dette flertallet vil anmode departementet om å legge til rette for et samarbeid med stiftelsen om å overføre den fredede eiendommen på avtalte vilkår som sikrer mot videre forfall og muligheten for at eiendommens utearealer i større grad enn i dag kan bli tilgjengelig for innbyggerne.

Dette flertallet mener videre det bør vurderes å gi et startbidrag til stiftelsen, som sammen med innsamlede midler og samarbeidsavtaler med private kan begynne rehabiliteringen av bygningen.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, fremmer følgende forslag til vedtak:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for at den fredede eiendommen Tollbugata 10, slik den i dag fremstår, gis som gave til Stiftelsen Den Gamle Krigsskole for en symbolsk sum. Vilkåret skal være at stiftelsen utvikler denne eiendommen, som er spesielt rik på historiske og kulturelle verdier, slik at den blir tilgjengelig for allmennheten og dermed kan formidle betydningen den har hatt for norsk samfunnsutvikling.»

Medlemene i komiteen fra Arbeiderpartiet og Senterpartiet viser til at den gamle krigsskolen i Tollbugata 10 vert overdratt til den ideelle stiftinga Den Gamle Krigsskole. Den gamle krigsskolen er Noregs eldste akademiske institusjon og den første akademiske lærestaden i Norge kor kriteria for opptak

ikkje var bestemt av arv eller vart diktert frå København. Desse medlemene viser til at den gamle krigsskolen i Oslo har ein svært stor verdi for Forsvaret og for samfunnet vårt. Desse medlemene vil understreke at det er viktig at det vert løyvd midlar til stiftinga. På denne måten vil Forsvaret framleis kunne nytte bygget til dei føremål som har vore tidligare.

Medlemene i komiteen frå Senterpartiet viser til Senterpartiet sitt alternative budsjett der det vert føreslått å løyve 15 mill. kroner til stiftinga som skal drifte Den Gamle Krigsskolen.

Post 47 Nybygg og nyanlegg, kan overføres

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til merknad under kap. 1700 post 71, der det foreslås omdisponert 4 mill. kroner fra kap. 1710 post 47, Forsvarsbygg. Midlene omdisponeres for å bidra til restaurering av en Gloster Gladiator 423, et av flyene som bidro til forsinkelse av det tyske luftangrepet på Norge 9. april 1940.

KAP. 1716 FORSVARETS FORSKNINGSINSTITUTT

Det foreslås bevilget 244,4 mill. kroner på kap. 1716 for 2021, jf. Prop. 1 S (2020–2021).

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2020–2021) foreslår en bevilgning på 244,4 mill. kroner.

Komiteen mener at Forsvarets forskningsinstitutt (FFI) er en viktig aktør som spiller en nøkkelrolle som bidragsyter til innovasjon og kunnskapsbasert beslutningstaking i den norske forsvarsdebatten.

Komiteen erkjenner at endringene i norsk forsvar i årene som kommer vil bety at FFI vil innta en stadig viktigere rolle som kunnskapsinstans for å understøtte disse endringene.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at det i budsjettforliket ble foreslått å øke proSENTSatsen i avbyråkratiserings- og effektivitetsreformen fra 0,5 pst. til 0,6 pst. Flertallet viser til at bevilgningen på post 51 under dette kapitlet foreslås redusert som følge av dette.

KAP. 1720 OG 4720 FORSVARET

Det foreslås bevilget 30 687,7 mill. kroner på kap. 1720 for 2021, jf. Prop. 1 S (2020–2021).

Komiteen merker seg at regjeringen fra 2021 foreslår å innføre ny kapittelstruktur under Forsvarsdepartementet, som innebærer at bevilgninger under kap. 1720 Felleskapasiteter i Forsvaret, kap. 1731 Hæren, kap. 1732 Sjøforsvaret, kap. 1733 Luftforsvaret, kap.

1734 Heimevernet, kap. 1790 Kystvakten, kap. 1792 Norske styrker i utlandet, samt en andel lønnsmidler fra kap. 1760 Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold, post 1 er samlet under nytt kap. 1720 Forsvaret.

Komiteen tar til orientering at sammenliknet med tidligere års budsjettproposisjoner vil regjeringen fortsatt gi informasjon om alle driftsenhetene som inngår i kapitlet, og alle driftsenhetene har derfor egen omtale hvor også vesentlige endringer i ansvar, oppgaver, satsinger og eventuelle innsparinger er beskrevet.

Post 1 Driftsutgifter

Komiteen noterer at hensyntatt sammenslåingen av kapitlene 1720, 1731, 1732, 1733, 1734, 1790 og 1792, foreslås posten økt nominelt med 1 047,7 mill. kroner sammenliknet med saldert budsjett for 2020. Komiteen merker seg at det i nominell endring inngår at Forsvaret skal effektivisere for 163,1 mill. kroner i 2021. Komiteen noterer at budsjettet for Forsvaret foreslås økt med 1 350,9 mill. kroner til tiltak i regjeringens forslag til ny langtidsplan. Hensyntatt tekniske endringer, kompensasjoner og effektivisering, foreslås det en økning til Forsvaret med 845,4 mill. kroner.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at det i budsjettforliket ble foreslått å øke proSENTSatsen i avbyråkratiserings- og effektivitetsreformen fra 0,5 pst. til 0,6 pst. Flertallet viser til at bevilgningen på post 1 under kap. 1720 og kap. 4720 foreslås redusert som følge av dette.

Flertallet viser til budsjettenigheten mellom de fire partiene, der det blir foreslått å bevilge ytterligere 253 mill. kroner for å forsere en økning i antall årsverk i Forsvaret til 310 i 2021. Flertallet viser til at beløpet inkluderer ti nye spesialiststillinger i Cyberforsvaret. Øvrige årsverk innrettes i tråd med anbefalingene i forsvarssjefens fagmilitære råd.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet ønsker å styrke bemanningssituasjonen i Forsvaret. Både Luftforsvaret, Hæren og Sjøforsvaret har store utfordringer knyttet til bemanningssituasjonen. Styrking av ressurser til øving og trening er nødvendig for å bedre den operative kapasiteten i Forsvaret. Styrking av tilstedeværelse i våre havområder og luftrom er nødvendig for å sikre suverenitetshevdelse og ressursovervåking.

Disse medlemmer mener behovet for styrking av Cyberforsvaret og spesialstyrkene er økende som følge av større usikkerhet i verden og stadig endrede truselsbilder. Også flere fellesfunksjoner har behov for styrking av bemanningen, derfor ønsker disse medlemmer å tilføre midler til dette.

Stadige trusler mot norske interesser i cyberdomenet og i samfunnet for øvrig, fordrer at våre sikkerhetstjenester har ressurser og kompetanse til å forebygge og begrense skadelige hendelser. Disse medlemmer mener NSM må styrkes økonomisk for å sikre at organisasjonen har tilstrekkelig bemanning og midler for å løse sine oppdrag.

Medlemene i komiteen frå Senterpartiet viser til at Senterpartiet vil styrke materiell- og forsyningsberedskapen i Forsvaret i 2021. Dette vil bidra til å styrke beredskapen, særskilt for Hæren og Sjøforsvaret. I ei tid med samanfallande omstende, behov og interesser knytt til den globale pandemien og den tryggleikspolitiske situasjonen, vil Senterpartiet engasjere norsk industri til å støtte Forsvaret med beredskapsbygging. Sjøforsvaret treng nye fartøy, og eksisterande fartøy skal vedlikehaldast og oppgraderast. Desse medlemene vil peike på at Sjøforsvaret treng å få utarbeidd ei standardisert fartykklass, som kan utrustast til ulike føremål, til dømes for å erstatte Reineklassa for Kystforsvaret eller fartøy knytt til system for minerydding. Desse medlemene viser til at det langs kysten er mange verft som treng oppdrag. Framskunding av slike prosjekt, oppgradering og vedlikehald vil tene både Sjøforsvaret og arbeidsplassar langs kysten.

Desse medlemene viser til at Hæren skal vekse og har behov for meir ammunisjon, kampluftvern og oppgradering av køyretøy. Desse medlemene viser til Senterpartiet sitt alternative budsjett der ein foreslår å løyve 880 mill. kroner meir til å forbetre forsynings- og materiellberedskapen i Forsvaret, samt styrke norsk forsvarsindustri.

Kultur

Komiteen merker seg at Forsvarets musikk videreføres med fem profesjonelle korps, og at bevilgningen til Forsvarets musikk foreslås videreført på 2020-nivå.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at iverksettingen av modellen for deling av finansieringen av forsvarskorpene mellom Kulturdepartementet og Forsvarsdepartementet risikerer å ende med betydelig kutt i budsjettet til Forsvarets musikk. Disse medlemmer viser derfor til Arbeiderpartiets alternative budsjett, hvor bevilgningen til Forsvarets musikk foreslås styrket med 10 mill. kroner.

Hæren

Komiteen tar til etterretning at etableringen av et jegerkompani i grensevaktbataljonen på Garnisonen i Sør-Varanger (GSV) fortsetter gjennom en gradvis oppbygging mot full operativ kapasitet innen 2022. Artilleribataljonen fortsetter oppbyggingen i henhold

til plan for etableringen av kampluftvern og innfasing av nye artilleriskyts.

Komiteen merker seg at regjeringen i 2021 legger opp til å styrke vertslandsstøtten og understøttelsen av trening, øving og samvirke i Norge mellom Hærens avdelinger og utvalgte allierte som vil være aktuelle i forsterkningsøyemed.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at Hæren må tilføres nye stridsvogner så snart som mulig, det er behov for både ny kampstridsvogner og flere typer CV-90 for å sikre kampkraft. Hæren må starte oppbemanning allerede i 2021. Hærens aktivitet og felles øvelser med andre grener må økes. Opsjonen for anskaffelser av flere K9-systemer bør effektueres for å sikre at Hæren tilføres det nødvendige antall i takt med oppbyggingen av Brigaden.

Medlemene i komiteen frå Senterpartiet viser til at Senterpartiet gjennom sitt alternative forsvarsbudsjett vil sikre ein sterk og robust hær. Hæren er i dag underbemanna og har kritiske manglar. Naudsyn-te investeringar som eit samla storting har vedteke, og som Senterpartiet gong etter gong har føreslått i dei årlege budsjetta, er framleis ikkje sette i gong. Førre stortingsperiode fekk Hæren berre om lag halvparten av investeringsmidlane den etter planen skulle få. Desse medlemene viser til at det trengs store investeringar i Hæren. Dette tek Senterpartiet konsekvensen av. Senterpartiet føreslår å løyve 800 mill. kroner meir til Hæren enn det regjeringa har føreslått. Med desse midlane kan Hæren setje i gang arbeidet med investeringar i mellom anna stridsvogner og helikopter. Senterpartiet vil sikre at Hæren skal få nye eigne helikopter, stasjonert på Bardufoss.

Desse medlemene merkar seg at i den nyleg vedtekne langtidsplanen for Forsvaret vart det heller ikkje denne gong fatta vedtak om å kjøpe stridsvogner til Hæren i førstkomande fireårsperiode. Dette meiner desse medlemene er alvorleg for Hærens kapasitet. Stridsvogner er hovudkampsystemet i den mekaniserte brigaden, og det er ikkje akseptabelt å vente mange år før Hæren har kampklare stridsvogner. Desse medlemene meiner at regjeringa må framskande kjøp av stridsvogner og starte prosessen allereie i 2021. Desse medlemene viser til Senterpartiet sitt alternative budsjett der det vert føreslått 300 mill. kroner i 2021 til å starte denne prosessen med innkjøp av stridsvogner til Hæren.

Desse medlemene viser til at talet på gjennomsnittleg øvingsdøgn i avdelingane var lågare i 2019 enn i 2014. Senterpartiet vil sikre fleire øvingar av framifrå kvalitet og auke oppsettingsgraden i Brigaden for å møte NATOs styrkemål. Dette vil styrke beredskapen og forsvarsevna. Senterpartiet vil også starte etablering av

ein kadrebasert Brigade Sør. Desse medlemene viser til at Senterpartiet i sitt alternative budsjett føreslår å løyve 20 mill. kroner i 2021 til å starte planlegginga av ein Brigade Sør.

Sjøforsvaret

Komiteen noterer at regjeringen foreslår en levetidsforlengelse av Alta- og Oksøy-klassen mineryddefar-tøyer til nye autonome kapasiteter er operative.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener Sjøforsvaret må tilføres erstatningskapasitet etter tapet av Helge Ingstad, derfor avsettes 200 mill. kroner til et prosjekt for å finne en erstatning for kapasitetstapet. Sjøforsvaret må også tilføres flere mannskaper allerede fra 2021. Sjøforsvarets aktivitet og felles øvelser med andre grener må økes.

Luftforsvaret

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, merker seg at Stortingets vedtak om delt helikopterløsning med 15 Bell 412 transporthelikoptre lokalisert på Rygge og tre helikoptre på Bardufoss, skal kunne gi full effekt fra 2022.

Komiteen noterer at en delt helikopterløsning medfører et økt behov for driftsmidler, herunder til økt antall årsverk.

Komiteen noterer at det er satt av omstillingsmidler for Luftforsvaret for å legge til rette for utskifting av hovedsystemer, etableringen av 334 skvadron (NH90) som en del av kampsystemet Fritjof Nansenklasse-fregatt på Haakonsværn orlogsstasjon i Bergen, styrking av 337 skvadron (NH90) på Bardufoss og nedleggelse av Kjevik leir.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet merker seg at Luftforsvaret er inne i en tid med store endringer, nye flytyper skal fases inn og russisk aktivitet i våre nærområder øker. Derfor ønsker disse medlemmer å styrke bemanningen allerede i 2021, samtidig som aktiviteten og felles øvelser med andre grener må økes.

Heimevernet

Komiteen merker seg at regjeringen foreslår å fortsette å legge til rette for økt evne til objektsikring i HV og legger til grunn et fortsatt høyt nivå på øving av hele HVs områdestruktur. Komiteen tar til etterretning at de fleste avdelingene i HVs struktur vil nå full oppfyllingsgrad i 2020, men at i Finnmark og enkelte andre områder er rekruttering av personell til første-gangstjeneste utfordrende. Prøveordningen med seks måneders førstegangstjeneste ved Garnisonen i Porsanger for vernepliktige fra Finnmark, som etter endt ut-

danning overføres direkte til HV-17, har så langt hatt god effekt og vil bli videreført.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at Heimevernet mangler over 3000 mannskaper, og mener at disse må tilføres så raskt som mulig. Det må også bevilges mer penger til aktivitet, slik at alle er sikret en form for årlig trening.

Medlemene i komiteen frå Senterpartiet vil sikre eit sterkt heimevern med nærvære i heile landet gjennom eit løft for Heimevernet. Regjeringa har i si periode lagt ned Sjøheimevernet og redusert Heimevernet med 5 000 soldatar til 40 000. Desse medlemene vil vidare peike på at det manglar om lag 4 000 soldatar i styrkestrukturen i Heimevernet i dag for å fylle opp strukturen på om lag 40 000 soldatar. I skriftleg spørsmål datert 19. august 2020 frå Senterpartiet til forsvarsministeren der det vart bedt om oversikt på talet på soldatar og tilsette i Heimevernet per dags dato, konstaterte forsvarsministeren at:

«Heimevernet har ei dekningsgrad på 90,43 pst. i styrkestrukturen som er på om lag 40.000 soldatar.»

Desse medlemene merker seg at regjeringa ikkje har følgd opp Stortinget sitt vedtak frå Innst. 50 S (2017–2018).

«Stortinget ber regjeringa sikre at Heimevernet har 40 000 soldatar inkludert områdestruktur og innsatsstyrker. Det foretas en ny politisk vurdering etter at regjeringa har innhentet en helhetlig faglig vurdering av Heimevernets behov for bemanning, trening og utstyr for å løse sine oppgaver samt hvordan sikring og vakthold av objekter i kystsonen best kan ivaretas etter nedleggelsen av Sjøheimevernet.»

Desse medlemene understreker at det trengs ressursar til meir trening og øving samt meir materiell i Heimevernet. Desse medlemene viser til Senterpartiet sitt alternative budsjett der ein foreslår å styrkje Heimevernet med 200 mill. kroner for å sikre fleire soldatar i Heimevernet, samt meir trening og moderne våpen og utstyr.

Kystvakten

Komiteen noterer at regjeringa foreslår å videreføre den åttende besetningen til Ytre kystvakt. Aktiviteten i 2021 vil være på et normalt nivå for strukturen. Kystvakten overtok fra 1. januar 2020 ansvaret for å ivareta den nasjonale slepeberedskapen på vegne av Samferdselsdepartementet. Oppgaven videreføres i 2021.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet mener at Kystvakten (KV) må tilføres helikopterkapasitet eventuelt gjennom innleie. Patruljeaktiviteten må økes og ressursforvaltningen

prioriteres. Mannskapssituasjonen må bedres, og derfor bør KV tilføres nye årsverk allerede i 2021.

Forsvarets spesialstyrker

Komiteen merker seg at Forsvarets spesialstyrker (FS) også i 2021 vil ivareta nasjonal beredskap og samtidig bidra i internasjonale operasjoner. Evnen til å bistå politiet på anmodning, innenfor avklarte ansvarsforhold og med tilgjengelige ressurser, vil også i 2021 ha høy prioritet.

Cyberforsvaret

Komiteen noterer at det foreslås videre å fortsette styrkingen av materielldriften.

Forsvarets logistikkorganisasjon (FLO)

Komiteen tar til etterretning at satsingen på forsyningsberedskap økes betydelig for å bedre Forsvarets utholdenhet i krise og væpnet konflikt.

Forsvarets sanitet (FSAN)

Komiteen merker seg at det sivilt-militære samarbeidet skal styrkes og herunder spesielt vektlegge utviklingen av en bærekraftig kompetansestruktur som evner å understøtte operativ evne i fred, krise og krig.

Komiteen noterer at FSAN vil legge til rette for jevnlig kartlegginger av fysisk og psykisk helse for personell som har deltatt i internasjonale operasjoner inntil åtte år etter avsluttet tjeneste.

Forsvarets høgskole

Komiteen merker seg at regjeringa foreslår noe økte utdanningskvoter ved Forsvarets høgskole i samsvare med regjeringens forslag til ny langtidsplan.

Norske styrker i utlandet

Komiteen noterer at Norge også i 2021 vil bidra aktivt til internasjonal innsats. Regjeringa vil videreføre innsatsen mot internasjonal terrorisme, med hovedvekt på de norske bidragene til Operation Inherent Resolve og Resolute Support Mission.

Post 70 Tilskudd Afghan National Army Trust Fund

Komiteen noterer at det internasjonale samfunns finansiering av de afghanske sikkerhetsstyrkene kanaliseres blant annet gjennom Afghan National Army (ANA) Trust Fund (støttefond). For 2021 vil Norges andel utgjøre 60 mill. kroner.

Post 71 Overføringer til andre

Komiteen merker seg at posten omhandler tilskuddsmidler til veteranrelatert virksomhet, og midler tildeles veteranorganisasjonene i form av drifts- og prosjektstøtte etter søknad. Komiteen noterer at samlet

bevilgning på posten foreslås videreført på om lag samme nivå som i saldert budsjett for 2020.

KAP. 1735 ETTERRETNINGSTJENESTEN

Det foreslås bevilget 2 365,6 mill. kroner på kap. 1735 for 2021, jf. Prop. 1 S (2020–2021).

Komiteen merkar seg at regjeringa i Prop. 1 S (2020–2021) foreslår å løyve 2 365,6 mill. kroner til Etterretningstenesta. Komiteen noterar seg at løyvinga til Etterretningstenesta vert foreslått auka med 176,8 mill. kroner samanlikna med saldert budsjett for 2020, i tråd med prioriteringar i Prop. 14 S (2020–2021) Langtidsplan for forsvarssektoren.

Komiteen sluttar seg til at ei relevant og effektiv utanlandsetterretningsteneste er svært viktig for å sikre ei god situasjonsforståing og eit relevant avgjerdsgrunnlag for norske styresmakter. Komiteen viser til at Stortinget vedtok ny etterretningslov i juni 2020, som trer i kraft frå 1. januar 2021. Lova er tilpassa ei ny teknologisk røyndom og legg til rette for at etterretningstenesta kan følgje trusselaktørar i det digitale rom.

Fleiralet i komiteen, alle unnateke medlemen frå Sosialistisk Venstreparti, vil samstundes understreke at lova tek i vare personvernet samt demokratiske og rettsstatlege verdiar.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at det under behandlingen av den nye etterretningsloven var bred enighet om at lovverket som regulerer disse tjenestene, burde oppdateres. Dette medlem er imidlertid svært kritisk til lovens kapitler 7 og 8 om tilrettelagt innhenting, og viser til behandlingen av loven, hvor det kom frem tungtveiende motargumenter mot disse av personvern hensyn. Dette medlem viser til at implementeringen av de ovennevnte kapitlene nå er utsatt på ubestemt tid grunnet en rekke dommer i EU-domstolen som trekker kapitlenes lovligheit i tvil, og forventer at regjeringa kommer tilbake med en egen sak til Stortinget om dette.

Komiteen viser til at Etterretningstenesta i 2021 vil prioritere implementering av ny etterretningstenestelov, og vil i utføringa av oppgåvene sine særleg prioritere tilhøve av tyding for nasjonal tryggleik.

Komiteen vil understreke viktigeita av nært samarbeid mellom Etterretningstenesta, Politiets sikkerheitsteneste (PST), Kripos og Nasjonal sikkerheitsmyndighet (NSM) gjennom Felles cyberkoordinatorsenter (FCKS) for å styrke evna til å motverke trugs mål frå det digitale rom. Komiteen vil også løfte fram tydinga av at Etterretningstenesta og PST gjennom felles kontraterrorssenter (FKTS) sikrar eit effektivt samarbeid på kontraterrorfeltet samt handtering av grenseover-skridande trugs mål.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at det i budsjettforliket ble foreslått å øke prosentsatsen i avbyråkratiserings- og effektivitetsreformen fra 0,5 pst. til 0,6 pst. Flertallet viser til at bevilgningen på post 21 under dette kapitlet foreslås redusert som følge av dette.

KAP. 1760 OG 4760 FORSVARSMATERIELL OG STØRRE ANSKAFFELSER OG VEDLIKEHOLD

Det foreslås bevilget 20 711,8 mill. kroner på kap. 1760 for 2021, jf. Prop. 1 S (2020–2021).

Komiteen viser til at regjeringa under kap. 1760 foreslår en bevilgning på om lag 20 711,8 mill. kroner. Komiteen merker seg at dette utgjør en nominell økning på i overkant av 8 300 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2020.

Komiteen merker seg at regjeringa fra 2021 foreslår å innføre en ny kapittelstruktur under Forsvarsdepartementet, og at denne innebærer at bevilgninger under kap. 1761 Nye kampfly med baseløsning splittes opp og fordeles på henholdsvis kap.1700 post 1, kap. 1710 post 47, kap. 1720 post 1 og kap. 1760 post 1 og 45, jf. omtale under kap. 1761.

Komiteen viser til at regjeringa i 2021 legger opp til betydelige utbetalinger til nye kampfly, nye maritime patruljefly, nye ubåter og nye kystvakt fartøyer. Komiteen viser vidare til at utbetalingene fortsetter til blant annet NH90-helikoptre og til anskaffelse av forskjellige pansrede kjøretøy til Hæren.

Komiteen viser til at kap. 1760 omfatter post 1 Driftsutgifter, post 44 Fellesfinansierte investeringer, nasjonalfinansiert andel, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, post 48 Fellesfinansierte investeringer, fellesfinansiert andel samt post 75 Fellesfinansierte investeringer, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet. Komiteen viser for øvrig til proposisjonens del I, 4. Investeringer, for en oversikt over større materielleprosjekter i Forsvaret.

Komiteen viser til at regjeringa under kap. 4760 foreslår en nominell økning på om lag 118 mill. kroner sammenlignet med saldert budsjett 2020.

Komiteen merker seg at det pågår en prosess med å avhende et antall F-16 jagerfly, hvilket vil kunne gi inntekter fra og med 2021. Komiteen understreker at flyene som er aktuelle for salg i 2021, utelukkende er fly som er tatt ut av Forsvarets operative drift og overlevert Forsvarsmateriell for avhending. Komiteen viser til at dette materiellet er underlagt bestemmelser fra amerikanske myndigheter ved salg, og at et potensielt salg er avhengig av at godkjenning fra amerikanske myndigheter foreligger. Komiteen merker seg at det på bakgrunn av denne betingelsen ikke er budsjettert med inntekter fra et eventuelt salg i 2021. Komiteen mer-

ker seg at post 1 under kap. 4760 foreslås videreført på om lag samme nivå som i 2020.

Komiteen merker seg at kap. 4760, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, inntekter, omfatter inntekter knyttet til fakturering av utlegg for Kongsberg Aviation Maintenance Services (KAMS). KAMS, tidligere AIM, skal sette opp motordepot i Norge for F35. Komiteen viser til at utstyret som er nødvendig for å etablere motordepotet, kun kan kontraheres mellom stater. Komiteen merker seg videre at posten omfatter brukerbetaling for Nasjonalt BEGRENSET Nett (NBN) som Forsvarsdepartementet drifter på vegne av departementsfellesskapet.

Komiteen viser til at kap. 4760, post 48 Fellesfinansierte investeringer, inntekter, foreslås videreført på samme nivå som saldert budsjett for 2020. Komiteen merker seg at posten omfatter refusjoner fra NATO i forbindelse med NATOs investeringsprogram for sikkerhet i Norge. Inntektene blir justert hvert år ut fra forventet fremdrift og forbruk i allerede godkjente prosjekter. Inntektene på post 48 er i hovedsak knyttet til refusjon av utgifter på kap. 1760 post 48. Komiteen merker seg at refusjon fra NATO på prosjekter som er prefinansiert, også vil bli inntektsført på kap. 4760 post 48.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at det i budsjettforliket ble foreslått å øke prosentatsen i avbyråkratiserings- og effektivitetsreformen fra 0,5 pst. til 0,6 pst. Flertallet viser til at bevilgningen på post 1 under kap. 1760 og 4760 foreslås redusert som følge av dette.

Et annet flertall, komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Senterpartiet, viser til at ved behandlingen av Innst. 360 S (2019–2020) vedtok Stortinget en tilleggsbevilgning på 50 mill. kroner for å fremskynde planlagte kjøp av produkter og tjenester fra små og mellomstore teknologibedrifter. Finanskomiteens flertall la også til grunn at Forsvarsdepartementet omprioriterer eventuelle ledige midler til samme formål dersom det er mulig. Dette flertallet mener det fortsatt er viktig å sikre overlevelse for de mindre teknologibedriftene som leverer egne produkter/tjenester direkte til forsvarssektoren. Dette flertallet ber derfor om at departementet, i tråd med anmodningen fra flertallet i finanskomiteen, omprioriterer ledige midler i 2020 til dette formålet.

Dette flertallet er også opptatt av effektene tilleggsbevilgningen på 50 mill. kroner har hatt for å sikre overlevelse for de mindre teknologibedriftene. Dette flertallet ber derfor om at regjeringen, på egnet måte og så raskt som mulig, orienterer Stortinget om til hvilke formål (anskaffelser) midlene ble disponert, hvilke be-

drifter som har blitt tildelt oppdrag og hvordan ordningen har bidratt til å sikre overlevelse for små og mellomstore teknologibedrifter som leverer egne produkter/tjenester direkte til forsvarssektoren.

Dette flertallet viser til at ved behandlingen av Innst. 360 S (2019–2020) merket flertallet seg at regjeringen foreslo å øke støtten til forsvarsrelatert forsknings- og utviklingsarbeid hos norsk industri og næringsliv. Dette flertallet viste i denne forbindelse til at en enstemmig utenriks- og forsvarskomite i Innst. 185 S (2015–2016), jf. Meld. St. 9 (2015–2016) Nasjonal Forsvarsindustriell Strategi, ga uttrykk for følgende:

«Komiteen er enig i at forskning og utvikling i Forsvarssektoren bør innrettes mot spesifikke teknologier og produkter det norske forsvaret trenger og som samtidig kan ha en bredere anvendelse innenfor NATO. Komiteen legger til grunn at dette innebærer en satsing på forskning og utvikling innenfor de åtte teknologiområdene.»

Dette flertallet påpekte at det er et betydelig etterslep som følge av at FoU-investeringene i Forsvaret ikke har blitt trappet opp som forutsatt og forutsatte derfor at regjeringen kom tilbake med forslag om ytterligere økninger i forslaget til statsbudsjett for 2021.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet er derfor tilfredse med regjeringens forslag om å styrke «gammel» kap. 1700 post 73 med 58,2 mill. kroner og å bruke inntil 116 mill. kroner på støtteordningen for små og mellomstore bedrifter som ønsker å utvikle forsvarsteknologi.

Disse medlemmer understreker imidlertid at det fortsatt er et betydelig etterslep i forhold til ambisjonen om en satsing på forskning og teknologiutvikling innenfor de åtte teknologiske kompetanseområdene. Tempoet i den teknologiske utviklingen, og det at departementet i langtidsplanen legger opp til i større grad å utnytte innovasjonspotensialet i de små og mellomstore teknologibedriftene, styrker ytterligere behovet for å satse på forsvarsteknologisk FoU. Disse medlemmer forutsetter derfor at FoU-støtteordningen for små og mellomstore bedrifter ytterligere trappes opp fra 2022.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Senterpartiet, fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen, på egnet måte og så raskt som mulig, orientere Stortinget om til hvilke formål (anskaffelser) tilleggsbevilgning på 50 mill. kroner for å fremskynde planlagte kjøp av produkter og tjenester fra små og mellomstore teknologibedrifter ble disponert, hvilke bedrifter som har blitt tildelt oppdrag og hvordan ordningen har bidratt til å sikre overlevelse for

små og mellomstore teknologibedrifter som leverer egne produkter/tjenester direkte til forsvarssektoren.»

Kap 1760 Post 1 Driftsutgifter

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til budsjettenigheten mellom de fire partiene, der det blir foreslått å bevilge 1 mill. kroner slik at Norge kan slutte seg til Det europeiske forsvarsfondet i 2021.

KAP. 1791 OG 4791 REDNINGSHELIKOPTERTJENESTEN

Det foreslås bevilget 822,7 mill. kroner på kap. 1791 for 2021, jf. Prop. 1 S (2020–2021).

Komiteen viser til at det foreslås bevilget 822,7 mill. kroner på kap. 1791, jf. Prop. 1 S (2020–2021), samt en inntekt på 727,045 mill. kroner på kap. 4791, jf. Prop. 1 S (2020–2021), som reflekterer fordelingsnøkkelen for utgiftene til Redningshelikoptertjenesten, fordelt mellom Justis- og beredskapsdepartementet og Forsvarsdepartementet.

Komiteen anerkjenner den avgjørende rollen Redningshelikoptertjenesten utøver for å sikre norsk beredskap, og dens innsats for å redde liv gjennom over tusen søks-, rednings- og ambulanseoppdrag i året. Komiteen merker seg at de nye AW101-helikoptrene nå er under innfasing ut 2022, og at vedlikeholds- og modifiseringsprogrammet SK 2020 for dagens Seas King-redningshelikoptre videreføres i 2021. Komiteen noterer seg at det meldes om utfordringer med å utvikle og sertifisere de nye redningshelikoptrene fra leverandørens side, og at situasjonen med koronaviruset gjør innfasingen mer krevende.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti, viser til at det i budsjettforliket ble foreslått å øke prosentsatsen i avbyråkratiserings- og effektivitetsreformen fra 0,5 pst. til 0,6 pst. Flertallet viser til at bevilgningen på post 1 under kap. 1791 og kap. 4791 foreslås redusert som følge av dette.

KAP. 4799 MILITÆRE BØTER

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2018–2019) foreslår en inntekt på 0,5 mill. kroner.

3. Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen reversere den foreslåtte omleggingen av kapittelstruktur for forsvarsbudsjettet.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen påse at Norfund trekker sine investeringer ut av kommersielt drevne skolekjetter.

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen utrede og lage en handlingsplan for hvordan Norge kan nå målet om å øke den årlige klimafinansieringen til 65 mrd. kroner.

4. Komiteens tilråding

Komiteens tilråding A og B fremmes av komiteens medlemmer fra Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Komiteens tilråding C I fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Venstre og Kristelig Folkeparti.

Komiteens tilråding C II fremmes av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Fremskrittspartiet og Senterpartiet.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Stortinget til å gjøre slike

v e d t a k :

A.

Rammeområde 4

(Utenriks)

I

På statsbudsjettet for 2021 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
100		Utenriksdepartementet		
	1	Driftsutgifter	2 452 408 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	38 616 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	25 522 000	
	70	Erstatning av skader på utenlandske ambassader	1 156 000	
	71	Hjelp til norske borgere i utlandet	196 000	
103		Regjeringens representasjon		
	1	Driftsutgifter	67 307 000	
104		Kongefamiliens offisielle reiser til utlandet		
	1	Driftsutgifter	10 331 000	
115		Næringsfremme, kultur og informasjon		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70 og 71</i>	13 179 000	
	70	Kultur- og informasjonsformål, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	28 752 000	
	71	Næringsfremme, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	8 070 000	
116		Internasjonale organisasjoner		
	70	Pliktige bidrag	1 418 050 000	
117		EØS-finansieringsordningene		
	77	EØS-finansieringsordningen 2014 21, <i>kan overføres</i>	3 036 000 000	
	78	Den norske finansieringsordningen 2014 21, <i>kan overføres</i>	2 678 000 000	
118		Utenrikspolitiske satsinger		
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, kan nyttes under post 70, 71, 72 og 73</i>	94 960 000	
	70	Nordområdetiltak, samarbeid med Russland og atomsikkerhet, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	254 281 000	
	71	Globale sikkerhetsspørsmål, <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	11 889 000	
	72	Nedrustning, ikke-spredning og kjernefysisk sikkerhet mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	14 886 000	
	73	Klima, miljøtiltak og hav mv., <i>kan overføres, kan nyttes under post 21</i>	22 392 000	
	74	Forskning, dialog og menneskerettigheter mv.	54 290 000	
140		Utenriksdepartementet		
	1	Driftsutgifter	1 709 607 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	136 142 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	37 570 000	
141		Direktoratet for utviklingssamarbeid (Norad)		
	1	Driftsutgifter	290 956 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	23 873 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
144		Norsk senter for utvekslingsamarbeid (Norec)		
	1	Driftsutgifter	54 767 000	
	70	Utvekslingsordninger, <i>kan overføres</i>	115 477 000	
150		Humanitær bistand		
	70	Nødhjelp og humanitær bistand, <i>kan overføres</i>	4 778 354 000	
	71	Verdens matvareprogram (WFP), <i>kan overføres</i>	800 000 000	
	72	FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR)	680 000 000	
151		Fred, sikkerhet og globalt samarbeid		
	70	Fred og forsoning, <i>kan overføres</i>	408 260 000	
	71	Globale sikkerhetsspørsmål og nedrustning, <i>kan overføres</i>	270 060 000	
	72	Stabilisering av land i krise og konflikt, <i>kan overføres</i> ...	864 829 000	
	73	FN og globale utfordringer, <i>kan overføres</i>	218 138 000	
	74	Pliktige bidrag til FN-organisasjoner mv., <i>kan overføres</i>	274 690 000	
152		Menneskerettigheter		
	70	Menneskerettigheter, <i>kan overføres</i>	633 817 000	
	71	FNs høykommissær for menneskerettigheter (OHCHR), <i>kan overføres</i>	165 000 000	
159		Regionbevilgninger		
	70	Midtøsten og Nord-Afrika, <i>kan overføres</i>	589 011 000	
	71	Europa og Sentral-Asia, <i>kan overføres</i>	776 134 000	
	72	Afghanistan, <i>kan overføres</i>	475 241 000	
	75	Afrika, <i>kan overføres</i>	2 177 693 000	
	76	Asia, <i>kan overføres</i>	483 503 000	
	77	Latin-Amerika og Karibia, <i>kan overføres</i>	177 339 000	
160		Helse		
	70	Helse, <i>kan overføres</i>	3 681 186 000	
	71	Verdens helseorganisasjon (WHO), <i>kan overføres</i>	235 500 000	
	72	FNs aidsprogram (UNAIDS), <i>kan overføres</i>	45 000 000	
161		Utdanning, forskning og faglig samarbeid		
	70	Utdanning, <i>kan overføres</i>	1 978 798 000	
	71	Forskning, <i>kan overføres</i>	76 298 000	
	72	Kunnskapsbanken og faglig samarbeid, <i>kan overføres</i> ..	683 714 000	
162		Næringsutvikling, landbruk og fornybar energi		
	70	Næringsutvikling og handel, <i>kan overføres</i>	452 736 000	
	71	Matsikkerhet, fisk og landbruk, <i>kan overføres</i>	815 966 000	
	72	Fornybar energi, <i>kan overføres</i>	399 000 000	
	73	Det internasjonale finansieringsinstituttet (IFC), <i>kan overføres</i>	124 000 000	
	75	Norfund – tapsavsetning	438 288 000	
163		Klima, miljø og hav		
	70	Miljø og klima, <i>kan overføres</i>	1 128 218 000	
	71	Bærekraftige hav og tiltak mot marin forsøpling, <i>kan overføres</i>	331 967 000	
164		Likestilling		
	70	Likestilling, <i>kan overføres</i>	158 319 000	
	71	FNs organisasjon for kvinners rettigheter og likestilling (UN Women), <i>kan overføres</i>	100 300 000	
	72	FNs befolkningsfond (UNFPA)	453 600 000	
	73	Sårbare grupper, <i>kan overføres</i>	522 000 000	
170		Sivilt samfunn		
	70	Sivilt samfunn, <i>kan overføres</i>	2 028 471 000	
171		FNs utviklingsarbeid		

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
	70	FNs utviklingsprogram (UNDP)	397 400 000	
	71	FNs barnefond (UNICEF)	426 600 000	
	72	FNs fellesfond for bærekraftig utvikling, <i>kan overføres</i> .	70 000 000	
	73	Internasjonale rekrutteringer og tilskudd til andre tiltak i FN, <i>kan overføres</i>	59 099 000	
172		Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette		
	70	Verdensbanken, <i>kan overføres</i>	1 086 000 000	
	71	Regionale banker og fond, <i>kan overføres</i>	847 000 000	
	72	Strategisk samarbeid, <i>kan overføres</i>	90 000 000	
	73	Gjeldslette, <i>kan overføres</i>	355 700 000	
179		Flyktningtiltak i Norge		
	21	Spesielle driftsutgifter	550 402 000	
480		Svalbardbudsjettet		
	50	Tilskudd	377 978 000	
481		Samfunnet Jan Mayen		
	1	Driftsutgifter	56 052 000	
Totale utgifter				44 340 338 000
Inntekter				
3100		Utenriksdepartementet		
	1	Diverse gebyrer ved utenriksstasjonene	36 629 000	
	2	Gebyrer for utlendingssaker ved utenriksstasjonene	131 201 000	
	5	Refusjon spesialutsendinger mv.	45 266 000	
3481		Samfunnet Jan Mayen		
	1	Refusjoner og andre inntekter	6 502 000	
Totale inntekter				219 598 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2021 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 100 post 1	kap. 3100 post 5
kap. 140 post 1	kap. 3140 post 5

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

III

Fullmakt til overskridelse

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2021 kan overskride bevilgningene under kap. 117 EØS-finansieringsordningene, post 77 EØS-finansieringsordningen 2014–2021, og post 78 Den norske finansieringsordningen 2014–2021, med en samlet øvre ramme på 600 mill. kroner som følge av usikkerhet i fremdrift og valutakursjusteringer, dersom dette

er nødvendig for å oppfylle norske forpliktelser gjennom avtale inngått med EU.

IV

Valutatap (disagio)/Valutagevinst (agio)

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2021 gis fullmakt til å utgiftsføre/inntektsføre uten bevilgning valutatap (disagio)/valutagevinst (agio) som følge av justering av midlene ved utenriksstasjonene under kap. 100/3100 Utenriksdepartementet og kap. 140/3140 Utenriksdepartementet, postene 89 Valutatap (disagio)/Valutagevinst (agio).

V

Bruk av opptjente rentemidler

Stortinget samtykker i at opptjente renter på tilskudd som er utbetalt, kan benyttes til tiltak som avtales mellom Utenriksdepartementet og den enkelte mottaker.

VI

Tilsagnsfullmakter

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2021 kan gi tilsagn om:

1. støtte ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
117		EØS-finansieringsordningene	
	77	EØS-finansieringsordningen 2014–2021	2 803 mill. kroner
	78	Den norske finansieringsordningen 2014–2021	3 403 mill. kroner
162		Næringsutvikling, landbruk og fornybar energi	
	70	Næringsutvikling og handel	100 mill. kroner
	72	Fornybar energi	100 mill. kroner

2. tilskudd til en global finansieringsordning for kvinne- og barnehelse med inntil 5 400 mill. kroner samlet i perioden 2015–2023 under kap. 160 Helse, post 70 Helse.
3. tilskudd til Den globale koalisjonen for forebygging av epidemier og pandemier (CEPI) med inntil 1 600 mill. kroner under kap. 160 Helse, post 70 Helse, samt fravike stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av tilskudd før det er behov for å dekke de aktuelle utgiftene og bruke tilskudd som sikkerhet for lån. Inntil 1 000 mill. kroner gis i direkte støtte til CEPI i årene 2017–2021, og inntil 600 mill. kroner i årene 2021–2025. Hele eller deler av disse midlene har fra 2019 kunnet gå via en finansieringsmekanisme forvaltet av Verdensbanken eller IFFIm.
4. tilskudd til Det globale fondet for bekjempelse av aids, tuberkulose og malaria med inntil 2 020 mill. kroner samlet i perioden 2020–2022 under kap. 160, post 70 Helse.
5. tilskudd til Det grønne klimafondet med inntil 2 800 mill. kroner i perioden 2020–2023 under kap. 163 Klima, miljø og hav, post 70 Miljø og klima.
6. tilskudd til International Finance Facility for Immunisation (IFFIm) med inntil 2 000 mill. kroner i perioden 2021–2030 under kap. 160 Helse, post 70 Helse, og fravike stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av tilskudd før det er behov for å dekke de aktuelle utgiftene og bruke tilskudd som sikkerhet for lån. Tilsagnet skal finansiere epidemi- og pandemibekjempelse gjennom Den globale koalisjonen for forebygging av epidemier og pandemier (CEPI).
7. tilskudd til International Finance Facility for Immunisation (IFFIm) med inntil 4 000 mill. kroner i perioden 2021–2030 under kap. 160 Helse, post 70 Helse, og fravike stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av tilskudd før det er behov for å dekke de aktuelle utgiftene og bruke tilskudd som sikkerhet for lån.
8. tilskudd til Vaksinealliansen Gavi med inntil 6 250 mill. kroner i perioden 2021–2025 under kap. 160 Helse, post 70 Helse.

VII

Dekning av forsikringstilfelle

Stortinget samtykker i at Kongen i 2021 kan inngå avtaler om forsikringsansvar for utstillinger ved visningsinstitusjoner i utlandet innenfor en total ramme for gamle og nye garantier på inntil 500 mill. kroner. Forsikringsansvaret omfatter tap og skade under transport, lagring og i visningsperioden.

VIII

Toårige budsjettvedtak

Stortinget samtykker i at Norge kan slutte seg til toårige budsjettvedtak i FAO, WHO, ILO, UNIDO, OECD, WTO, IAEA, IEA, Havbunnsmyndigheten, Den internasjonale havrettsdomstolen, Mekanismen for internasjonale straffedomstoler (MICT) og for regulært bidrag til FN.

IX

Ettergivelse av fordringer

Stortinget samtykker i at Kongen i 2021 kan ettergi statlige fordringer på utviklingsland i samsvar med kriteriene i handlingsplanen av 2004 Om gjeldslette for utvikling innenfor den resterende ramme på 834 mill. kroner under Garantiinstituttet for eksportkreditts gamle portefølje (gammel alminnelig ordning og den gamle særordningen for utviklingsland). Fordringene verdsettes til faktisk utestående beløp på ettergivelsestidspunktet inklusive påløpte renter, belastes gjeldsplanens ramme og ettergis uten bevilgning over bistandsbudsjettet. Rammen belastes ikke ved en eventuell ettergivelse av statlige fordringer på Sudan som stammer fra den norske skipseksportkampanjen (1976–1980), jf. Prop. 110 S (2012–2013).

X

Utbetaling av tilskudd

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2021 gis unntak fra bestemmelsene i stortingsvedtak av 8. november 1984 om utbetaling av gitte bevilgninger på følgende måte:

1. Utbetalinger av norske medlemskapskontingenter, pliktige bidrag og andre bidrag til internasjonale organisasjoner Norge er medlem av, kan foretas en gang i året.
2. Utbetalinger av tilskudd til utviklingsformål kan foretas en gang i året dersom avtaler om samfinansiering med andre givere innenfor utviklingssamarbeidet tilsier det.
3. Eventuelle utbetalinger av regjeringens gave til TV-aksjoner kan i sin helhet utbetales som et engangsbeløp.
4. Utbetalinger av tilskudd til Climate Investment Funds (CIF) kan foretas i samsvar med fondets prosedyrer for fondsoppbygging.
5. Utbetalinger av tilskudd til fond forvaltet av Verdensbankgruppen, Afrikabanken, Asiabanken, Den interamerikanske utviklingsbanken, Den europeiske bank for gjenoppbygging og utvikling (EBRD) og Det internasjonale fond for jordbruksutvikling (IFAD) kan foretas i henhold til regelverket til det enkelte fond.
6. Utbetalinger av tilskudd til Ukraine Trust Fund for Military Career Transition forvaltet av NATO, kan foretas i henhold til fondets regelverk.
7. Utbetalinger av tilskudd til akutt nødhjelpsarbeid kan i enkelte tilfeller foretas for opptil ett år frem i tid når dette er påkrevd for å sikre raske og nødvendige investeringer.
8. Utbetalinger til Vaksinealliansen Gavi, Den globale koalisjonen for forebygging av epidemier og pandemier (CEPI) og Det globale fondet for bekjempelse av aids, tuberkulose og malaria (GFATM) kan foretas årlig i tråd med organisasjonens finanseringsstrategi og regelverk.
9. Utbetalinger av tilskudd til Det grønne klimafondet (GCF) kan foretas i samsvar med fondets strategi og prosedyrer for fondsoppbygging.
10. Utbetalinger under kap. 162 Næringsutvikling, landbruk og fornybar energi, post 72 Fornybar energi av samlet tilskudd på inntil 300 mill. kroner til garantiinstrumenter for fornybar energi i utviklingsland kan skje i samsvar med regelverket til den enkelte garantiinstitusjonen.
11. Tilskudd under kap. 162 Næringsutvikling, landbruk og fornybar energi, post 70 Næringsutvikling og handel kan utbetales til avsetning for tap ved utlåns- eller garantiinstrumenter hos tilskuddsmotaker.

12. Utbetalinger av tilskudd til fondsforvalter for fellesfond i FN kan skje i henhold til regelverket for det enkelte fond.

XI

Bruk av gjeldsbrev og raskere trekk på gjeldsbrev

Stortinget samtykker i at Utenriksdepartementet i 2021 kan fravike Bevilgningsreglementet § 3 annet ledd ved utstedelse av gjeldsbrev i forbindelse med kapitalpåfyllinger under Det internasjonale utviklingsfondet, Det asiatiske utviklingsfondet, Det afrikanske utviklingsfondet og Den globale miljøfasiliteten.

XII

Deltakelse i kapitaløkninger og fondspåfyllinger i internasjonale banker og fond

Stortinget samtykker i at:

1. Norge deltar, i forbindelse med formalisering av Sør-Sudans medlemskap i Den afrikanske utviklingsbanken (AfDB), i en selektiv kapitaløkning i banken, med en innbetalt andel tilsvarende motverdien i norske kroner på innbetalingstidspunktet av til sammen UA 0,57 mill. (UA tilsvarer IMF's spesielle trekkrettigheter SDR). Innbetalingen foretas i løpet av årene 2016–2023, og belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 71 Regionale banker og fond. Kapitaløkningen innebærer også en økning i den norske statsgarantien i AfDB med UA 8,93 mill.
2. Norge deltar i kapitalpåfyllingen til Den interamerikanske utviklingsbankens (IDB) organisasjon for privat sektor, Inter-American Investment Corporation (IIC), med en andel på USD 10,1 mill. innbetalt i syv årlige avdrag for perioden 2016–2022. Innbetalingene belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 71 Regionale banker og fond.
3. Norge deltar i den 5. kapitaløkningen i Den internasjonale bank for rekonstruksjon og utvikling (IBRD) med en innbetalt andel tilsvarende motverdien i norske kroner på innbetalingstidspunktet av inntil USD 47,6 mill. i perioden 2020–2023, som belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 70 Verdensbanken. Den norske statsgarantien i IBRD økes samtidig med inntil USD 354 mill. Økningen i statsgarantien vil skje i takt med de årlige kapitalinnskuddene.
4. Norge deltar i kapitaløkningen i Det internasjonale finansieringsinstituttet (IFC) med en innbetalt andel tilsvarende motverdien i norske kroner på innbetalingstidspunktet av inntil USD 38,1 mill. innbetalt over perioden 2020–2025 som belastes kap. 162 Næringsutvikling, landbruk og forny-

- bar energi, post 73 Det internasjonale finansieringsinstituttet (IFC).
5. Norge deltar i kapitalpåfyllingen i Den globale miljøfasiliteten (GEF) med en innbetalt andel på inntil 520 mill. kroner over perioden 1. juli 2018 – 30. juni 2022. Innbetalingene belastes kap. 163 Klima, miljø og hav, post 70 Miljø og klima.
  6. Norge deltar i den 11. kapitalpåfylling i Det internasjonale fond for jordbruksutvikling (IFAD-11) med et bidrag på til sammen 360 mill. kroner for perioden 2019–2021, innbetalt i tre årlige bidrag på 120 mill. kroner per år i 2019–2021. Innbetalingene belastes kap. 162 Næringsutvikling, landbruk og fornybar energi, post 71 Matsikkerhet, fisk og landbruk.
  7. Norge deltar i den 7. generelle kapitaløkningen i Den afrikanske utviklingsbanken (AfDB) med en innbetalt andel tilsvarende motverdien i norske kroner på innbetalingstidspunktet av 56 780 000 Units of Accounts, UA (UA tilsvarer IMF's spesielle trekkrettigheter SDR) i perioden 2020–2027. Innbetalingene foretas i åtte like årlige beløp og belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 71 Regionale banker og fond. Kapitaløkningen innebærer også en økning i den norske statsgarantien i AfDB med UA 889 520 000. Forpliktelser inngås i SDR, og kronebeløpet må valutajusteres i forbindelse med årlige utbetalinger.
  8. Norge deltar i den 15. påfyllingen av giverlandsbidrag til Den afrikanske utviklingsbankens fond for de fattigste landene, Afrikafondet (ADF-15), med et bidrag på til sammen 2 052 mill. kroner for perioden 2020–2022, innbetalt i tre like årlige beløp. Som følge av covid-19-pandemien, gis et tilleggsbidrag på til sammen 20 mill. kroner for perioden 2021–2022, innbetalt i to like årlige beløp. Innbetalingene belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 71 Regionale banker og fond.
  9. Norge deltar, i forbindelse med den 15. kapitalpåfyllingen av AfDF-15 for perioden 2020–2022, i det internasjonale gjeldsletteinitiativet for de fattigste landene, Heavily Indebted Poor Countries initiative (HIPC), med et bidrag på til sammen 55,4 mill. kroner til «Grant Compensation» (kompensasjon til Afrikafondet for at land med gjeldsproblemer i større eller mindre grad mottar gaver framfor lån på myke vilkår). Innbetalingene belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 73 Gjeldslette.
  10. Norge deltar i den 13. påfyllingen av Den asiatiske utviklingsbankens fond for de fattigste landene for fireårsperioden 2021–2024, med 201,1 mill. kroner. Innbetalingene belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 71 Regionale banker og fond.
  11. Norge deltar i den 19. påfyllingen av Det internasjonale utviklingsfondet (IDA-19) med et bidrag på til sammen 2 928 mill. kroner for perioden 2020–2022, innbetalt i tre like årlige bidrag. Innbetalingene belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 70 Verdensbanken.
  12. Norge deltar, i forbindelse med den 19. kapitalpåfyllingen av Det internasjonale utviklingsfondet (IDA-19) for perioden 2020–2022, i det internasjonale gjeldsletteinitiativet for de fattigste landene, Heavily Indebted Poor Countries initiative (HIPC), med et bidrag på 161,7 mill. kroner innbetalt i tre like årlige bidrag. Innbetalingene belastes kap. 172 Multilaterale finansinstitusjoner og gjeldslette, post 73 Gjeldslette.

XIII

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Justis- og beredskapsdepartementet i 2021 kan:

overskride bevilgningen under	mot tilsvarende merinntekter under
kap. 481 post 1	kap. 3481 post 1

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

B.
Rammeområde 8
(Forsvar)

I

På statsbudsjettet for 2021 bevilges under:

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
Utgifter				
42		Ombudsmannsnemnda for Forsvaret		
	1	Driftsutgifter	7 600 000	
1700		Forsvarsdepartementet		
	1	Driftsutgifter	879 899 000	
	21	Spesielle driftsutgifter, <i>kan overføres, overslagsbevilgning</i>	137 153 000	
	43	Til disposisjon for Forsvarsdepartementet, <i>kan overføres</i>	9 713 000	
	71	Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	92 985 000	
	73	Forskning og utvikling, <i>kan overføres</i>	144 326 000	
	78	Norges tilskudd til NATOs og internasjonale driftsbudsjetter, <i>kan overføres</i>	377 212 000	
1710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg		
	1	Driftsutgifter, <i>kan overføres</i>	4 851 619 000	
	47	Nybygg og nyanlegg, <i>kan overføres</i>	3 130 666 000	
1716		Forsvarets forskningsinstitutt		
	51	Tilskudd til Forsvarets forskningsinstitutt	244 189 000	
1720		Forsvaret		
	1	Driftsutgifter	30 903 730 000	
	70	Tilskudd Afghan National Army (ANA) Trust Fund	60 000 000	
	71	Overføringer til andre, <i>kan overføres</i>	23 208 000	
1735		Etterretningstjenesten		
	21	Spesielle driftsutgifter	2 372 653 000	
1760		Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold		
	1	Driftsutgifter, <i>kan nyttes under kap. 1760, post 45</i>	1 819 537 000	
	44	Fellesfinansierte investeringer, nasjonalfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	93 029 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, <i>kan overføres</i>	18 345 238 000	
	48	Fellesfinansierte investeringer, fellesfinansiert andel, <i>kan overføres</i>	350 000 000	
	75	Fellesfinansierte investeringer, Norges tilskudd til NATOs investeringsprogram for sikkerhet, <i>kan overføres, kan nyttes under kap. 1760, post 44</i>	109 095 000	
1791		Redningshelikoptertjenesten		
	1	Driftsutgifter	821 971 000	
Totale utgifter			64 773 823 000	
Inntekter				
4700		Forsvarsdepartementet		
	1	Driftsinntekter	42 412 000	
4710		Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg		
	1	Driftsinntekter	4 430 548 000	
	47	Salg av eiendom	109 032 000	
4720		Forsvaret		
	1	Driftsinntekter	754 951 000	

Kap.	Post	Formål	Kroner	Kroner
4760		Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold		
	1	Driftsinntekter	31 877 000	
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, inntekter	120 000 000	
	48	Fellesfinansierte investeringer, inntekter	350 036 000	
4791		Redningshelikoptertjenesten		
	1	Driftsinntekter	726 271 000	
4799		Militære bøter		
	86	Militære bøter	500 000	
Totale inntekter				6 565 627 000

II

Merinntektsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2021 kan benytte alle merinntekter til å overskride enhver utgiftsbevilgning under Forsvarsdepartementet, med følgende unntak:

- Inntekter fra militære bøter kan ikke benyttes som grunnlag for overskridelse.
- Inntekter ved salg av større materiell kan benyttes med inntil 75 pst. til overskridelse av bevilgningen under kap. 1760 Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold.

Merinntekt som gir grunnlag for overskridelse, skal også dekke merverdiavgift knyttet til overskridelsen, og berører derfor også kap. 1633 post 1 for de statlige forvaltningsorganene som inngår i nettoordningen for merverdiavgift.

Merinntekter og eventuelle mindreinntekter tas med i beregningen av overføring av ubrukt bevilgning til neste år.

III

Bestillingsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2021 kan:

- foreta bestillinger ut over gitte bevilgninger, men slik at samlet ramme for nye bestillinger og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1700		Forsvarsdepartementet	
	1	Driftsutgifter	34 mill. kroner
1720		Forsvaret	
	1	Driftsutgifter	9 020 mill. kroner
1760		Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold	
	1	Driftsutgifter	1 100 mill. kroner
	44	Fellesfinansierte investeringer, nasjonalfinansiert andel	220 mill. kroner
	45	Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold	104 155 mill. kroner
	48	Fellesfinansierte investeringer, fellesfinansiert andel	470 mill. kroner
1791		Redningshelikoptertjenesten	
	1	Driftsutgifter	60 mill. kroner

- gi Forsvarets forskningsinstitutt fullmakt til å ha økonomiske forpliktelser på inntil 60 mill. kroner ut over det som dekkes av egne avsetninger.

IV

Tilsagnsfullmakt

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2021 kan gi tilsagn om økonomisk støtte ut over bevilgningen, men slik at samlet ramme for nye tilsagn og gammelt ansvar ikke overstiger følgende beløp:

Kap.	Post	Betegnelse	Samlet ramme
1700		Forsvarsdepartementet	
	73	Forskning og utvikling	68 mill. kroner

V

Nettobudsjettering av salgsomkostninger

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2021 kan trekke salgsomkostninger ved salg av materiell og fast eiendom fra salgsinntekter før det overskytende inntektsføres under kap. 4760 Forsvarsmateriell og større anskaffelser og vedlikehold, post 45 Større utstyrsanskaffelser og vedlikehold, inntekter, og kap. 4710 Forsvarsbygg og nybygg og nyanlegg, post 47 Salg av eiendom.

VI

Personell

Stortinget samtykker i at:

1. Forsvarsdepartementet i 2021 kan fastsette lengden på førstegangstjenesten, repetisjonstjenesten og heimevernstjenesten slik det går frem av Prop. 1 S (2020–2021).
2. enheter oppsatt med frivillig heimevernspersonell kan overføres til forsvarsgrener og fellesinstitusjoner, og benyttes i operasjoner i utlandet.

VII

Investeringsfullmakter

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2021 kan:

1. starte opp nye investeringsprosjekter som er presentert i Prop. 1 S (2020–2021), innenfor de kostnadsrammer som der er omtalt.
2. endre tidligere godkjente prosjekter som anført i Prop. 1 S (2020–2021), herunder endrede kostnadsrammer.
3. starte opp og gjennomføre materiellinvesteringsprosjekter med en kostnadsramme under 500 mill. kroner.
4. starte opp og gjennomføre eiendoms-, bygge- og anleggsprosjekter (inkludert tilhørende innredning) med en kostnadsramme under 200 mill. kroner.
5. nytte bevilgningen på den enkelte investeringspost, hhv. post 44, 45, 47 og 48 fritt mellom formål, bygg- og eiendoms-kategorier, anskaffelser og prosjekter som presentert i Prop. 1 S (2020–2021).
6. gjennomføre konsept- og definisjonsfasen av planlagte materiellanskaffelser.
7. igangsette planlegging og prosjektering av eiendoms-, bygge- og anleggsprosjekter (inkludert tilhørende innredning) innenfor rammen av bevilgningen på de respektive poster.

8. inkludere gjennomføringskostnader i eiendoms-, bygge- og anleggsprosjekter på post 47.

VIII

Fullmakter vedrørende fast eiendom

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2021 kan:

1. avhende fast eiendom uansett verdi til markedspris når det ikke foreligger annet statlig behov for eiendommen. Eiendommene skal normalt legges ut for salg i markedet, men kan selges direkte til fylkeskommuner eller kommuner til markedspris, innenfor EØS-avtalens bestemmelser. Dersom eiendommene er aktuelle for friluft- eller kulturformål, kan de selges på samme vilkår til Statskog SF hvis ikke fylkeskommuner eller kommuner ønsker å kjøpe eiendommene. Likeledes kan eiendommer som er nødvendige for å oppfylle samfunnets målsetting om å opprettholde en selvfinansiert sivil luftfart, selges direkte til Avinor AS. Dette gjelder følgende eiendoms-kategorier:
  - a. rullebaner, taksebaner med tilhørende sikkerhetsområder, flyoppstillingsplasser og andre arealer og infrastruktur for flyoperasjoner
  - b. terminal innrettet mot det service- og tjenestebehov som forbrukere og myndigheter har bruk for
  - c. områder for kollektiv og privat tilbringertjeneste
  - d. kontorer og lignende
  - e. eiendommer for fremtidig utbygging.
2. avhende fast eiendom til en verdi av inntil 100 000 kroner vederlagsfritt eller til underpris når særlige grunner foreligger.

IX

Tidspunkt for belastning av utgiftsbevilgninger

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet i 2021 kan belaste utgiftsbevilgninger for bestillinger gjennom NSPA (NATO Support and Procurement Agency), andre internasjonale organisasjoner eller andre lands myndigheter fra det tidspunkt materiell blir bestilt, selv om levering først skjer senere i budsjettåret eller i et etterfølgende budsjettår.

X

Kjøp/innløsning av boliger med fellesgjeld

Stortinget samtykker i at Forsvarsdepartementet gjennom Forsvarsbygg i 2021 kan kjøpe/innløse boliger med fellesgjeld, slik at samlet gjeld knyttet til eierskap av slike boliger ikke overstiger 100 mill. kroner.

C.

I

Stortinget ber regjeringen legge til rette for at den fredede eiendommen Tollbugata 10, slik den i dag fremstår, gis som gave til Stiftelsen Den Gamle Krigsskole for en symbolsk sum. Vilåret skal være at stiftelsen utvikler denne eiendommen, som er spesielt rik på historiske og kulturelle verdier, slik at den blir tilgjengelig for allmennheten og dermed kan formidle betydningen den har hatt for norsk samfunnsutvikling.

II

Stortinget ber regjeringen, på egnet måte og så raskt som mulig, orientere Stortinget om til hvilke formål (anskaffelser) tilleggsbevilgning på 50 mill. kroner for å fremskynde planlagte kjøp av produkter og tjenester fra små og mellomstore teknologibedrifter, ble disponert, hvilke bedrifter som har blitt tildelt oppdrag og hvordan ordningen har bidratt til å sikre overlevelse for små og mellomstore teknologibedrifter som leverer egne produkter/tjenester direkte til forsvarssektoren.

Oslo, i utenriks- og forsvarskomiteen, den 9. desember 2020

Anniken Huitfeldt

leder

Jette F. Christensen

ordf. for kap. 42, 141 og 144

Hårek Elvenes

ordf. for kap. 163, 1760 og 4760

Trine Skei Grande

ordf. for kap. 161, 164 og 1716

Trond Helleland

ordf. for kap. 118

Siv Jensen

ordf. for kap. 480, 481 og 3481

Martin Kolberg

ordf. for kap. 140

Audun Lysbakken

ordf. for kap. 159, 1791, 4791 og 4799

Marianne Marthinsen

ordf. for kap. 116 og 117

Emilie Enger Mehl

ordf. for kap. 170 og 179

Liv Signe Navarsete

ordf. for kap. 1735

Ingjerd Schou

ordf. for kap. 151 og 171

Jonas Gahr Støre

ordf. for kap. 100, 115 og 3100

Michael Tetzschner

ordf. for kap. 152, 160, 1700, 4700 og 4720

Geir Sigbjørn Toskedal

ordf. for kap. 150, 172, 1710 og 4710

Christian Tybring-Gjedde

ordf. for kap. 103, 104, 1720 og 4720

Morten Wold

ordf. for kap. 162

